

ИНТЕРИОР

РЪКОВОДСТВО ЗА ПРОЕКТИРАНЕ

Огнян Грозев Калин Тихолов

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	4
МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА КУРСОВ ПРОЕКТ ПО ИНТЕРИОР	6
I. СТРУКТУРА НА СЕМЕСТРИАЛНИТЕ ЗАНЯТИЯ	
Видове курсови задачи	6
Съдържание на курсовия проект	8
Етапи и срокове при провеждането на упражненията	8
II. ОСНОВНИ ФАЗИ ПРИ ПРОЕКТИРАНЕТО НА КУРСОВАТА ЗАДАЧА	
1. Проучвателен етап	10
2. Съставяне на функционална схема	10
3. Разработване на интериорно решение	10
А. Развитие на пространствената композиция	12
Б. Градация на пространствата	15
В. Взаимовръзка между елементите на обемната композиция	15
Г. Оразмеряване на интериорните пространства	22
Д. Средства и методи за постигане на единен интериорен облик	28
4. Проектиране на елементите на обзавеждането	37
А. Мебели за сядане	38
Б. Мебели за съхранение	46
В. Маси	55
Г. Неподвижно обзавеждане и декоративни елементи	59
Д. Камини	70
Е. Осветителни тела	78
III. НАЧИНИ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА КУРСОВИЯ ПРОЕКТ	
1. Изобразяване на проектното решение	84
А. Представяне на интериорния проект	84
Б. Начертаване на детайли	86
В. Графични и цветни техники	88
Интериорна перспектива	90
Макет на цветовете и материалите	90
Макетиране	91
ПРИМЕРИ ОТ СТУДЕНТСКИ ПРОЕКТИ	94
БИБЛИОГРАФИЯ	95

ВЪВЕДЕНИЕ

Архитектурното проектиране е творчески процес, който представлява съвкупност от взаимно обвързани интелектуални дейности. Решаването на функционалното разпределение на сградите, структурното изграждане на обемите им, естетическото оформяне на външния облик и на Вътрешните им пространства са органически свързани етапи от цялостната архитектурна разработка. Подценяването на която и да е от тези съставни части се отразява неблагоприятно върху качествата на произведението. Интериорното проектиране е равнопоставен дял от архитектурното творчество и има своя ясно изразена специфика. Докато външният образ на сградите се възприема по-обобщено и мимолетно, Вътрешните им хора престояват много по-продължително време, наблюдават вътрешните обеми и обзавеждането им от различни ракурси, от относително скъсена, включително и непосредствена дистанция. Близкият контакт с предметната среда при несполучливо решение може да затрудни нормалното протичане на жизнените дейности и да създаде значителни неудобства на обитателите или посетителите. Ето защо в интериорните разработки е наложително по-задълбочено проучване и детайлиране на всички компоненти, изграждащи вътрешното пространство. Съществуват архитектурни обекти, лишени от Външен облик (подземни съоръжения), или обекти, при които поради различни съображения той е обезличен. В тези случаи интериорното проектиране става водещо.

При разработването на нови сгради е целесъобразно и правилно Външният изглед и Вътрешното им устройство да се обмислят успоредно. Само по такъв начин е Възможно да се постигне логично обвързване между екстериор и интериор. В противен случай, когато се разчита единствено на допълнителна намеса от специалист по Вътрешна архитектура, се налага да се използват похвати, по-присъщи на декораторството и сценографията, отколкото на архитектурата. За съжаление нашата действителност изобилствува от подобни примери. Често срещано явление е фасадите да се оформят богато, докато интериорът Остава "стерилен", а мебелното обзавеждане е комбинирано от разнородна конфекция със съмнителни качества, подобрена според вкуса на снабди теля. Справедливостта изисква да се уточни, че сходни положения възникват главно поради омаловажаването на този проблем от страна на възложителя. Отношението към естетическите качества на интериора е мерило за равнището на изградените у него културни възгледи.

По-различен е проектантският подход при осъществяването на преустройства и модернизации на съществуващи сгради. Най-често с такива реконструкции се цели промяна на предназначението или осъвременяване на вътрешните пространства, без да се засяга съществено външният вид на сградата. В тези случаи архитектът се стреми посредством различни по сложност строителни мероприятия, разнообразно третиране на вътрешните повърхнини, подходящо осветление и обзавеждане да постигне обновено съдържание и нов образ на интериорното пространство. Подобни задачи се отличават със своята сложност и характерни особености, които изискват от автора им задълбочени познания в областта на Вътрешната архитектура и тънък професионален усет.

В съвременните условия у нас, при наличието на значителен физически и морално амортизиран сграден фонд и при предстоящото реструктуриране на функционалното съдържание на редица търговски, административни и промишлени обекти, значението на интериорни те разработки в архитектурното творчество ще увеличава съществено своя относителен дял. Очаква се също постепенно засилва не на търсенето на специалисти, способни сполучливо да обновят или да реализират нови Жилищни интериори с високи естетически качества.

Обучението на студентите по архитектура, свързано с тематиката на интериорното проектиране, се осъществява от катедра Интериор и дизайн за архитектурата. Според действащия сега учебен план теоретическото за познаване с проблематиката става посредством цикъл от лекции (два часа седмично), които се изнасят от преподаватели от катедрата. Съществува стремеж информацията да се допълва и обновява непрекъснато и да се дават при мери от най-новите световни постижения в тази област. Лекциите се проследяват в чет върти курс (седми семестър), а изпитът се полага непосредствено след завършването им – през зимната сесия. През летния (осми) семестър започват учебни занятия, които по програма са 5 часа седмично. Упражненията по интериор дават възможност студентите да придобият практически опит и умения, изработвайки в продължение на 15 седмици курсов проект, който се оценява в края на семестъра.

Целта на курса по интериор през четвъртата година от следването е да се запознаят всички студенти по архитектура с основните проблеми в сферата на интериорно то проектиране. По-разширена и задълбочена професионална подготовка получават онези студенти, които в пети курс се ориентират към специализация в катедрата. По време на деветия и десетия семестър те посещават поредица от лекции по "Новости в интериорното проектиране", "Новости в дизайна за архитектурата" и "Технологии за обработка на дървесина, метал и полимерни материали". Преддипломантите изработват общо три специализирани проекта по интериор и по дизайн с подробно детайлиране и моделиране на елементите на обзавеждането. Водят се и упражнения по макетиране. След тримесечна лятна практика в проектантски организации или фирми, през единадесетия семестър се разработват дипломните работи — по желание в областта на интериора или на дизайна за архитектурата.

С това ръководство за проектиране по интериор се цели да се улеснят студентите от четвърти курс при техните практически занятия. Дават се методически указания за разработването на курсовия проект по интериор, като последователно се проследяват всички необходими етапи при неговото изготвяне. Приложени са и примери от студентски проекти.

I. СТРУКТУРА НА СЕМЕСТРИАЛНИТЕ ЗАНЯТИЯ

За да могат студентите да получат още в началото на семестъра ясна представа за обема на работата, която им предстои, те трябва да имат информация за Видовете курсови задачи, изискваното окончателно съдържание на проекта, етапите и сроковете при провеждането на упражненията.

A. Видове курсови задачи

Заданието на курсовия проект се състои единствено в поставянето на темата. Подробно изброяване на функционалните елементи, фиксиране на взаимовръзките между тях и ограничения в квадратурите не се дават. Умишлено не се изготвят и графични подложки, освен в някои задачи, свързани с реконструкция на съществуващи пространства. Това свободно задаване на темата се прави с оглед студентът да премине през всички творчески етапи, характерни за интериорното проектиране. В резултат на проучвания на сходни по съдържание обекти, прилагане на теоретичната подготовка от лекциите и самостоятелен анализ студентът изяснява функционалната схема и композира интериорните пространства. Използването на готови подложки при липсата на необходимия опит у младите колеги би довело до чисто декоративно третиране на предоставените помещения.

Темите за курсови задачи се променят всяка учебна година, но общото между тях е, че се подбират с приблизително еднаква сложност и обем. Обикновено те са от областта на жилищните и обществените сгради. Предлагат се от 10 до 15 теми, сред които студенти те избират една по собствено Желание. Единственият ограничител е да не се допускат повече от трима студента да разработват една и съща задача. Някои от задаваните теми са следните.

1. Вилна сграда. Разработват се интериорните пространства, свързани с дневно пребиваване, хранене, готвене, спане и евентуално писмена работа. Предпочитат се едно-пространствени решения на икономични по площ вили. Търси се раздвижване на нивата във вертикална посока посредством диференциални стъпала, вътрешни стълби, емпорета. При по-просторни и луксозни решения се представя схема на сградата, а се разработват подробно само пространствата от групата "ден". Често използван при тази задача интериорен елемент е откритото огнище, което обикновено става обединителен център на композицията. Препоръчва се прилагането на относително малко на брой материали — главно естествени.

2. Апартаментно Жилище (секционен тип). Проектира се схема на голям апартамент от Жилищна секция, а детайлно се разработват помещенията от дневната група (дневна, столова, евентуално кабинет или кът за хоби и др.). Възможно е слабо раздвижване на нивата. Обогастващи интериорната композиция елементи, които биха могли да се използват, са камина, бар за закуски между кухнята и столовата, цветарници, аквариуми, мебелни решетки и др.

3. Апартаментно Жилище (мезонетен тип). Жилищата се разработват на два етажа или на полунива. Обикновено дневната е с голяма височина и представлява пространство, обединяващо етажите. Оригинални решения представляват мезонетите на последния етаж на сградата, тъй като е възможно разчупването на таваните (покривните плочи). Важна функционална и композиционна роля играе вътрешната стълба.

4. Апартамент към пасажерски, морски или планински хотел. Проектира се схема на луксозен хотелски апартамент от т.нар. президентски тип. функционалните планировъчни елементи са дневна, столова, кабинет, 2 — 3 спални и необходимите спомагателни помещения. Предвижда се възможност за посрещане на официални гости, провеждане на коктейли и вечери с обслужване от сервитьори и евентуално — музикален кът. Изпълнението е със скъпи и ефектни материали. Разработва се интериорът на представителните пространства.

5. Дневна и туристическа столова в планинска хижа. Изясняват се функционалните пътища и подходи към съседните помещения, терасите и жилищната част. Предвиждат се кът с камина и кът за телевизия, понякога малък бар за напитки или пространство за тихи игри. Прилагат се предимно естествени материали и рустикален детайл на обзавеждането. Към задачата може да се подходи и като към малък планински частен хотел.

6. Дневна с бар в малък пасажерски или курортен хотел. Дневните в този тип хотели са предназначени за общуване на гостите помежду им или с външни посетители. Те се обслужват от малък бар, който получава наименованието "дневен". Барът обикновено се разполага на подхода от дневната към ресторанта (залата за закуски). Дневната често се обединява оптически с приемния вестибюл. Според категорията на хотела се организират кътове за телевизия или видео прожекции, места за сядане около камина, зала за тихи игри и др. Възможни са решения с разполагане на отделните функционални зони на различни нива. Тогава вътрешната стълба става важен композиционен елемент.

7. Механа в град с исторически и архитектурни традиции. Разработват се пространствата на основната зала за хранене, малък бар за консумация само на напитки и кът за организиране на банкети, семейни тържества и др. Подходът от преддверието с гардероба и тоалетните и връзката с келнерския офис само се маркират, без да се показват входните пространства и кухнята. Решението на интериора е съобразено с местните архитектурни традиции, като се прилагат предимно естествени материали. Детайлът на мебелите е по-първичен и самобитен. Възможно е да се търсят атрактивни моменти, свързани с ритуално сервиране на вина, наливане от бъчви, или приготвяне на специалитети пред публиката на открит камина. Без това да е догма, съществува обичай механите да се разполагат предимно в подземия, което се отразява върху необхо-

димостта от цялостно изкуствено осветление. За тази задача могат да се използват подложки от съществуващи сгради, чиито помещения позволяват подходящо за целта преустройство.

8. Малка сладкарница с кафе-бар. В практиката подобни обекти най-често се разполагат в приземния етаж на съществуващите сгради, които се намират в оживени градски зони. Допустими са и вариантите, при които част от сладкарницата се развива в подходяща пристройка или в самостоятелен павилион. Основните функционални елементи са залата (залите) за консумация и обслужващият ги кафе-бар. В разпределението се отбелязват само връзките с главния вход и сладкарската кухня, както и евентуалните изходи към открити тераси. При решения на няколко нива трябва внимателно да се изследват пътищата на келнерите. Сервирането става на ниски или високи маси, а понякога се организират отделни зони с различна степен на лукс. В зависимост от възприетата концепция интериорът може да се разработи в модно-екстравагантен, в умерен съвременен или в ретростил, което рефлектира върху избора на материалите и формоизграждането на мебелите. Композицията се обогатява с декоративна растителност и с произведения на изобразителните или монументалните изкуства в синтез с архитектурната среда.

9. Магазин за сувенири. Наименованието на задачата е условно. Има се предвид магазин тип "бутик" с малка (до средна) търговска площ, който е предназначен например за продажба на произведения на изкуствата (галерия), на бижутерия от злато или сребро, на скъпа козметика, на художествено изработено стъкло, керамика, изделия от кожа и др. под. функционалната организация се създава в съответствие с вида на предлаганата стока. Понякога се обособяват няколко специализирани отдела в съседни преливащи се пространства или на различни нива. Важен фактор при оформянето на интериора е изискването предметната среда да предоставя подходящ фон, върху който да изпъкват качествата на стоката. Съдържанието на магазина може да се допълни с кафе-бар за посетителите, малка зала за временни изложби, ревюта или рекламни демонстрации, щанд за цветя и др. По принцип интериорното решение включва витрините и се отразява върху фасадата, която трябва да привлича клиентите.

10. Авиоагенция. Подобно на сладкарницата и магазина за този вид обекти обикновено се търсят подходящи помещения на тротоарно равнище в градските центрове. Често те са със значителна светла височина и позволяват решения на две или повече нива, което едновременно разширява ценната използвана площ и разнообразява интериорната композиция. За да не се увеличава излишно обемът на курсовата задача, условно се приема, че представителството е на чуждестранна авиокомпания в наш град или на български аеролинии в чужбина, т.е. няма посещение от масова публика. Основен функционален елемент е оперативната зала. Предвижда се плот за продажба на самолетни билети с едно до три работни места, обзаведени с компютърна техника, и кът за изчакване. Клиентите се обслужват при повишен комфорт, като им се предоставят удобни места за сядане. Необходимите спомагателни помещения — канцеларии, кабинет за шеф-представителя, стая за телекс, тоалетни за персонала и пр., не се разработват, но се показват вратите към тях. Към главното пространство е възможно частично да се приобщят малък кафе-бар, зона за посрещане на делови партньори, импровизирана изложба с търговско-пропагандно предназначение и др. Изборът на художествени акценти, довършителните материали и конструкцията на мебелите се обвързват с характерните за въздушния транспорт съвременни форми и олекотен вид. Както при предишната задача и тук е желателно да се представи схематична скица на уличната фасада, която подсказва интериорното решение и има рекламно-атрактивен характер.

11. Информационно бюро за туризъм. Във функционален аспект задачата е сходна на авиоагенцията. Допустимо е туристическото бюро да се разработи и в самостоятелна лека постройка, разположена например в голям курортен комплекс. Освен оперативната зала като допълнителни композиционни елементи се предвиждат малка зала за рекламни кино-, видео или диапроекции, щанд за сувенири, кафе с 2 — 3 маси и други от този вид.

12. Дневна с бар към младежки клуб. Приема се, че клубът обслужва висше учебно заведение, студентски общежития или е място за срещи на младежите от Жилищен квартал. Желателно е в разработваните интериорни пространства да намерят място зони със следните функции: разговори, консумация на кафе и безалкохолни напитки, четене на периодичен печат, танци, импровизирани представления, шумни и тихи игри, видео прожекции, чествувания на лични празници и други дейности, свързани с развлечението на младежите. Насищането на обекта с много разнородни функции обикновено води до поливалентни решения с възможности за известни трансформации при различните поводи. Това поставя определени изисквания за олекотена, но трайна мебелировка и ведре, Жизнерадостна обстановка.

13. Дневна с бар към база на САБ в град с исторически и архитектурни традиции. Съществува дългогодишна практика Съюзът на архитектите в България да изгражда мрежа от творчески бази в селищата с архитектурни резервати. С тази дейност се цели както създаването на условия за отдих и творчество на членовете на съюза в подходяща среда, така и опазването на културните паметници посредством тяхното поддържане и адаптация към новите функции. Освен към реконструкцията на съществуващи сгради се пристъпва и към разширения или към изцяло ново строителство. Обикновено тези обекти се състоят от общо пространство (дневна), което служи за общуване на обитателите на базата, а в по-големите градове — и като клуб на местна та архитектурна колегия. В дневната се предвиждат групи за разговори, кътове с камина и телевизор, малък бар, стилажи за литература с архитектурна тематика и т.н. Възможно е в подходяща връзка с общото пространство да се създадат ателие за колективна творческа работа, зала за тихи игри, малка столова с обзаведена кухня на самообслужване, книжарница за чертожни пособия и др. В курсовия проект входното преддверие и Жилищната част не се разработват, но е необходимо ясно да се маркират функционалните връзки с тях. Характерът на новосъздадената интериорна среда се съобразява с духа на архитектурните традиции от областта, без да се прибегва до буквално копиране на форми и детайли.

14. Освен изброените задачи е възможно да се предложат и други теми: малък нощен бар; младежка дискотека или видеотека; чакалня с бар към малка аерогара; дневна и столова в ловен дом; кабинет-приемна и заседателна зала на кмет или председател на фирма; малка ритуална зала за бракосъчетания; зала за траурни церемонии и др.

В. Съдържание на курсовия проект

Обемът и формата на представяне на курсовия проект по интериор са съобразени с времетраенето на семестъра и възможностите на студентите в този начален стадий за навлизане в проблематиката на вътрешната архитектура.

Основните съставни части на окончателния проект, който се изисква и оценява в края на семестъра, са следните:

- Разпределения с нанесено обзавеждане - М 1:20.
- Интериорни разгъвки на всички стени — М 1:20.
- Детайлиране на елементите на обзавеждането:
 - а)мебел за сядане — М 1 : 5 и шаблони (М 1:1);
 - б)корпусен мебел — М 1 : 10 (1 : 5) и шаблони (М 1:1);
 - в)детайл на елемент от неподвижното обзавеждане (камина, решетка, окачен таван и др.) — М 1 : 10, и евентуално шаблони (М 1:1);
 - г) осветително тяло — М 1:1.
- Интериорна перспектива.
- Макет на цветовете и материалите. При Желание от страна на студента се изработва макет на интериорното пространство в подходящ мащаб, който замества изискваните проектни материали в т. 4 и 5. По време на разработването на детайлите може да се правят работни макети на някои от мебели те, които също се представят заедно с окончателния проект.

Изброените елементи на курсовата задача са задължителният минимум. Липсата на който и да е от тях се отразява на оценка та. В съдържанието могат да се правят промени и допълнения след съгласуване с преподавателя, водещ занятията.

С. Етапи и срокове при провеждането на упражненията

По учебен план семестрите в Архитектурния факултет имат продължителност 15 седмици. Студентите избират темата на курсовия си проект по време на първия сеанс от практическите занятия. Тогава те получават разяснения по отделните задачи, указания за сроковете и съдържанието на разработката.

Следва двуседмичен проучвателен етап, през който всеки самостоятелно събира нужната информация. Целта е да се оформи първоначалната представа за обема и функционалната организация на разработваното интериорно пространство. Междувременно преподавателите са на разположение за насочващи указания и конкретни съвети.

Етап от курсовия проект	Седмица от семестриалните занятия															Заверка
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Получаване на задача	●															
Предварителни проучвания	■	■	■	■												
I КЛАУЗУРА			●													
Проектиране на пространството			■	■	■	■	■	■	■	■	■					
Детайли							■	■	■	■	■	■	■	■	■	
II КЛАУЗУРА												●	●			
Изчертаване на чисто												■	■	■	■	
Оценка																●

График за провеждане на упражненията по интериор през семестъра

На третия сеанс от упражненията се прави клаузура върху собствената задача: Необходимо е в графичен вид да се изобрази идея та, породила се в резултат на проучвания та. Представят се в свободно избрана техника разпределения с нанесени мебелни групи, вертикални разрези през интериорното пространство, перспективни скици и схематични предложения за вида на обзавеждането. На този етап предпочитаният мащаб за чертежите е 1:50. Показаните на клаузурата способности за индивидуална ориентация се отбелязват с първата текуща оценка.

През следващите седмици по време на консултациите работата продължава със съвместен анализ на

клаузурата, постепенно дооформяне на интериорните пространства и преминаване към детайлиране на част от елементите на подвижното и неподвижното обзавеждане. При редовно посещаване на занятията и добра организация на творческия процес е Възможно да се даде разрешение за изчертаване на чисто 3—4 седмици преди края на семестъра, а за някои отделни фрагменти от проекта — дори и по-рано.

За да се провери степента на усвоените от студентите професионални умения и готовността им за самостоятелна работа, по време на занятията през 12-та или 13-та седмица от семестъра се прави втора клаузура, но този път върху неизвестна предварително тема. Обемът на задачата е малък и е съобразен с Времетраенето на упражненията. Например темите са следните: малък снек-бар; магазин за цветя или вестници; стая в студентско общежитие; ателие на архитект и др. под. Изисква се да се представят план, 1 — 2 разгъвки 8 М 1:20, както и ръчна интериорна перспектива. Получените междинни оценки от двете клаузури оказват влияние върху крайната бележка на курсовия проект.

Последните 2 — 3 занятия са предвидени за окончателно доуточняване на подробностите по детайлите и по начините за по-добро представяне на проекта. Обикновено 15-та седмица се обявява за безлекционна, но Желаящите получават последни консултации в кабинетите през часовете за упражнения.

Заверката на семестъра и оценяването на проектите стават според график, обявен от Деканата на Архитектурния факултет преди началото на зимната сесия. При интерес от страна на студентите е възможно да се организира откритая защита с кратко докладване от авторите пред комисия, съставена от преподаватели.

Архитектурното проектиране е строго индивидуална дейност. Поредността и времетраенето на творческите фази се определят лично "и не се поддават на предписания. Постиженията силно зависят от моментното физическо и главно — психическо състояние на проектанта. Все пак практиката е установила разумната продължителност и последователност на отделните етапи. На тази база е разработен и илюстрираният график за провеждане на упражненията по интериор. Той няма задължителен характер, но спазването му при изработването на курсовия проект предпазва от прекомерно натоварване в края на семестъра.

II. ОСНОВНА ФАЗИ ПРИ ПРОЕКТИРАНЕТО НА КУРСОВАТА ЗАДАЧА

1) Проучвателен етап

След получаването на конкретно задание всеки проектант пристъпва към решаване на възложената му задача, като събира колкото е възможно по-обширна информация по тема та. Така той постепенно навлиза в проблематиката, ориентира се в съвременните възгледи и предпочитания на обществото към подобен Вид архитектурни обекти, запознава се със специфичните изисквания към тях. В крайна сметка, след като си изгради собствено становище, авторът намира оптимално решение за предоставените му условия. Същевременно, осведомявайки се добре, той се предпазва от преоткриване на вече известни положения и от неволни повторения на реализирани примери, "което против волята му би го въвлякло в плагиатство.

По време на проучвателния етап студентите трябва да изучат и анализират близки по тематика на поставената им задача архитектурни обекти чрез посещения на място или посредством литературни източници. Изследват се сполучливи интериорни решения и примери от световните постижения в мебелния дизайн. Необходимо е също да се проучат действащите строителни нормативи и съществуващите стандарти за мебелни изделия. За разработването на оптимални варианти е нужно да се познават характерните за случая функционално-утилитарни, ергономически (антропометрични, соматографски, санитарно-хигиенни, психологически), естетически, конструктивни и технологически изисквания. Още в проучвателния етап се изясняват специфичните свойства и започва подборът на довършителни, облицовъчни, мебелно-конструктивни и тапицерски материали, подходящи за осъществяване то на зародилата се идея.

2) Съставяне на функционална схема

Едно от водещите изисквания към повече то архитектурни разработки е тяхната утилитарност. Практическото предназначение на вътрешните пространства е да допринасят полза на човека, да му осигуряват подслон, да улесняват неговата работа и отдих, да му създават удобства. Правилната функционална организация, предоставяща благоприятни условия за безпроблемното протичане на жизнените дейности, увеличава достойнствата на интериора и се отразява Върху положителната оценка на неговите качества от страна на обитателите му.

В този смисъл важна предпоставка за постигане на сполучливо решение е още в самото начало на проектирането да се определят вярно главните утилитарни звена. В резултат на предварителните проучвания се уточняват функционалните зони, необходими за нормалното извършване на предвидените човешки дейности. Изясняват се тяхната роля и разположението им в общата структура на интериора, приблизителните площи и обеми, последователността и степенуването на взаимовръзките им.

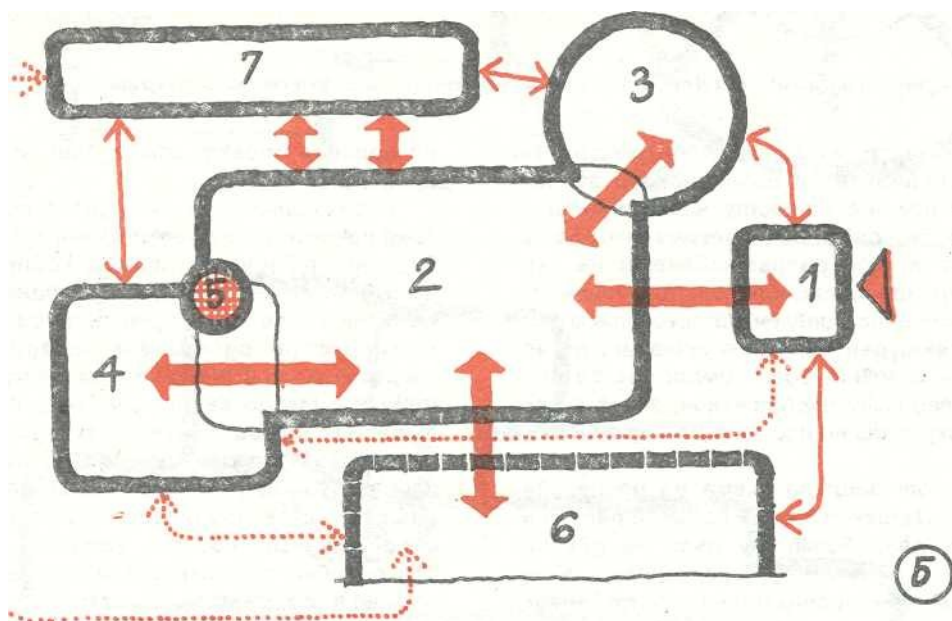
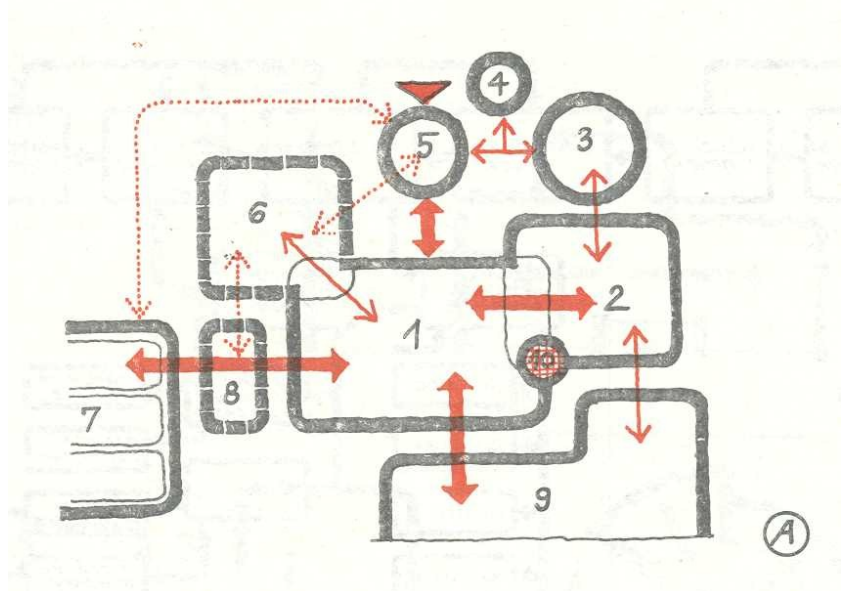
Функционалната схема представлява опростена скица, в която вътрешният строеж на обекта, отделните пространства и зони, взаимното им разположение и достъп са изобразени условно. Тя е първата илюстрация на авторската идея и се подлага на много вариантни изменения. Уточнената функционална схема е скелетът, върху който се гради архитектурното решение.

3) Разработване на интериорно решение

Основни градивни елементи на интериора са вътрешните обеми със съответното третиране на видимите им повърхнини, естественото и изкуственото осветление, подвижното и неподвижното обзавеждане, художествените и утилитарните предмети, произведенията на изкуствата и декоративната зеленина. Подходящо

композирани, те трябва съвместно да оформят завършен ансамбъл. Същността на интериорния проект се състои именно в съчетаването на частите в едно хармонично цяло. За да се преценят в достатъчна степен вярно взаимоотношенията между интериорните компоненти, нужно е тяхното визуално съпоставяне да се представи в максимално близък до действителността вид. По тази причина е прието във вътрешната архитектура да се използва мащабът 1:20.

При проектирането на нови обекти взаимното разположение на вътрешните пространства и формата на техните очертания са следствие от цялостното решение на сградата. Правилно е интериорната разработка да се направи преди окончателното завършване на работните чертежи. Едромасштабното изследване уточнява всички подробности и често налага известни преработки, свързани главно с избягването на конфликти с техническите инсталации.

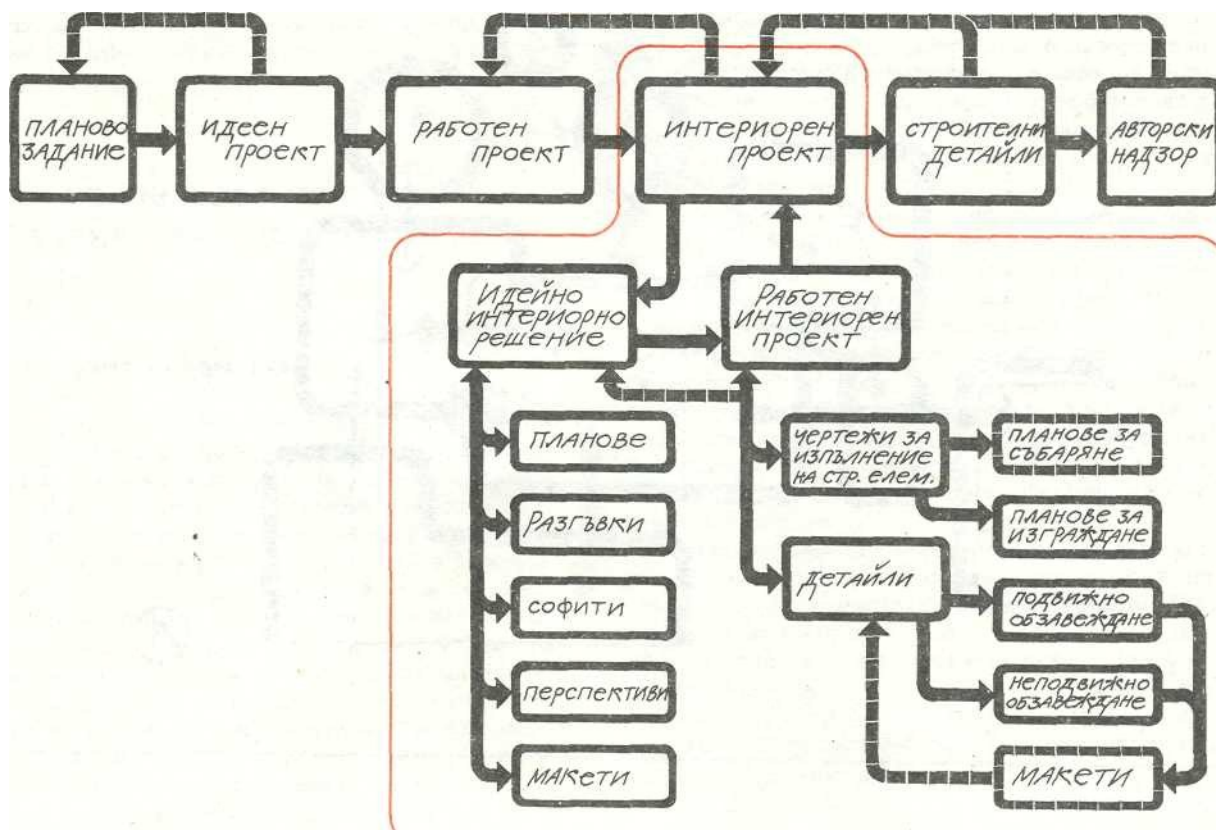
Примери за функционални схеми

А — функционална схема на вилна сграда: 1 — дневна; 2 — столова; 3 — кухня (ниша, бокс); 4 — тоалетна; 5 — гардеробно преддверие; 6 — кът за писмена работа (малка ателие); 7 — група "нощ"; 8 — емпоре; 9 — открита (покрита) тераса; 10 — камина;

В — функционална схема на механа: 1 — фойе с гардероб и тоалетни; 2 — основна зала; 3 — бар за напитки (винарна); 4 — зала (кът) за банкети; 5 — камина (барбекю); 6 — покрита тераса (двор); 7 — келнерски офис

Едва тогава се пристъпва към проектиране на детайлите.

При реконструкциите, когато твърдо установените съществуващи рамки се търси постигане на нов интериорен облик, са необходими по-задълбочени проучвания на носещата конструкция, която не бива да се засяга без консултации със специалист инженер. Конфигурацията на вътрешните пространства се видоизменя посредством премахване на хоризонтални плочи или изпълнение на допълнителни подови нива, преместване на стени, понижаване на тавани и пр.

Място на интериорната разработка В общата схема на архитектурното проектиране на сгради

За целта се правят отделни планове за събаряне на излишните и за изграждане на новите строителни елементи.

За да не се усложнява прекомерно поста вената задача, при разработването на курсовия проект по интериор конструктивните и инсталационните проблеми и връзката с външния архитектурен образ се решават до голяма степен условно. Този компромис се прави по педагогически съображения, за да се акцентира Върху проблематиката на интериорния ансамбъл.

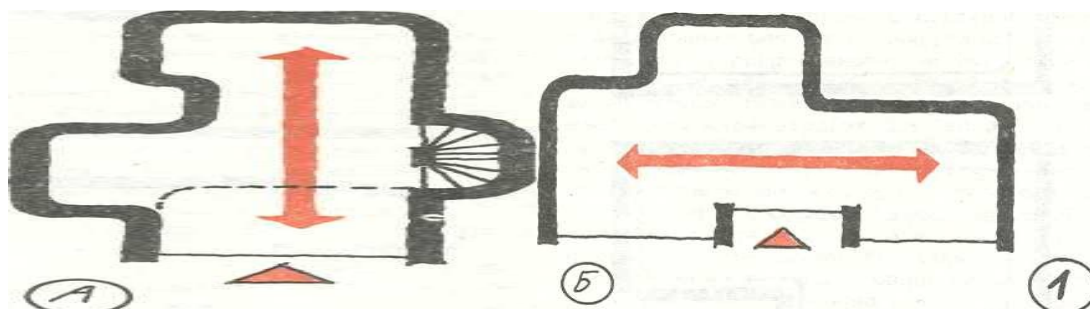
Извадена от общата схема на последователност в архитектурното проектиране, интериорната разработка се дели на две основни части — идеен и работен проект. След предварителните проучвания и съставянето на функционалната схема се пристъпва към решаване на общата концепция за интериора. Идеиният проект за вътрешно пространствената композиция се илюстрира с планове и разгъвки в М 1:20, с интериорни перспективи и евентуално с макети. Работният проект съдържа всички чертежи, необходими за реализацията на идеята. Тук се включват и детайлите на онези елементи на подвижното и неподвижното обзавеждане, които ще се изпълнят по специална поръчка. Окончателното завършване

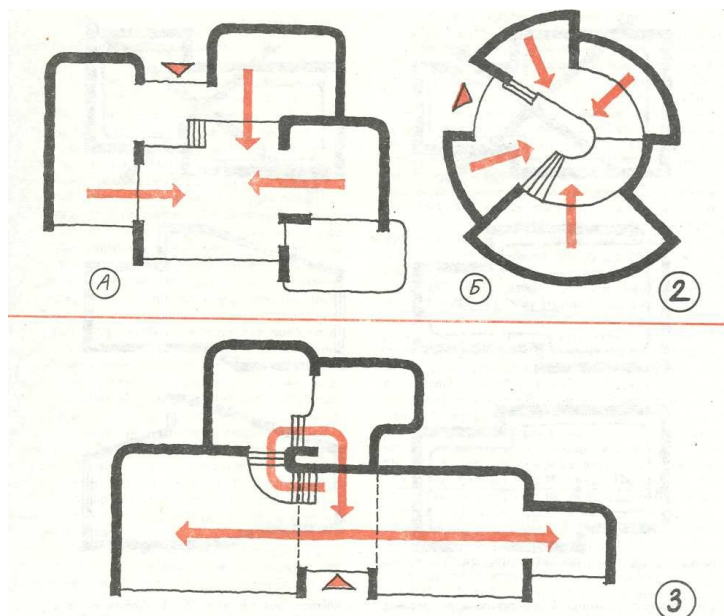
на идеиния проект става след уточняването на детайлите.

Необходимо е отново да се подчертае, че архитектурното проектиране е строго индивидуален творчески процес, който не се подчинява на канони. От друга страна, през Време на обучението си студентите се нуждаят от методическо подпомагане поради липсата на изграден опит в областта на интериора. Стремешът е те да бъдат улеснени в изявата на творческите си заложби, без да са принудени да спазват професионални постулати. Поради изброените причини тук не се дават готови решения, а се предлагат насочващи указания и практически съвети, като се засягат някои основни положения от теорията на вътрешната архитектура. Последователно се проследяват най-същностните етапи от разработването на интериорното решение.

а) РАЗВИТИЕ НА ПРОСТРАНСТВЕНАТА КОМПОЗИЦИЯ

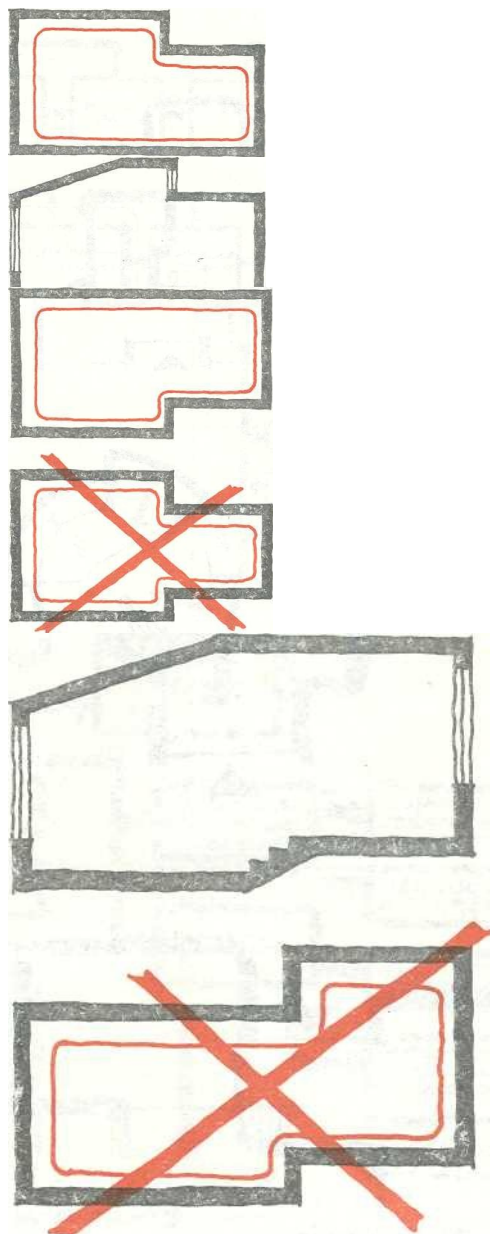
Функционалните предпоставки и стремешът към определени естетически внушения са водещият фактор при избора на подходяща схема за групиране на интериорните обеми. Още от

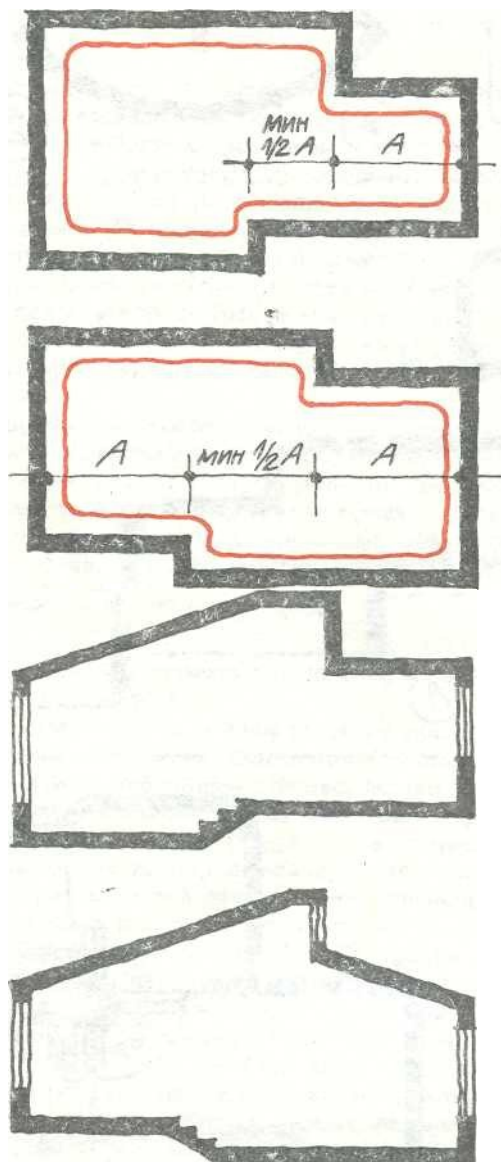

Видове композиции на интериорните пространства

1 — линейна: А —развита в дълбочина; Б — фронтална; 2 — концентрична; А —развита около функционалното ядро, оптически обединяващо пространствата; Б — централна асиметрична; 3 — свободна — комбинация от линейна и спираловидна композиция

Градация на височини

древността архитектите прилагат няколко принципа на пространствена организация. Един от тях е линейно развитата композиция. Характерно за нея е последователното редуване не на вътрешнообемните елементи в едно направление. Възможни са както симетричните решения, така и балансирането на различни по форма и размери помещения. Линейната композиция се развива в дълбочина или успоредно на осветения фронт на сградата. При курсовите задачи може да се използва в разработването на магазин, сладкарница, мека на, авиоагенция или на ритуални зали.

По-често срещана в съвременната архитектура е концентричната композиция. Тя представлява съвкупност от вътрешни пространства,

разположени около функционално или оптически обединяващо ги ядро, без то да бъде задължително геометричният ѝ център. По този принцип може да се решат почти всички за дадени курсови теми. Частен случай е централната композиция, която се прави симетрична и с подчертано насочване към средното пространство. Обикновено тя се прилага, когато се цели силно открояване на значението на централния обем. Друга разновидност е спираловидно развитата композиция. При нея функционалните зони се разполагат на различни, последователно достъпни нива.

Комбинирането на два или повече принципи води до образуване на свободна композиция. При такива решения е особено важно да се постигне пропорционалност и пространствено равновесие между отделните обемни елементи, за да се получи специфично единство върху фона на многообразието от форми.

б) ГРАДАЦИЯ НА ПРОСТРАНСТВАТА

От теорията на архитектурната композиция е известно, че хармоничното цяло се изгражда от главни и второстепенни елементи. Важно е при съставянето на комплекс от обединени вътрешни пространства да се определи ясно доминиращите и подчинените обеми. Такава класификация се извършва според функционално-експлоатационни или художествено-композиционни признаци. Изтъкването на ролята и значението на дадено пространство в общата структура се постига посредством централното му местоположение в ансамбъла, подчертаната разлика в размерите и формата му или чрез по-специална обработка на вътрешните му повърхности. Особено силно емоционално въздействие се получава чрез степенуване на светлите височини в систе-

мата от свързани обеми. Голямата височина внушава надмощие, чувство за простор и тържественост, докато ниските пространства излъчват повече топлина и уют. В практиката се прилага както умерената градация на височините, така и рязкото, контрастно съпоставяне. Показателни са примерите от архитектурната класика, където след умишлено снижените преддверия посетителите се впечатляват от господството и величието на основния обем.

В интериора смяната на светлите височини се решава с понижаване на табана или с денивелация на пода. Едновременно снижаване и повдигане в една вертикална равнина обаче действа оптически неблагоприятно. Този ефект се преодолява, когато чупките се разминат в хоризонтална посока най-малко с половината от дълбочината на ниското пространство.

с) ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ОБЕМНАТА КОМПОЗИЦИЯ

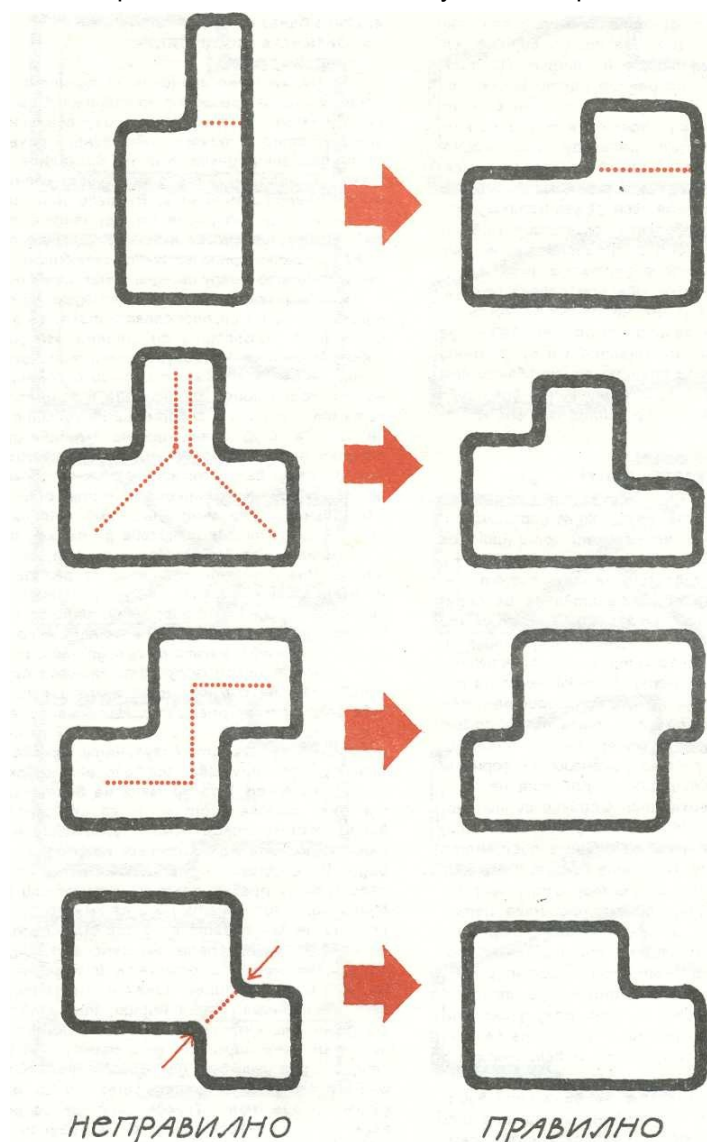
От съществено значение за единното възприемане на вътрешните пространства е тяхното взаимно преливане и осигуряването на благоприятно оптично общуване. Прекъсването или затрудняването на визуалния контакт ги разделя и те действуват като самостоятелни помещения. Въпреки наличието на голямо многообразие от вариантни архитектурни решения има някои проверени в практиката закономерности, които подобряват взаимодействието между съседни интериорни обеми.

Например препоръчва се в разпределение пространствата да се разполагат така, че да се допират с по-дългите си страни. Несполучливо решение са конфигурациите тип "фуния" и тип "манивела", както и тези с "прищипана" преходна зона. Затруднена е взаимовръзката при очертания с формата на буквите "п", "н" или "г" с удължени рамена. Не бива да се допуска надлъжните оси на съседни помещения да сключват помежду си ъгъл, по-малък от 45°. Илюстрация в интериора много остри ъгли (външни или вътрешни) имат неблагоприятно въздействие и трябва да се избягват.

По-сложни са взаимоотношенията, когато отделните функционални зони са разположени на различни нива. При малка разлика — от порядъка на едно стъпало, непременно се предвижда ясно забележима смяна на подовото покритие или денивелацията се преодолява с рампа. Две стъпала не се допускат, защото се получава стълба с много късо рамо и съществува опасност от препъване. Най-благоприятна е разликата в нивата от 45 до 90 cm. Кога то тя е над 120 cm, визуалната връзка започва да се нарушава, особено ако наблюдателят е седнал. При промяна на вертикалната кота с повече от 40 — 45 cm се явява възможност за падане при невнимание и за това задължително се поставя предпазна преграда. В зависимост от търсения ефект парапетите се правят плътни, ажурени или комбинирани, а височината им е най-малко 90 cm. Когато надвишението е до 150 cm, се допуска и по-ниска преграда, но само ако сборът от височината и широчината ѝ е най-малко 90 cm. С такова предназначение се използват цветарници, водни площи, ниски шкафове, пейки или широки бандове

със скрито осветление. Към парапетите с решетъчна конструкция има изискване да не се оставят големи отвори (над 20 — 25 cm), през които може да се повреде дете. Трябва също да се реши къде ще спре настилка от по-издигнатото ниво. В този случай е в сила едно важно архитектурно правило, валидно изцяло и за интериора — смяната на облицовките и цветовете винаги да се осъществява във вътрешен ъгъл. Срещата на два материала по външен ръб усложнява качествено изпълнението на прехода и въпреки че може да се види в някои екстравагантни разработки, се смята за белег на недостатъчно познаване на проблема или за стремеж към показна своеобразност.

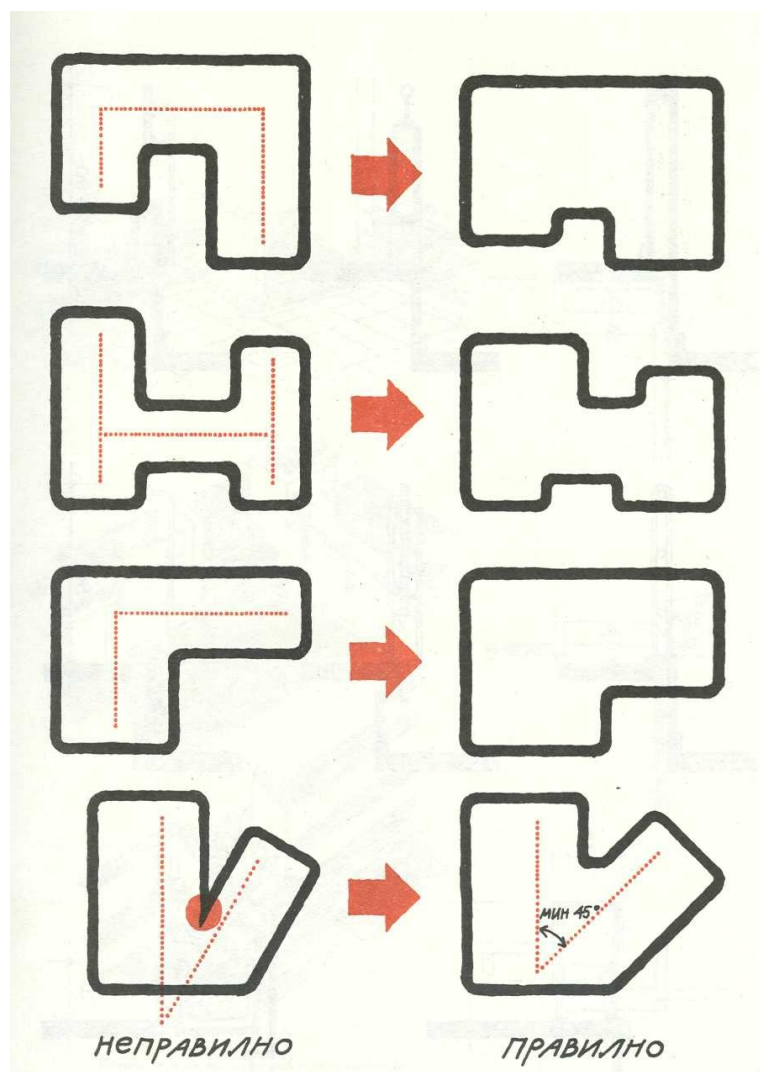
Взаимовръзка между съседни пространства в хоризонтално направление

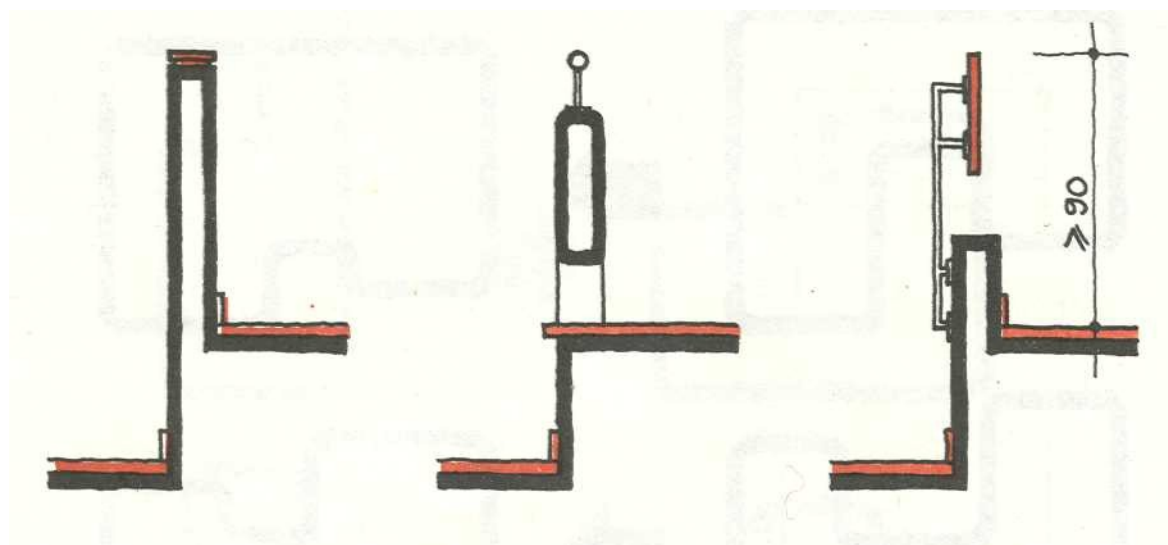
НЕПРАВИЛНО

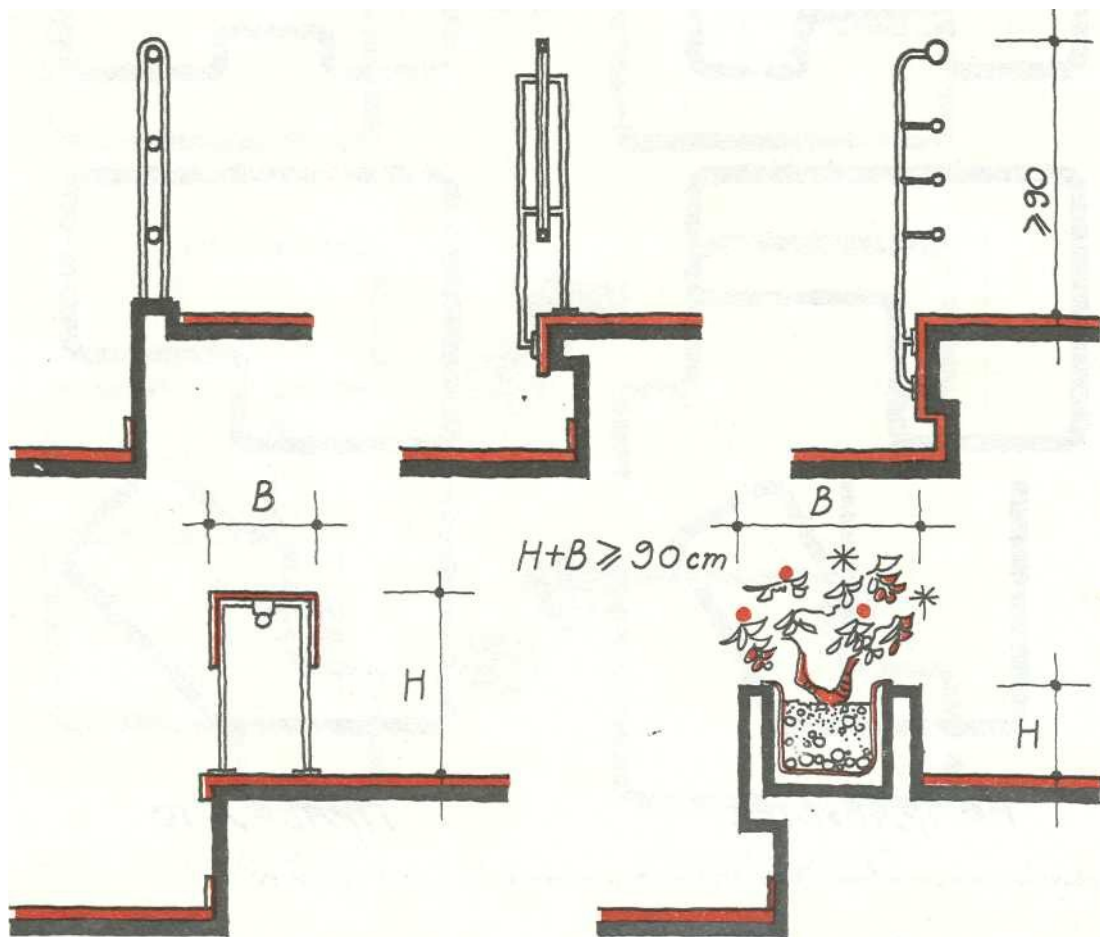
ПРАВИЛНО

Подобряване на пространствената взаимовръзка при помещения със сложна конфигурация

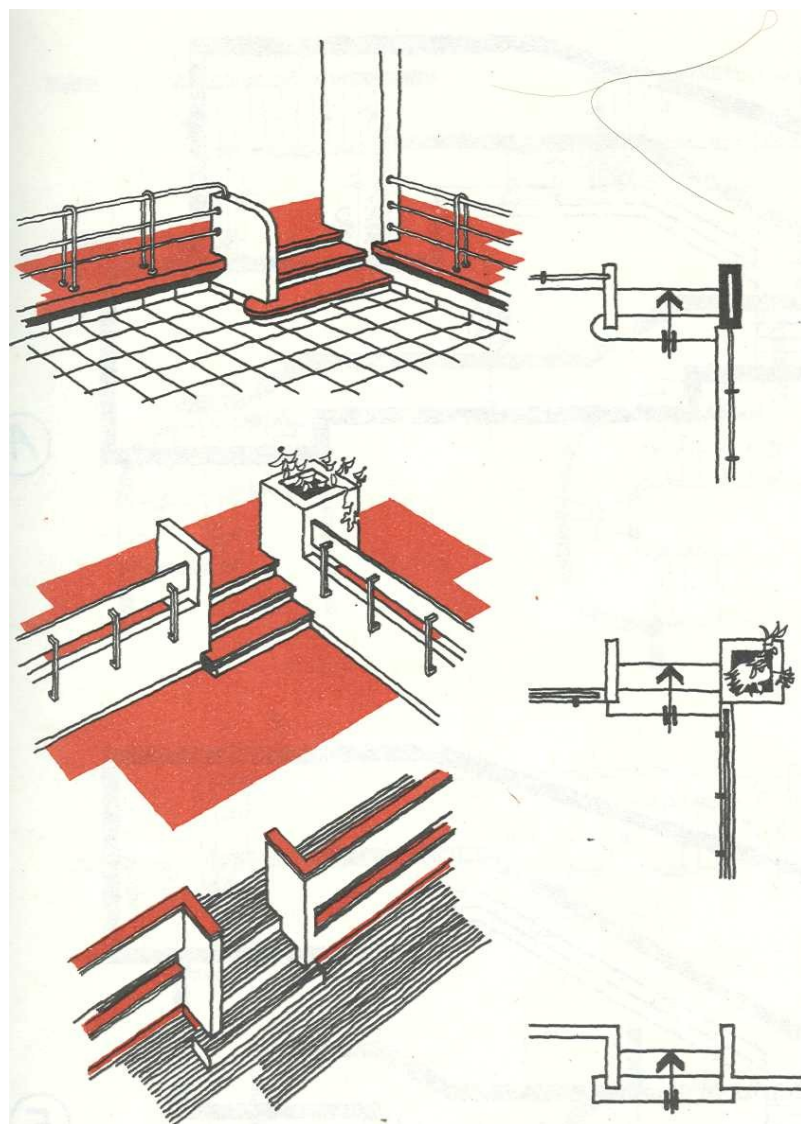

Специфична професионална подробност представлява начинът за разполагане на диференциалните стъпала. Препоръчва се образуваното от тях стълбищно рамо да се издава към по-ниската зона. Обратният случай също е възможен, но създава конструктивни затруднения, защото прекъсва носещата греда, която обикновено се поставя при вертикалната чупка на плочата.

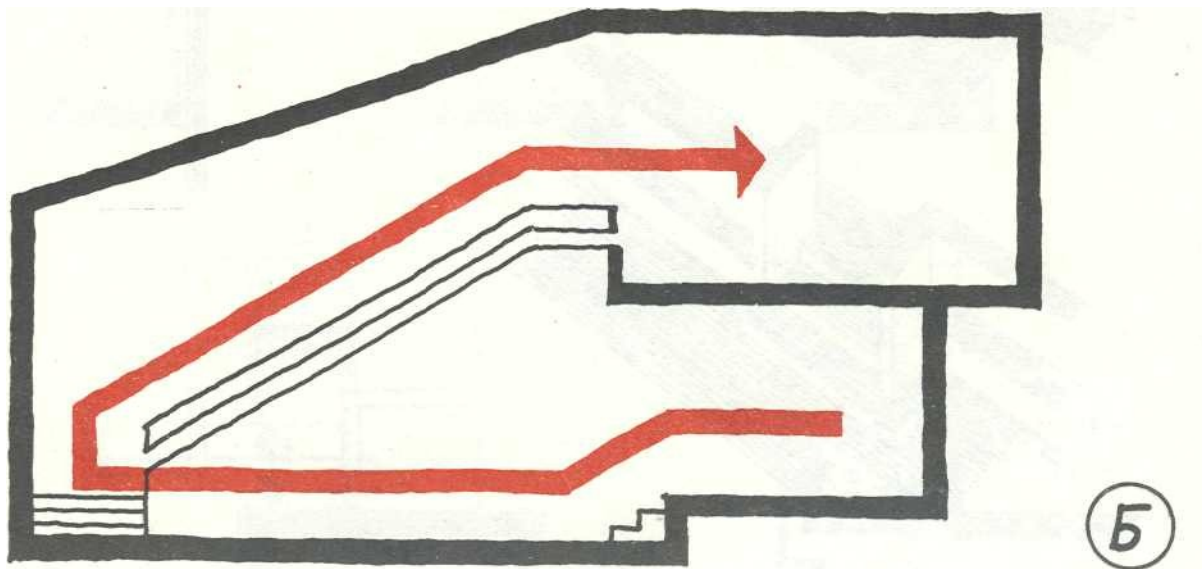

Примери за парапети, прилагани В интериорните решения

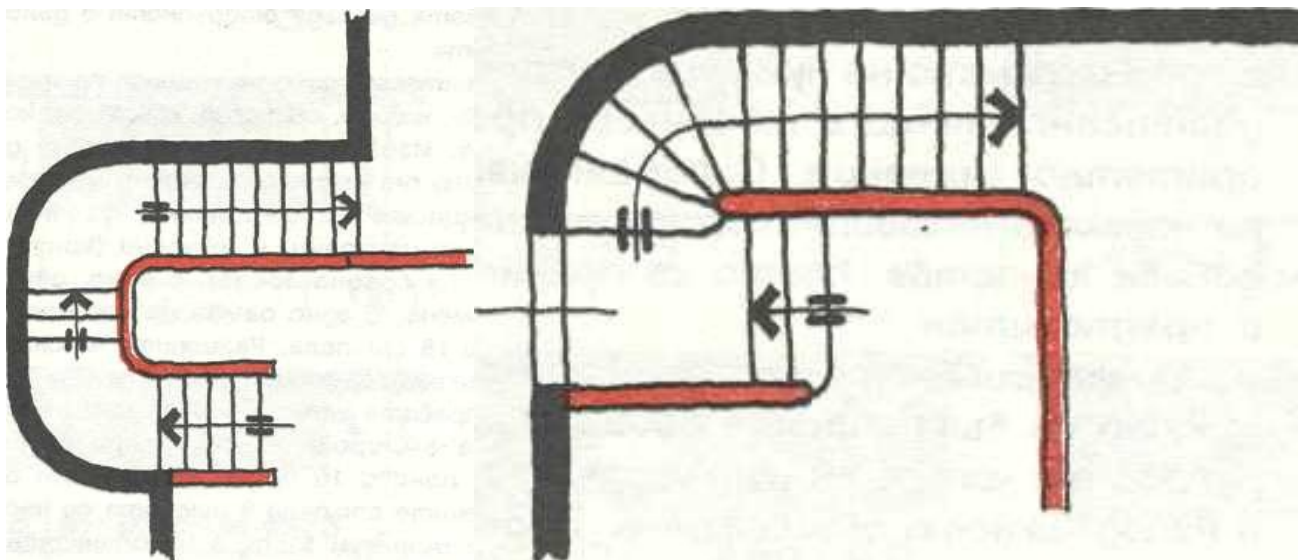
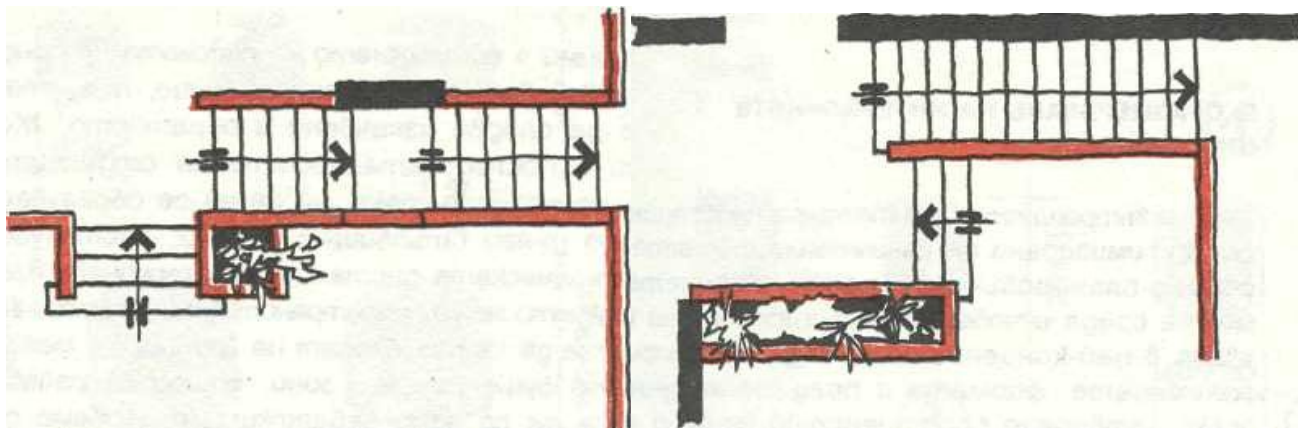
Начини за разполагане на диференциални стъпала

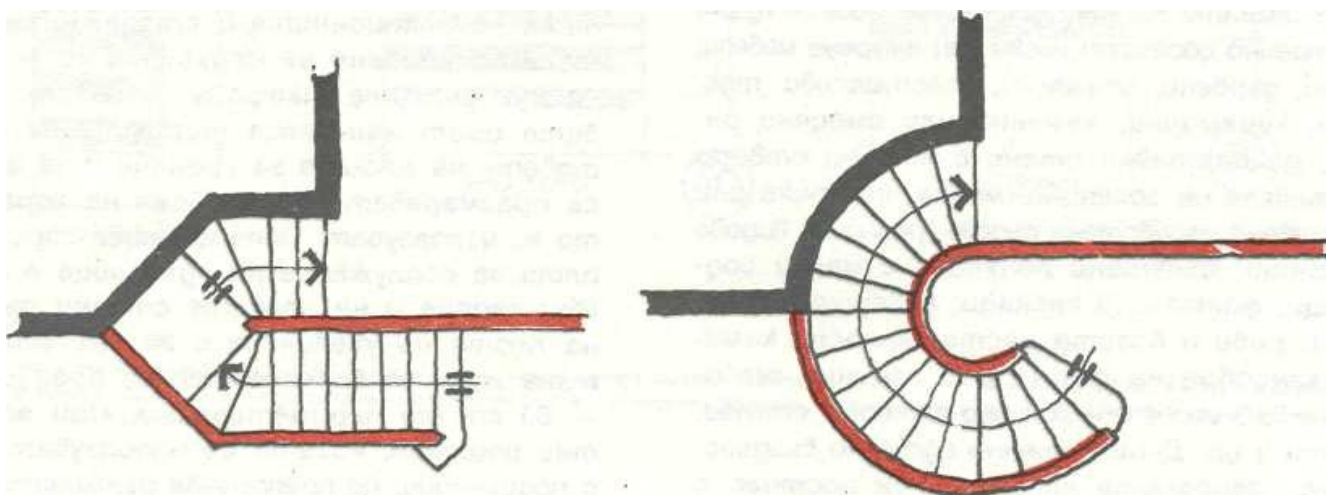
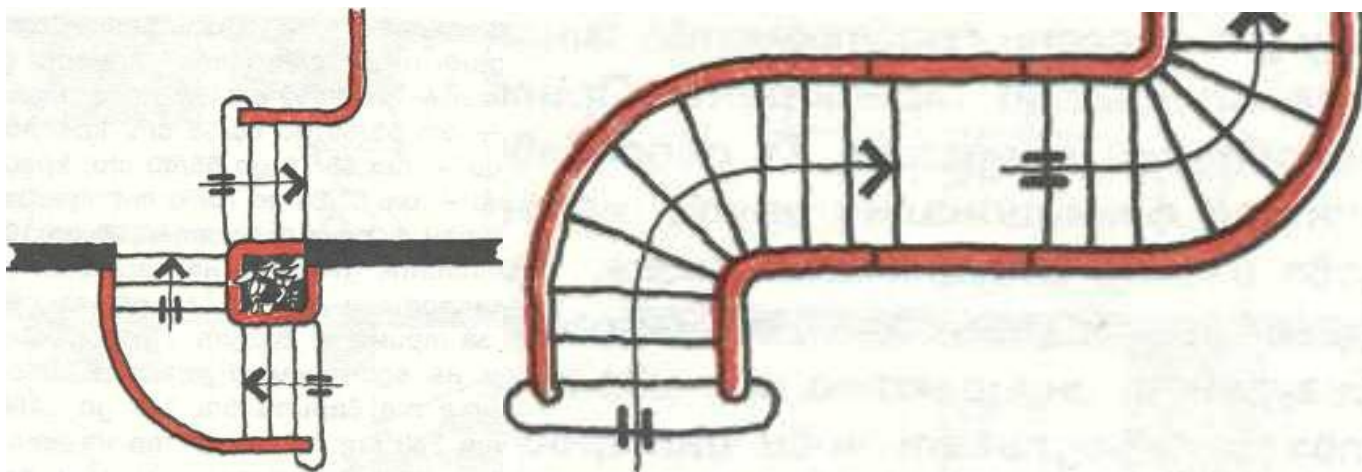
При силно раздвижените интериорни композиции с разиграни на различни нива функционални зони или при високи пространства с отворена към тях галерия (емпоре) първостепенно значение има правилното разполагане на стълби, рампи и междинни площадки. Тяхното местоположение диктува пътя на ходовите линии, а местата за изкачване придобиват ролята на композиционен гръбнак. Умелото насочване на вътрешните комуникации позволява проектантът да контролира гледните точки, от които той смята, че интериорът се възприема най-благоприятно. Във връзка с това пътищата за движение не в нужно да следват най-късото разстояние между две точки, но не бива и да се удължават излишно.

Развитие на вътрешните комуникации във вертикално направление

А — правилно решение — ходовата линия следва последователността на нивата; Б — неправилно решение — ходовата линия губи височина

Видове стълби, използвани в интериора

Недопустимо е променянето на посоката на придвижване Във вертикално направление, т.е. след слизане да следва изкачване и обратното. Желателно е последователността на отделните нива да се подбира така, че да не се образуват прекалено дълги стълбищни рамена, което увеличава оптическата дистанция и затруднява взаимодействието между пространствата. Най-логично е стълбите да се разполагат на границата между съседните функционални зони, които свързват. Те трябва да са ясно забележими и с обема си да обогатяват интериорната пластика. Погрешно и от функционален, и от естетически аспект е стълбата да бъде отдръпната в дъното на галерията.

В интериорните решения се прилагат стълби с права, извита, секторна, кръгла или комбинирана форма. Изработват се от бетон, дърво, метал или от няколко съчетани материала. Конструкциите им са плътни, фалтови (стъпаловидно начупени) и ажурни (конзолни, оседлани, на средна греда), с едно, две или повече рамена. В едно рамо има най-малко 3 и най-много 18 стъпала. Размерите на стъпалата се определят по формулата $2H + B = 62 + 84 \text{ cm}$. При правите стълби най-късата междинна площадка е широка 80 cm, а при двураменните тя е поне с 10 cm по-широка от рамената. Скосените стъпала в тясната си част трябва да са минимум 5 cm, а на обществени места с усилено движение — 15 cm. В обекти, където е възможно посещение на инвалиди, се предвиждат рампи с лек наклон или удобни асансьори.

В интериорното проектиране контактната зона между две съседни пространства винаги е предмет на специално третиране. Прилагат се многообразни средства за обособяване не на отделните функционални групи, но без да се прекъсва изцяло визуалната връзка. Частичните прегради обогатяват взаимовръзката, като осигуряват индиректно преливане на пространствата, предлагат нови интересни ракурси, създават по-интимна атмосфера, допринасят за повишаването на комфорта. За частични оптически прегради се използват предимно елементи на неподвижното обзавеждане — двустранно достъпни ниски или ажурни мебели; метални, дървени, стъклени, пластмасови, тек стилни, керамични, каменни или смесени решетки; декоративни стени с ниши и отвори за поставяне на зеленина, малка пластика или художествено изработени съдове; различни видове цветарници, съчетани понякога с малки водни площи, фонтани и каскади; аквариуми с екзотични риби и богата растителност; ками ни с разнообразна форма и с огнища, отворени към 2, 3 или 4 посоки; бар-плотове; стълби; парапети и др. Допълнително ефектно въздействие на изброените елементи се постига с подходящо насочено или скрито осветление. Сполучливо разграничаване на функционални зони

се получава и с помощта на островно разположени структури.

d) ОРАЗМЕРЯВАНЕ НА ИНТЕРИОРНИТЕ ПРОСТРАНСТВА

Във вътрешната архитектура необходимостта от оптимизиране на взаимоотношенията между обемно-плани-

ровъчната рамка, околната пред метна среда и човешките потребности се проявява в най-концентриран вид. Независимо от големината, формата и предназначението си всяко затворено пространство трябва да предоставя подходящи условия за безконфликтно протичане на възложените му утилитарни функции. В този смисъл прецизното оразмеряване на помещенията като следствие от рационалното разполагане на мебелните групи и предвиждането на нужните за тяхното свободно достигане площи е творчески проблем с приоритетно значение. Съобразеният с мащаба на човека и неговите изисквания интериор при добива качества, които го правят по-хуманен и предпочитан.

В интериорното проектиране формоизграждането на вътрешните обеми винаги се придружава от успоредно ситуиране на подвижното и неподвижното обзавеждане. Първоначално ме белите и стационарните елементи се нанасят без никакви подробности — само като петна с определени габарити. Така се доказват необходимите за тяхното разполагане площи.

Контури в план на основните видове мебели за сядане имат следните размери: средно голям стол — от 40/50 до 45/55 cm; стол с подръчници — от 55/50 до 60/55 cm; кресло без подръчници — от 50/70 до 55/80 cm; кресло с подръчници — от 60/80 до 70/90 cm; луксозен изцяло тапициран фотьойл — от 80/90 до 100/110 cm. Минималната дължина на седалката при пейки, канапета и дивани за двама души в 130 cm, а за трима — 200 cm. Препоръчваната ширина на единичните легла е 90 cm, а при двойните тя варира от 140 до 180 cm при дължина 200 cm. Размерите на мебелите за съхранение зависят от тяхното предназначение. Широчината на по-издадената ниска част на секционните и стелажните библиотеки обикновено не надхвърля 40 — 45 cm, а на кухненските шкафове — 60 cm. Гардеробите имат най-малка ширина 60 cm. Плотовете на масите за хранене и за заседания се оразмеряват според броя на хората, кои то ги използват. Оптималната хоризонтална площ за обслужване на едно лице е 60/40 cm. При сядане и на челните страни дължината на плота се увеличава с 20 cm. Около кръглите маси за всяко място се предвиждат 55 — 60 cm от периметъра им. При по-комфортни решения, когато се използват столове с подръчници, се препоръчва дължината на едно място за сядане да се увеличи до 70 — 80 cm.

Размерите на ниските маси към ктoвете за отдиx и разговори се движат в широк диапазон, а плотoвете им имат разнообразни геометрични очертания — квадрат, правоъгълник, триъгълник, трапец, кръг, елипса, сектор, многоъгълник и комбинации с начупена **многогранна или вълнообразна форма**. Средните габарити на останалите най-често срещани

видове мебели могат да се намерят в специализираните архитектурни справочници. Понякога към мебелното обзавеждане се предявяват особени изисквания по отношение на функция, естетика или конструкция, които се отразяват върху конфигурацията на мебелите.

Средни размери в план на
1—столове;

2 — столове с подръчници;

3 — кресла без подръчници;

4 — кресла с подръчници;

5—луксозни фотьойли;

6—канапета и диван;

7—кухненско обзавеждане

А—минимално необходим комплект; Б

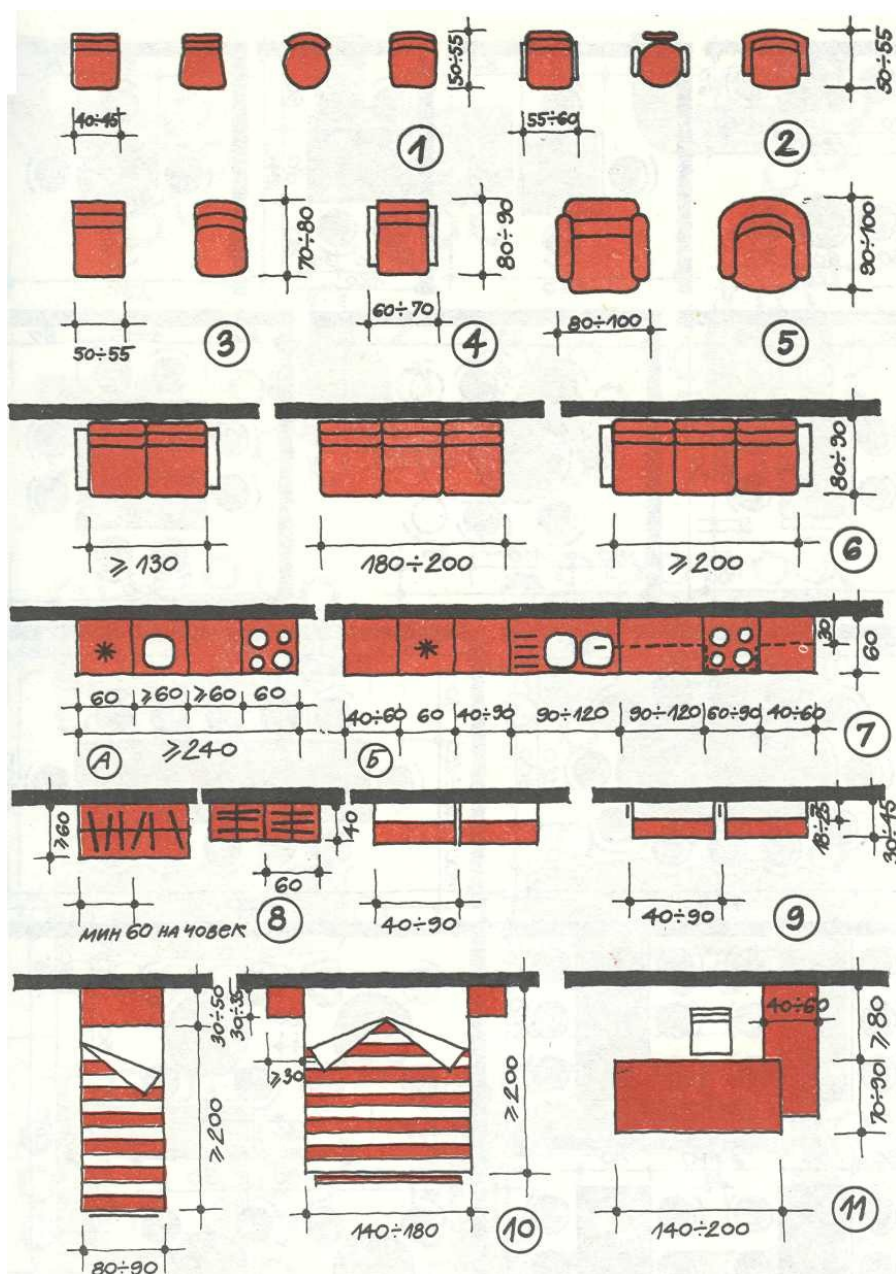
— нормално развит кухненски блок;

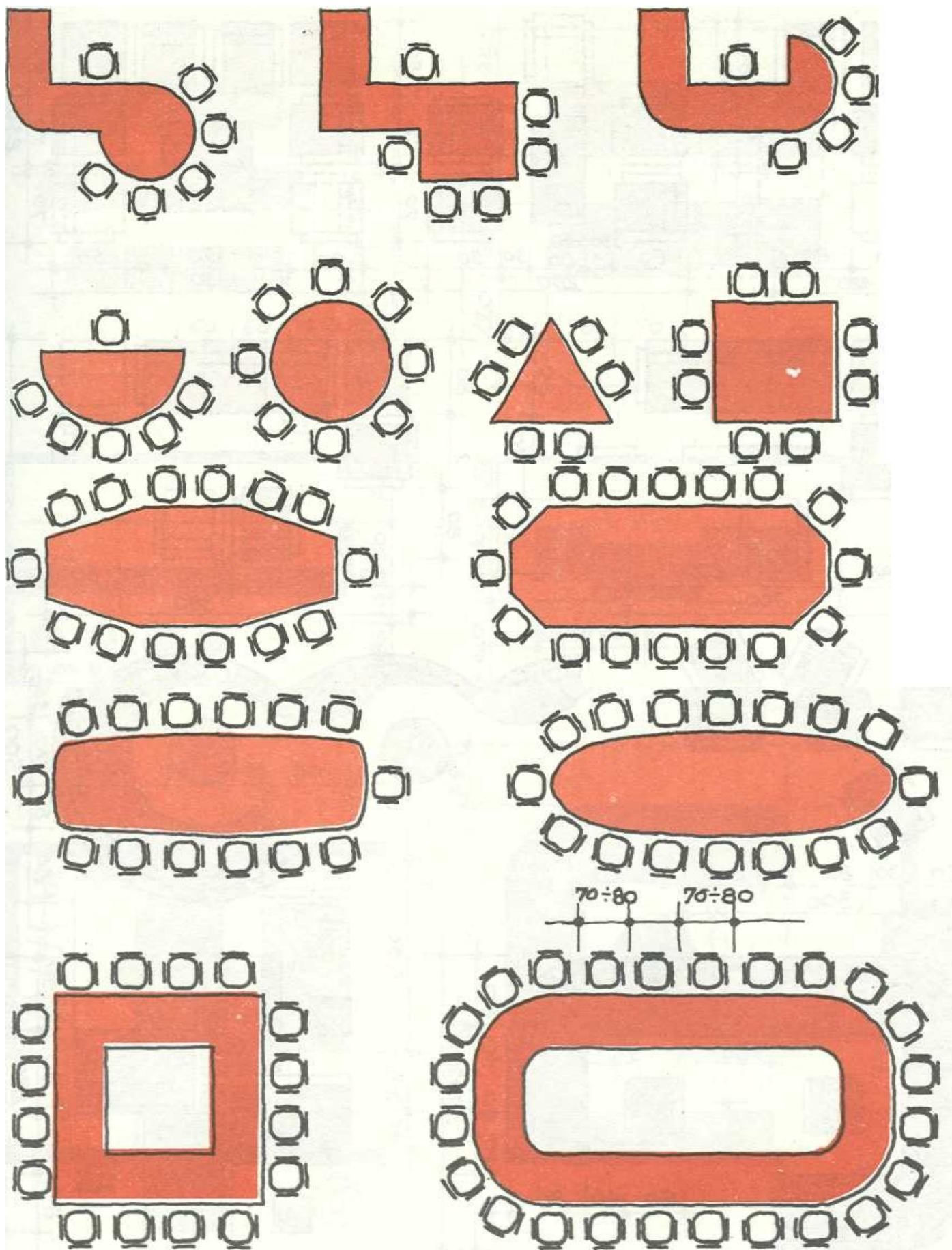
8 — гардероби и дрешник;

9—секционни и стелажни библиотеки;

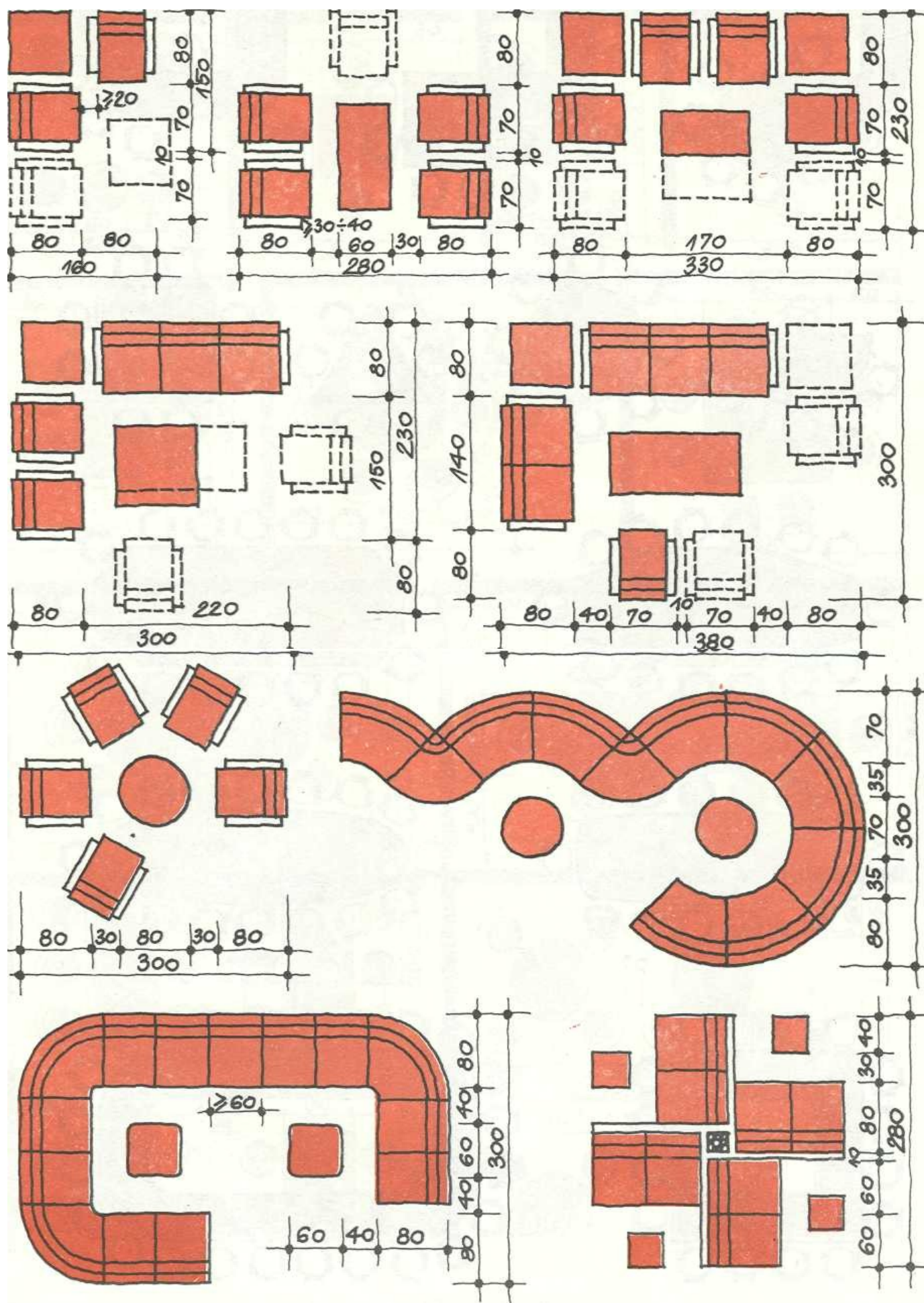
10 — единични и двойни легла;

11 — кът за писмена работа

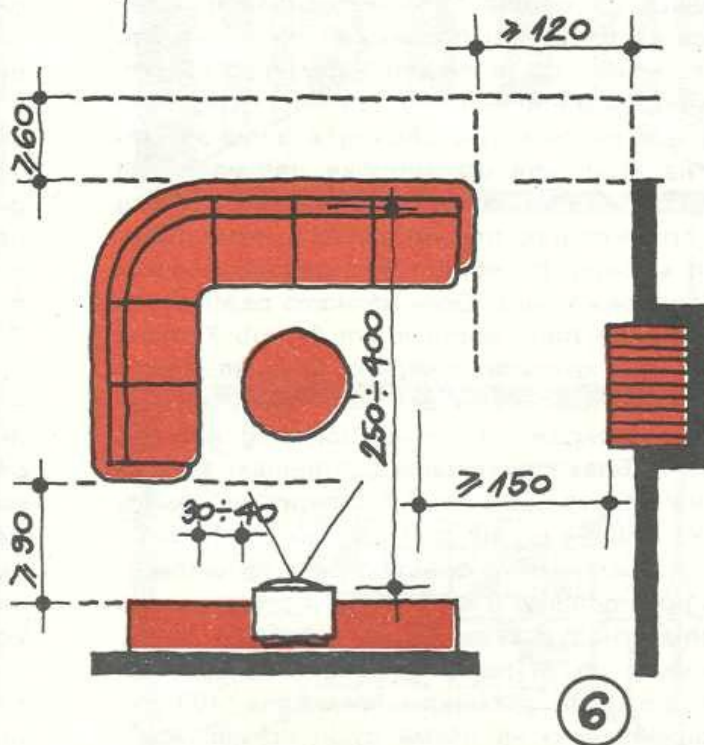
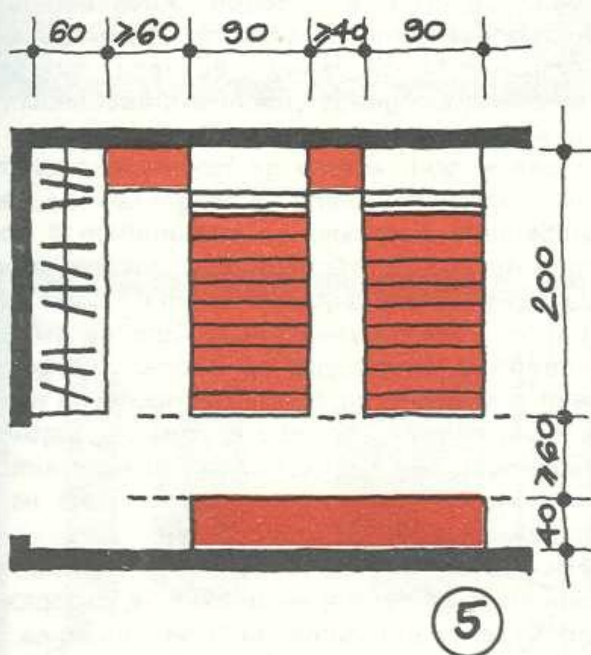
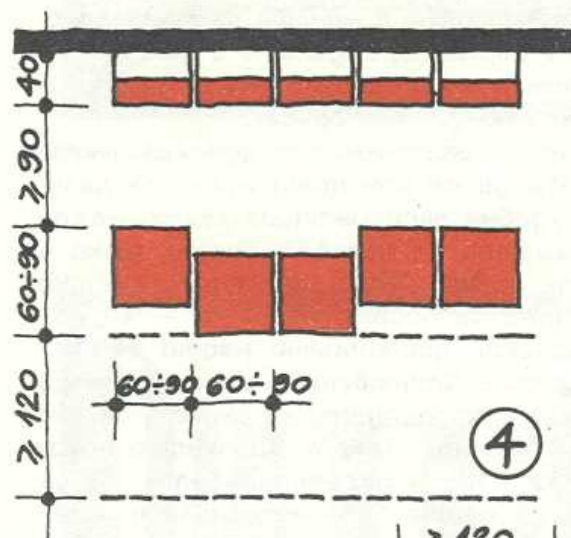
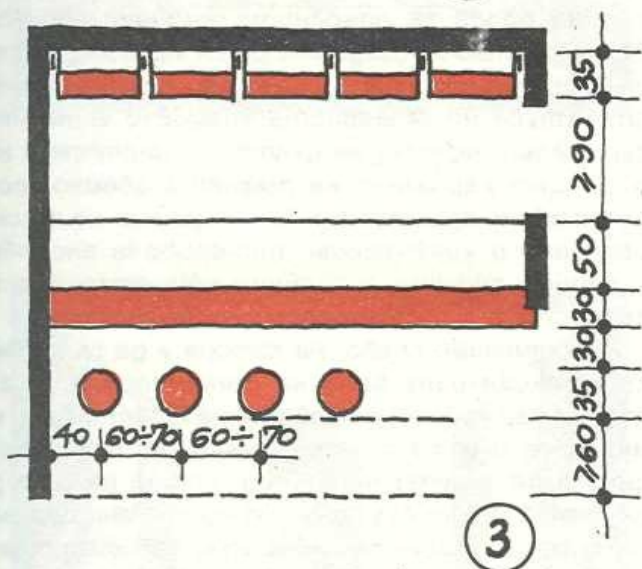
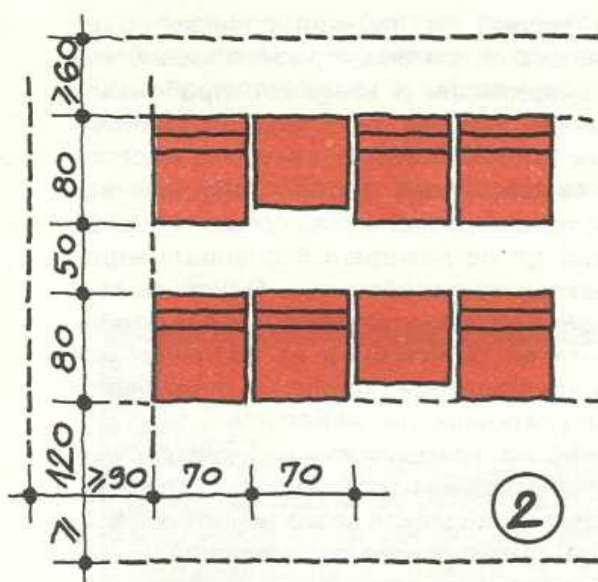
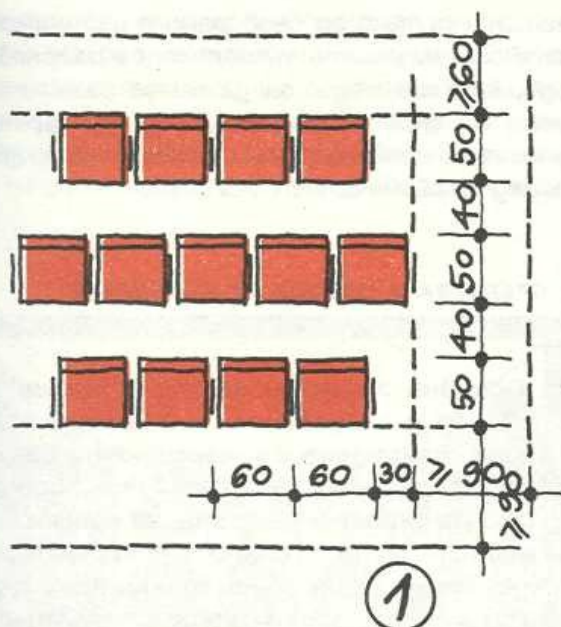

Разнообразни форми на маси за заседания

Оразмеряване на мебелни групи за разговори и отдих

Минимални разстояния между мебелите и широчини на ходовите линии при
 1 — редици от столове; 2 — редици от кресла; 3 — малък кафе-бар; 4 — щанд В магазин; 5 — група за спане; 6 — група за отдих

Габаритите на елементите на неподвижното обзавеждане зависят от тяхното предназначение и местоположение, от обема на вътрешното пространство, дистанцията за възприемане, материалите за изпълнение и пр. Те се решават индивидуално за всеки конкретен интериор и трябва да са в съответствие с мащаба на пространството, като формоизграждането и фактурата на повърхностните им покрития винаги са в хармония с останалата предметна среда.

За правилното разполагане на функционалните групи трябва да се отчитат нужните разстояния за удобна експлоатация както между самите елементи на обзавеждането, така и до околните стени. Пред мебелите за ниско сядане масите се поставят на 30 — 40 cm, за да се осигури достатъчно място за краката на хората. Столовете в разпределение се изобразяват отдръпнати на около 5 cm от ръбовете на масите. Такова е тяхното положение при хранене и писмена работа. За да може човек да става безпрепятствено, между плота на масата и прилежащата стена или корпусна мебел се оставят най-малко 80 cm, а до съседна маса — поне 140 cm. Пред гардеробите е необходима свободна зона за отваряне на вратите им, широка най-малко 60 cm, но по-добре е тя да се увеличи до или над 90 cm. Когато се използват трансформируеми мебели, се предвижда резервна площ за тяхното разтягане. Оптималното разстояние за гледане на телевизия е от 3,5 до 7 пъти по-голямо от диагонала на екрана. Специалистите по ергономия препоръчват центърът на телевизионния екран да се намира под нивото на погледа. Благоприятната дистанция за наблюдаване на горящия огън в открита камина се движи в границите от 1,50 до около 5т.

При окончателното оразмеряване на интериорните пространства се вземат предвид също пътищата и натоварването на ходовите линии. Най-тесната ивица за придвижване на един човек е 60 cm, а за инвалидна количка — 100 cm. За разминаването на двама души са необходими минимум 120 cm, на трима — 180 cm и т.н. По този принцип се определя и широчината на стълбищните рамена, като най-тесната стълба е 90 cm. Когато вътрешните комуникации преминават пред корпусни мебели, се взима под внимание и положението на вратите им в отворено състояние. В сладкарниците и ресторантите незаеятата пътека за сервиране е най-малко 90 cm. Понякога мебелите умишлено се закрепват неподвижно към пода, за да не се разместват по време на експлоатацията и да се гарантират функционалното зонироване и режимът на придвижване според първоначалния замисъл.

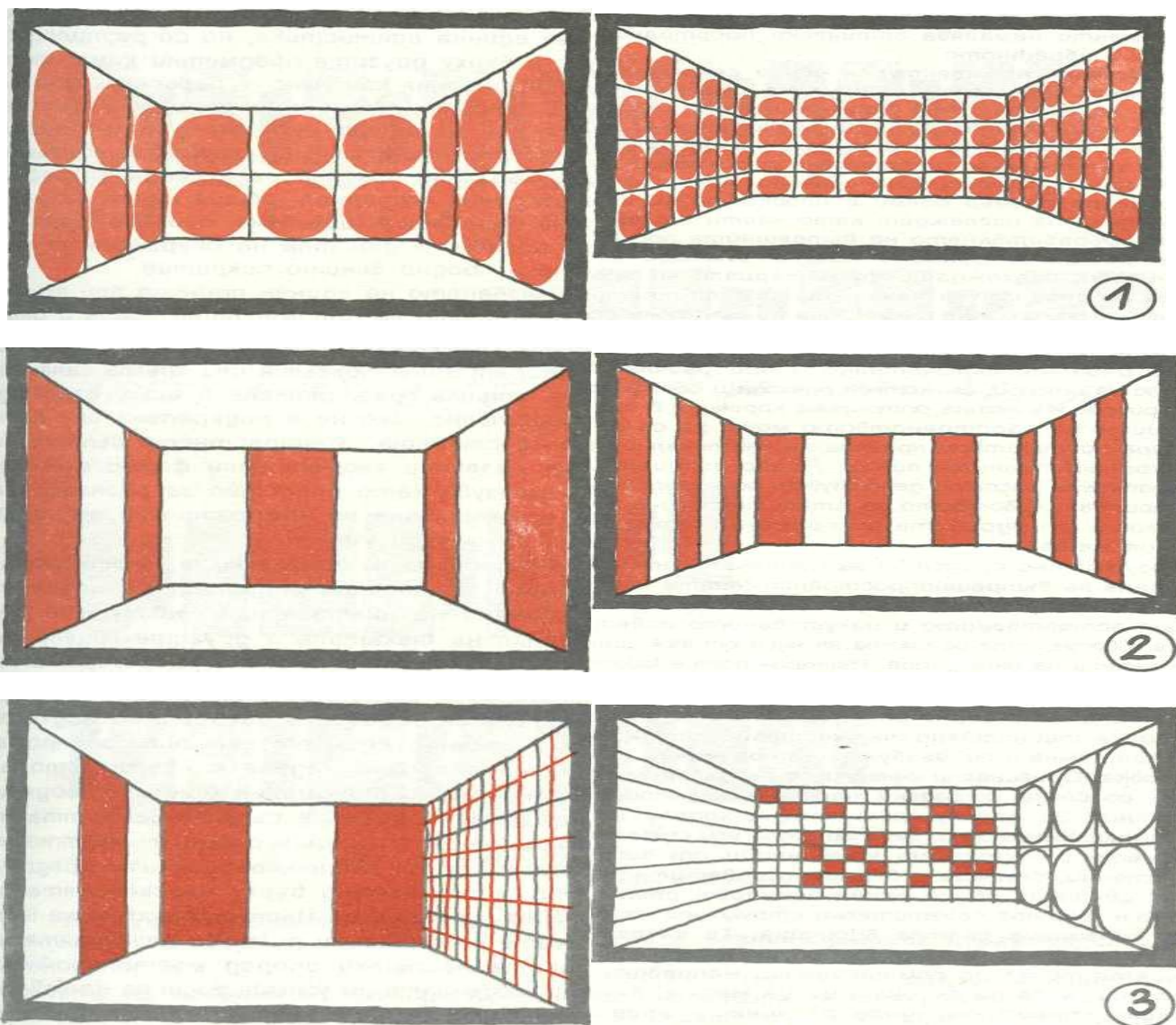
е) Д. СРЕДСТВА И МЕТОДИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕДИНЕН ИНТЕРИОРЕН ОБЛИК

Основна задача и цел на всяка интериор на творба е създаването на балансирана композиция, изградена от хармонично свързани и взаимно допълващи се многообразни компоненти с различна форма и утилитарно предназначение. По принцип естетичното в архитектурата се ражда върху базата на рационално функционално решение, осигуряващо оптимална материална среда за основните Жизнени процеси. За монолитното въздействие на произведението съществено допринасят правилно разработената структура на отделните градивни елементи, съдържащи идеята за цялото, и сполучливо на мереният характер на тяхната обемно-пространствена организация. Постигането на стилно обвързан и уравновесен интериорен ансамбъл с единно звучене е солидно свидетелство за зрелостта на архитектурното решение.

Неотменимо право на автора е да се стреми към такова излъчване на интериорния образ, което най-точно отговаря на собствения му мироглед и естетически критерии. Все пак съществуват някои традиции, които не бива да се пренебрегват без сериозно обосновани причини. Например жилищните интериори изискват повече интимност, топлина и уют. Младежките заведения се правят с ведра, жизнерадостна, дори предизвикателна атмосфера. Вътрешните пространства, свързани с бизнеса, трябва да демонстрират деловитост и стабилност, но не и аскетизъм. В магазините се търси по-неутрален фон, който да подчертае пъстротата и разнообразието на предлаганата стока. Сватбените ритуали се извършват в бодра и оптимистична обстановка, докато траурната обредна зала внушава почит и навява скръб. Желаното емоционално въздействие във вътрешната архитектура се постига с целена сочено прилагане на закономерностите на хармонията, сполучливо третиране на видимите повърхности, избор на подходящ колорит, дозиране на осветлението, използване на декоративна растителност и др.

Необходимо условие за реализирането на пълноценен интериорен проект е съобразяване нето му с принципите на композицията. Определени внушения могат да се изразят още чрез архитектурната структура на вътрешните пространства. Комбинациите от правилни геометрични форми създават чувство за ред и устойчивост. Свободната конфигурация е по-интригуваща, но когато е прекомерно начупена, тя излъчва напрежение и динамика. Симетричните решения говорят за строга организация и репрезентативност, докато уравновесените асиметрични съчетания са по-демократични и делнични. Абсолютните размери на пространството също оказват въздействие върху психическите възприятия. Камерните помещения предразполагат към интимност и по-непосредствени контакти, а просторните обеми са тържествени и вдъхват респект, но обезличават ролята на индивида.

Силно влияние върху облика на интериора оказва изборът на относителния мащаб. Съгласуването на размерните характеристики между архитектурно-строителните елементи, обзавеждането и човешките измерения ги обвързва органично. Съизмеримостта на пропорционалните отношения води до иманентно сродяване на многообразието. Когато се допуснат рязко противоположни по мащаб компоненти или се прекали с пластичния детайл, Възниква опасност от демасхабиране. Преобладаващото присъствие на едри мебели или орнаменти намалява оптичеството и обратното.

Роля на относителния мащаб

1 и 2 — визуална корекция на мащаба чрез размерите и претрупване на детайла и орнамента на стените:

3 — демасхабиране поради противоположни по размер членения

Обобщен архитектурен образ се получава при умело прилагане и на другите изразни средства на хармонията. Балансираното редува не на плът и отвори, на гладки и релефни повърхности, на тъмни и светли петна придава на съчетанието декоративна стойност. Ритмичното повторение на еднакви, както и на близки по размер обеми и плоскости ги обединява и те изглеждат като части от едно цяло. Обработването на вътрешните повърхнини със съпоставими по рисунък и мащаб членения от подходящи си материали ги сродява по специфичен начин. Еднаквото третиране на под, стени и таван води до монотонност и скука, но прехвърлянето на част от облицовката или на отделни елементи от нея в друга равнина, включително и при разчленяването на отвори, омекотява прехода и обобщава интериора. Известна оптическа корекция в пропорциите на пространството може да се реализира посредством превеса на вертикалните или хоризонталните линии. Правоъгълните и квадратните растери действуват по-неутрално, но засилват чувството за стабилност и в зависимост от едрината си променят относителния мащаб.

Резултатно средство за допълнително моделиране на вътрешнопространствената пластика е използването на възможностите, които дават естественото и изкуственото осветление. Светлината се смята за един от важните компоненти на интериора. Нейната роля е както функционална, така и емоционална. Посредством дозирането, насочването и смесването на странично с горно осветяване може да се постигне тайнствено-тържествена, успокояващо-интимна или възбуждащо-празнична обстановка. Оригинални ефекти се създават чрез пряка, разсеяна, отразена, насочена или скрита светлина. За подчертаването на ходови линии, планировъчни зони, мебелни групи или отделни предмети се прилагат комбинации от висящи, стенни, стоящи и вградени осветителни тела, светещи ивици, ниши, шлицове, спотове и т.н. Едрите осветителни структури изискват по-голяма светла височина. Те изглеждат елегантно, когато се спускат от най-Високата точка на помещението. Неправилно е висящи тела да се окачват на места, вече снижени спрямо околната равнина — греди, понижен таван, по-ниско съседно пространство.

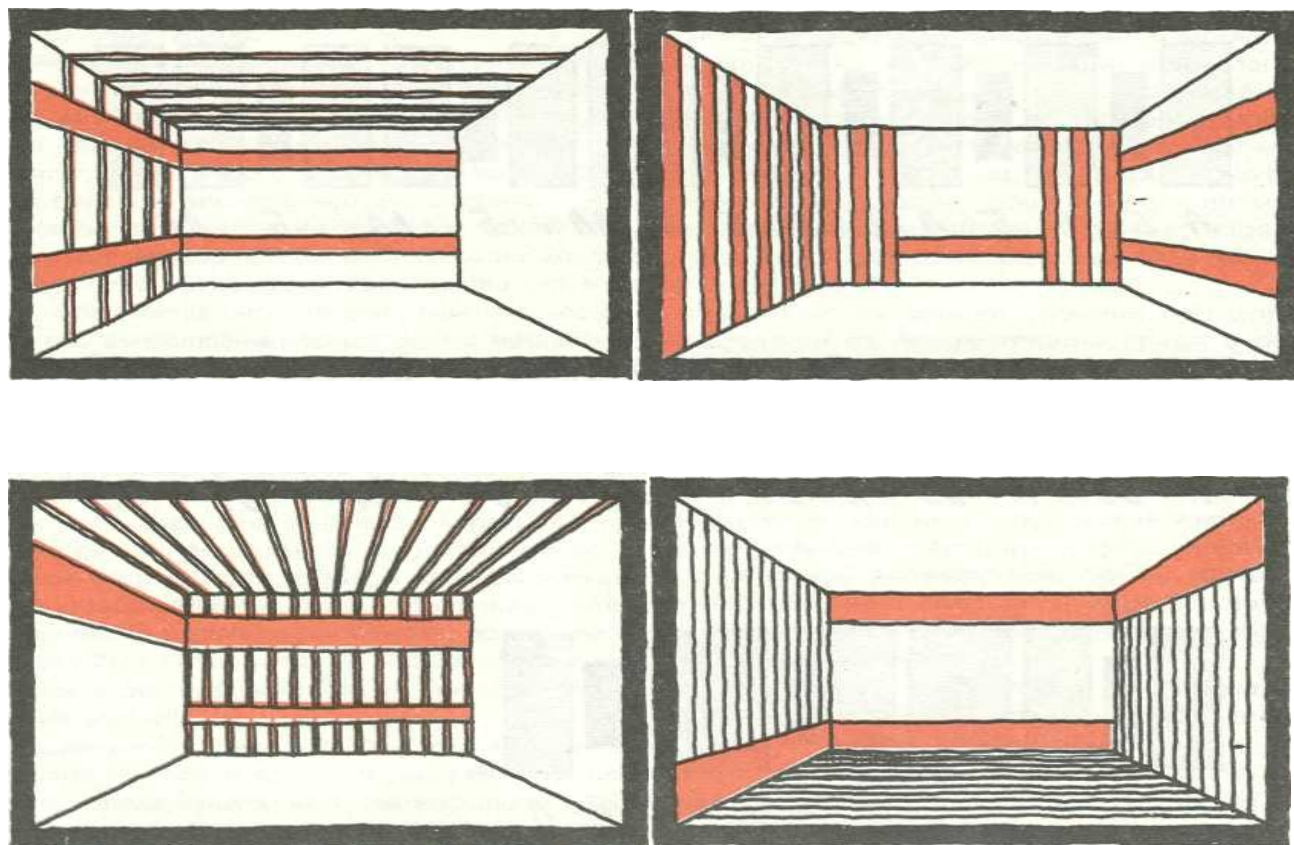
Много съществен фактор за постигането на единен интериорен облик е наличието на обща система във формоизграждането на всички основни елементи, участващи в композицията. Обикновено се възприема еднороден материал за носещите детайли, а оттам се получава и сходство в строежа на конструкцията. Този

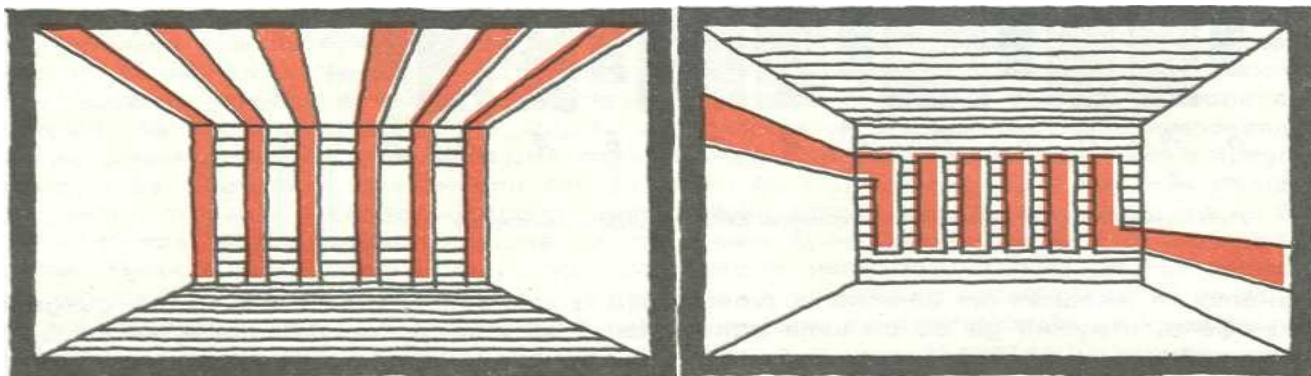
похват се прилага не само за създаването на фамилии от мебели, които въпреки различното си утилитарно предназначение имат единна стилистика, но се разпространява и върху другите предметни компоненти на интериорния комплекс — парпети, цветарници, решетки, камини и дори осветителни тела. Тук не става дума за буквално повторение на конструктивните схеми, а за логичното им обвързване при избора на вида и профила на изходния материал, общия начин на механична обработка (избиване, огъване, изрязване), подобие в детайла на свързване на частите и сродно външно покритие.

Спазването на единен принцип при формоизграждането на предметната среда и околната архитектурно-строителна рамка ги обвързва взаимно по непосредствен начин. Помещение с криволинейни очертания изисква овалност и в обема на елементите на обзавеждането. Правоъгълни в план мебели трудно се аранжират в шестоъгълна или кръгла зала. Витата стълба, разположена в ъгъл, изглежда неубедително, ако не е подкрепена със заобляне на стената. Контрастното съпоставяне на различни геометрични форми може да се използва като средство за разнообразяване и оживяване на композицията, но трябва да се дозира умело.

За хармоничната монолитност на интериорния ансамбъл значително допринася осмисленото съчетаване на цветовете и фактурите. Колоритът на тъканите и другите лицеви материали, както и противоположността или нюансът в повърхностния им релеф спомагат за подчертаване на главното, придавайки завършеност на вътрешнопространствената композиция.

Отговорен етап В осъществяването на архитектурния замисъл е изборът на подходящи материали. Един от белезите за професионално овладяна задача е свеждането на техния брой до оптимален минимум. Водещо условие при подбора е съпоставимостта на вътрешния им строеж и съвместимостта на фактура и цвят. Експлоатационните предпоставки се отразяват върху изискванията за здравина и трайност. Интензивността на Вътрешните комуникации диктува селекцията на подовите настилки според местоположението и различната им устойчивост на износване, физическите характеристики на конструктивните материали за мебели и други носещи елементи трябва да осигуряват успешното поемане на статични и динамични натоварвания. По принцип по-плътните и масивни материали носят визуално по-леките. За постигането на Желания от автора психологически ефект е нужно да се отчита ролята на пластиката и на повърхностната обработка. Например облицовките от декоративни тухли или дребен цепен камък въздействуват интимно и привличащо, докато едрите зидарии изискват дистанция. Варосаната мазилка и негланцираната керамика създават чувство за уют, а полираните мрамори и гранити са студени и респектиращи. Влияние при избора на материалите оказва и неизбежният физически контакт с някои детайли. Дървото, кожата и текстилът при допир са топли, докато от метала, камъка и стъклото вее хлад. Полимерните материали въпреки своите положителни качества намират слабо приложение в уникалните интериорни разработки. Поради високата цена на оборудването и матриците производството на изцяло пластмасови елементи се оправдава само при голяма серийност. Изключение правят стъклопластите, които се поддават на занаятчийска изработка върху дървени калъпи.

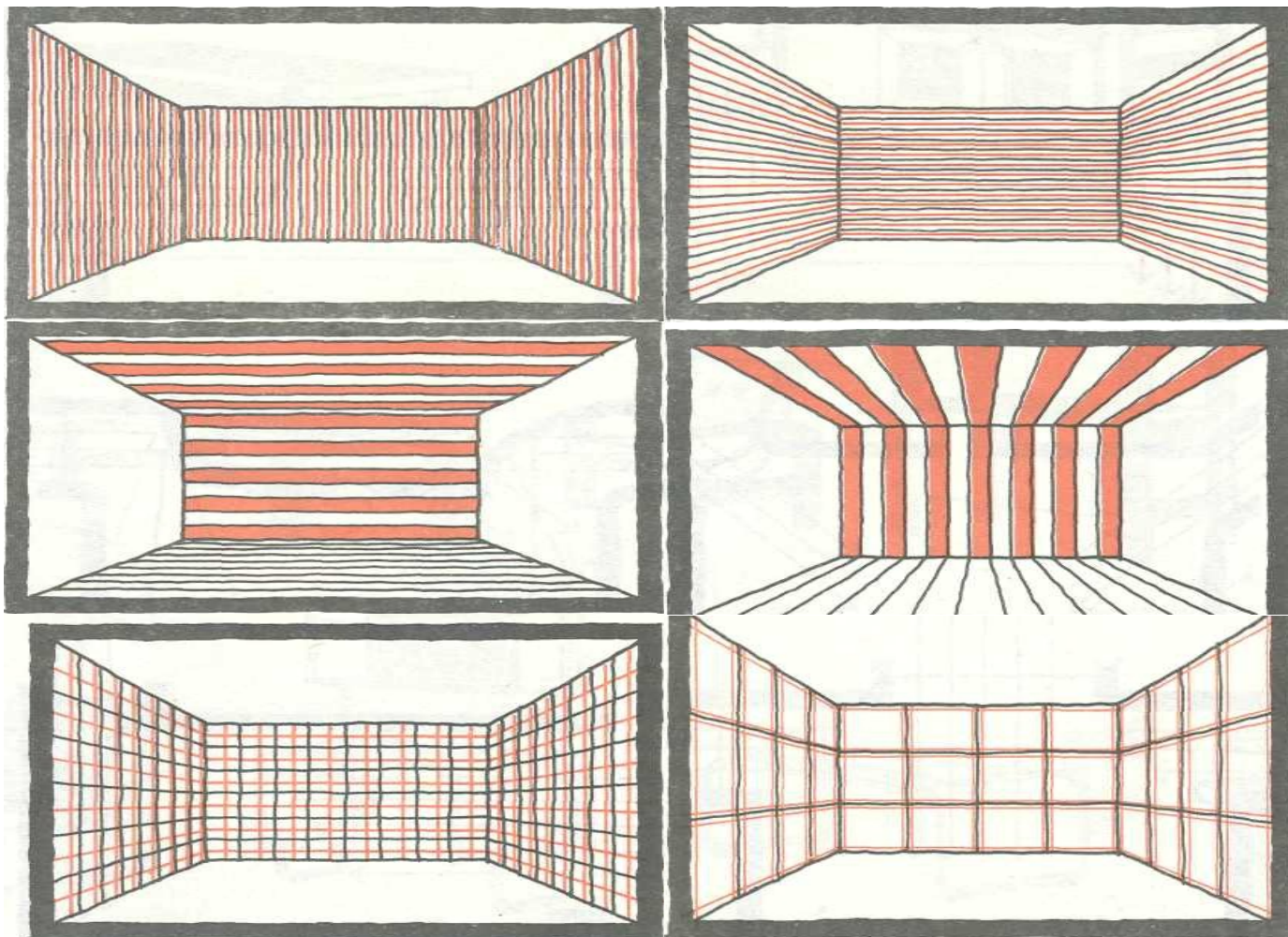

Корекция на вътрешните пространства чрез разминаване и члененията им в различни равнини

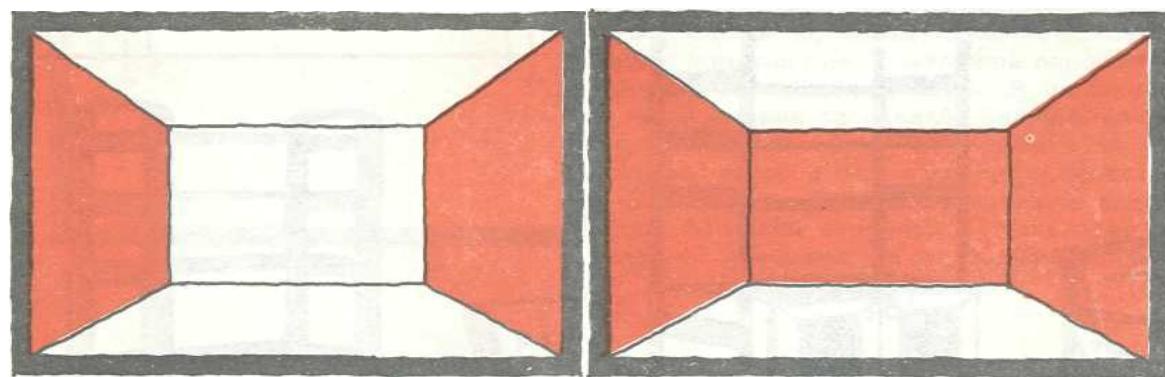
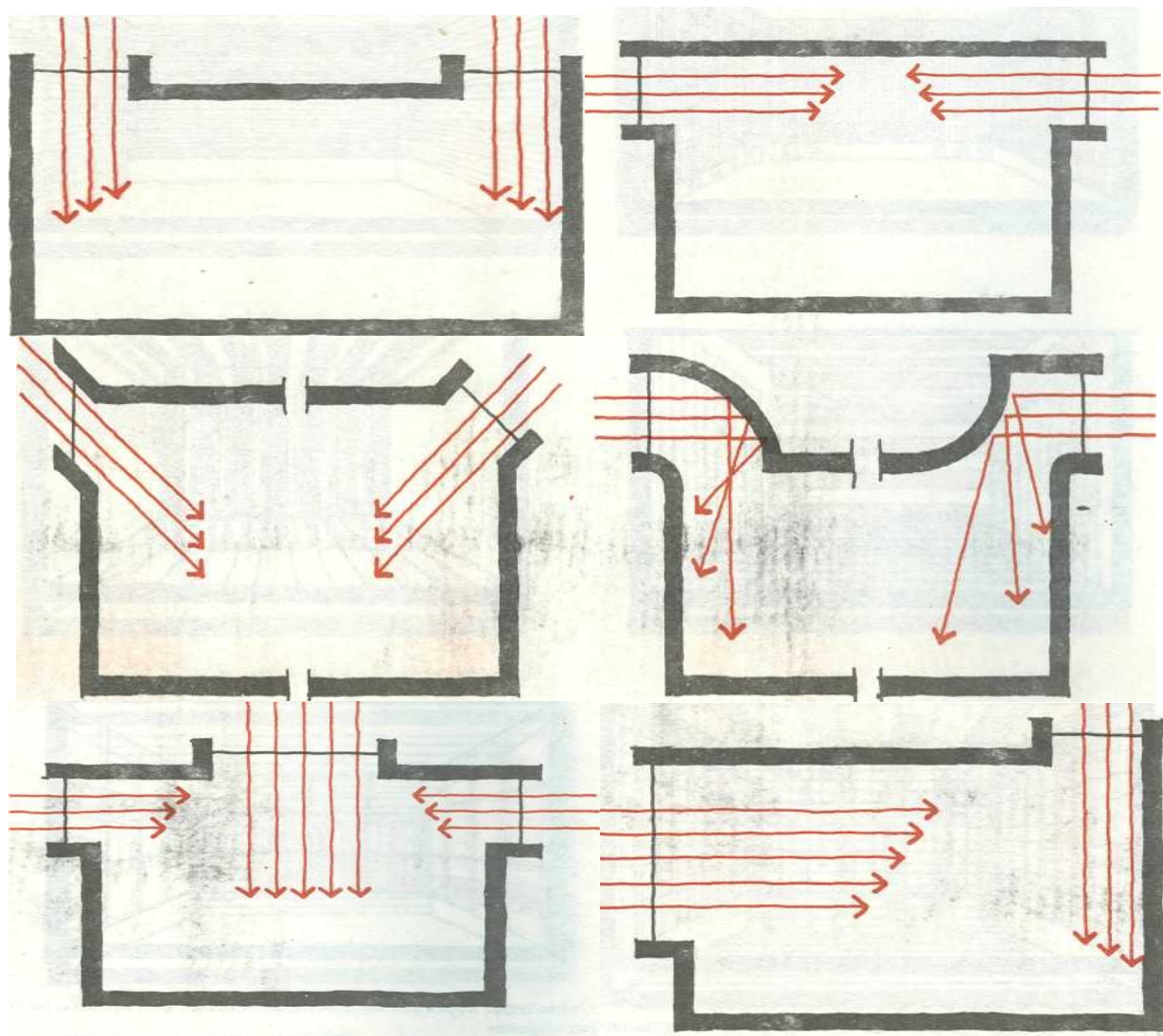
Във вътрешната архитектура синтетиката се използва главно под формата на полуфабрикати — за тапицерии, за каширане на мебелни плочи, за довършителни строителни покрития, лакове и бои.

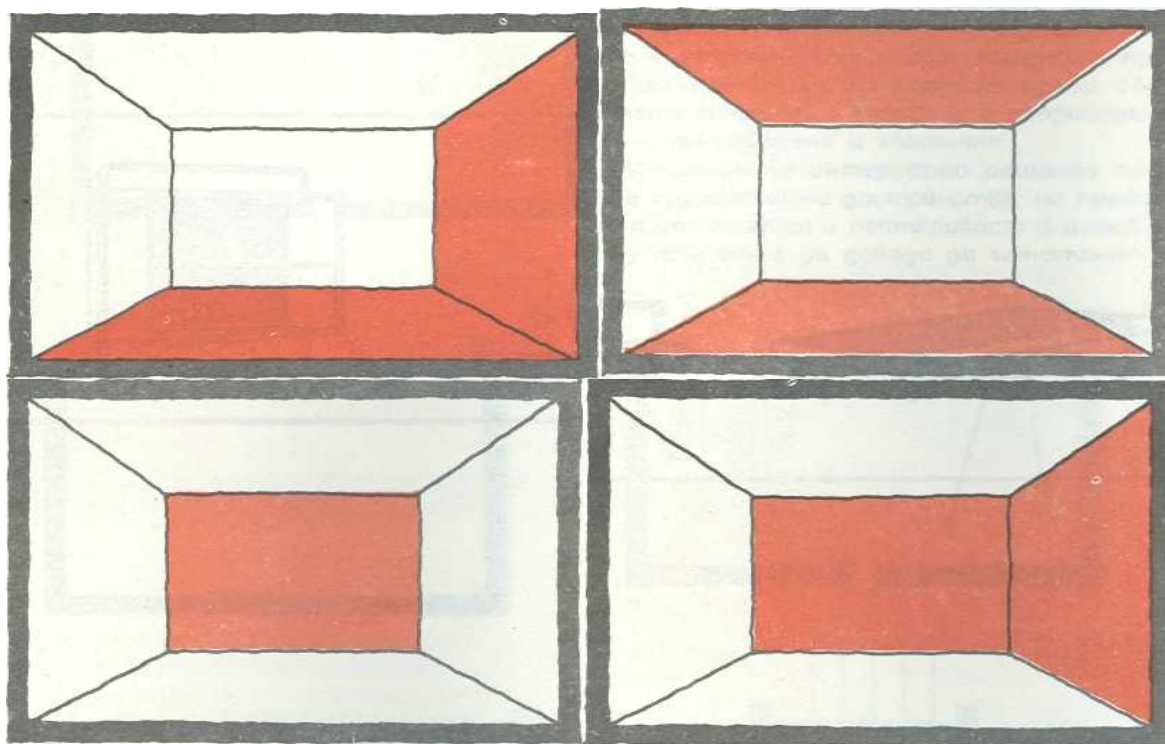
За единното въздействие на материалите спомага и техният колорит. В многовековната архитектурна традиция умело се прилага съвместимостта на материалите от естествен произход, които участвуват със своите цветове, дадени им от природата. Съвременната практика има по-широки възможности с използването на модерни технологии за повърхностно пигментиране. В интериора главните цветоносители са подовите настилки, таваните, фасадните елементи на корпусните мебели, декоративните тъкани и художествените акценти. Стените обикновено представляват обединяващ фон, освен в случаите, когато са специално облицовани. Експонирането на няколко близки тона върху светла основа подчертава цветността им, докато тъмният заден план ги уеднаквява. Колкото по-ярък и наситен е един цвят, толкова по-малка площ трябва да заема. Известно е също, че светлите тонове оптически уголемяват, отдалечават, извисяват, олекотяват, а тъмните и интензивните въздействат противоположно. Изброените особености подпомагат архитекта, когато се налага корекция на Визуалните параметри на Вътрешните пространства. В интериорното проектиране са еднакво валидни както принципите за постепенно преливане на тоналността, така и за рязко противопоставяне на колорита. Все пак умерената градация крие по-малко изненади и е по-лесна за овладяване. Умението да се борави успешно с цветовата гама се оформя след дългогодишен професионален опит, но от самото начало е разумно да се спазва следното правило: пълната липса на колорит прави обстановката стерилна и безлична, а предозирането му — претоварена и хаотична.

Оптическа корекция на пространствата чрез превеса па хоризонтални и вертикални линии или посредством едрината на растерите

Хомогенното интериорно решение притежава художествени достойнства, но прекомерната стилизация и пестеливост в изразните средства може да доведе до монотонност и отегчително еднообразие. Подобна опасност се преодолява чрез отчетливо подчертаване и изтъкване на някои от главните композиционни елементи, функцията на архитектурни акценти в интериора изпълняват: стълби и камини с необичайна форма или изявен обем; отделни стени с изразено релефна пластика или с интензивно оцветяване; силно разигра ни осветителни структури; масиви от ефектна растителност; старинни стилни мебели с висока естетическа стойност; декоративни предмети и др. под.

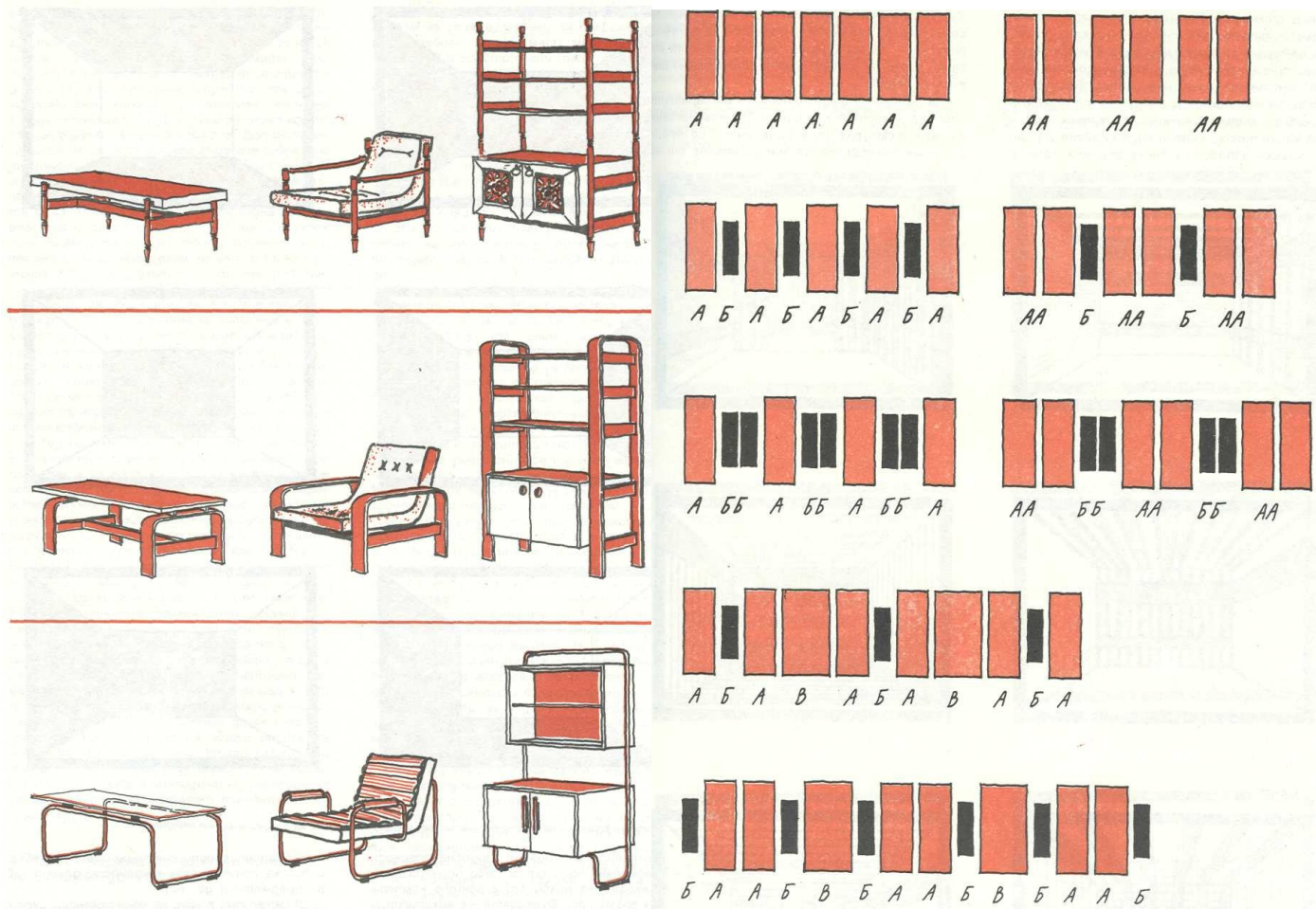

Оптическа корекция на пространствата чрез цветно третиране на вътрешните и.м повърхности

В интериора главно на обществените сгради архитектурното решение сполучливо се допълва и обогатява от синтеза с изобразителните, пластичните, декоративно-монументалните или приложните изкуства. Изборът на вида, количеството, размера, местонахождението и дори тематиката на художествените творби в общата концепция е в прерогативите на архитекта. Определящи фактори при този нелек процес са предназначението, формата и големината на пространствата, дистанцията и ъгълът на възприемане от основните гледни точки, възможностите за органично включване в архитектурната среда и емоционалният ефект, търсен в интериорната композиция. Допълнителна гаранция за успех са предварителните съвместни творчески контакти с художника изпълнител за обмисляне на пластиката, материала, колорита, които да се обвържат с генералната идея на автора на архитектурната разработка и да се подчинят на нея. Понякога произведенията на изкуството приемат и известна функционална роля, например като частична визуална преграда или плътен параван.

С архитектурните и декоративните акценти не бива да се прекалява, защото те загубват подчертаното си значение на кулминации, конфронтират се и взаимно се омаловажават, а същевременно претрупват и утежняват интериорната композиция. При тях също важи принципът "нито повече, нито по-малко". В курсовия проект определените места за художествен синтез се маркират по подходящ графичен начин или произведенията се изобразяват схематично.

След оформянето в общи черти на интегрираните пространства и функционалното разпределение на подвижното и неподвижното им обзавеждане започва детайлирането на отделните компоненти. Едва след тяхното окончателно уточняване се пристъпва към представяне на чисто на интериорното решение. В реално то проектиране се разработват подробно всички съставни части на вътрешнопространствената композиция, които трябва да бъдат осъществени в конкретния обект. Изключение правят произведенията по промишлен начин мебели, уреди, тъкани и предмети, продукти на предварителна дизайнерска разработка и творбите на изкуството. В курсовия проект се правят детайли само на няколко най-характерни елемента. Въпреки това големият мащаб 1 : 20 при представянето на интериорното решение задължава до известна степен да се изяснят формата, конструкцията и материалите на почти всички компоненти, които съвместно определят художествения образ. В следващата точка се дават методически указания за проектирането на някои от елементите на обзавеждането.

Примери за фамилии мебели

Ритмичното повторение на интериорни елементи ги обединява в ансамбъл

4) Проектиране на елементите на обзавеждането

Следващият важен етап при интериорно проектиране е детайлното разработване на елементите, изграждащи вътрешните пространства. Най-общо те могат да се разделят на три големи групи:

1. Елементи на подвижното обзавеждане — мебели за сядане, мебели за съхранение (корпусни мебели), легла, маси, многофункционални мебели и осветителни тела. Някои видове вградени корпусни мебели и осветителни тела могат да се причислят към следващата група.

2. Елементи на неподвижното обзавеждане — камини, стълби и парапети, окачени тавани, ламперии, радиаторни решетки, монолитни цветарници, ниски преградни стени и др.

3. Декоративни елементи. Те могат да се отнесат и към двете споменати по-горе групи. Към тях спадат: декоративни прегради (решетки или стени), някои елементи за озеленяване на интериорните пространства, водни площи, малки водни каскади, аквариуми и др.

При реалните интериорни разработки в зависимост от конкретната задача и условията за изпълнение, поставени пред автора, са възможни следните начини за протичане на проектантската дейност.

1. Архитектът трябва да проектира цялостно интериора, всички съставни части на обзавеждането и евентуалните декоративни елементи. При по-представителните обекти проектантът може да докаже необходимостта от синтез с другите изкуства. В практиката такива положения се съгласуват с инвеститора (поръчващия проекта), след което в колектива се включват художници, дизайнери, озеленители или други специалисти, които работят под ръководството на архитекта на посочените от него места в интериора.

2. В други случаи от практиката предварително се поставя условие част от обзавеждането да се използва готово. За целта се преглеждат каталози, от които проектантът избира необходимите му по вид, габарити и бройки мебели и други елементи и ги включва в окончателния проект. Най-често се използват различни дизайнерски разработки за обзавеждане на магазини и изложбени зали, базари и панаири. Възможно е прилагането на фамилии от мебели за сядане (обикновено за обществени сгради), маси, модулни цветарници, модулни окачени тавани, както и на други продукти на дизайна за архитектурата.

С оглед учебния характер на проекта в IV курс пред студентите по архитектура се поставя изискването за детайлиране на елементите на интериора. Големият обем на проекта и ограниченото време за разработката поставят допълнително условие за съдържанието на курсовата задача. Ето защо броят на разработваните детайли е намален. В крайна сметка в окончателния проект трябва да бъдат представени по един вид от споменатите групи.

Подробното проектиране на всеки интериорен детайл има своя специфика и определени функционални, ергономически и конструктивни проблеми за разрешаване. Като се има предвид уникалният характер на инте-

риорното проектиране, не би трябвало оразмеряването на отделните елементи да бъде строго подчинено на действащите стандарти, които са валидни главно при масовото тиражиране на промишлени изделия. Ето защо е необходимо да се анализира по отделно всеки от разработваните в курсовия проект видове.

а) МЕБЕЛИ ЗА СЯДАНЕ

Мебелите за сядане са една голяма група, която може да се раздели на отделни видове по функционален признак: табуретки, бар-столове, столове, фотьойли (кресла за почивка), канапета, дивани и пейки. Всеки един от тези видове има строго определено предназначение, което определя утилитарните му характеристики. Тези параметри са функция от научните изследвания за най-правилно и удобно сядане, съобразено с антропометричните и физиологичните особености на човека. В тази област са правени много проучвания, които предлагат различни комфортни линии на сядане и габарити. Подробен обзор на научните изследвания върху профила и размерите на мебелите за сядане в публикуван и у нас в специализираната литература.

Като се отчитат големият диапазон на наклоните на седалката и облегалката и разликите между отделните габарити (Височина, дължина и широчина) при мебелите за сядане, в ръководството се предлагат оптимални линии на сядане и габарити с доказана целесъобразност в практиката.

В зависимост от търсения характер на интериорната композиция се определят формата и материалът на мебелите за сядане. Това става още при идейната разработка на пространството в М 1:20. Избраната форма и материал от своя страна диктуват избора на конструкцията на носещия скелет и начина на изработване. По друг начин се решава въпросът за основите на седалката и облегалката. От дългогодишния опит в производството на мебели за сядане са известни различни проектантски решения, които ясно показват органичната връзка между материала (с оглед технологичните му възможности) и конструктивната схема. Тези конструкции, определени от материала, могат да се разделят на:

♦ Дървени конструкции:

(1) само от масив: със седалка от монолитна дървесина; със седалка на кушаци; с царги от масивна дървесина; с рамки от дървесина; с вити части (тип "Тонет"); със струговани части от масивна дървесина;

(2) от плетени пръчки;

(3) от слоеста дървесина;

смесена конструкция (масив и слоеста дървесина и др.).

♦ **Метални конструкции** — от метални тръби с кръгло, квадратно или правоъгълно сечение, от метални листове и мрежи и от комбинации между тях. *

♦ **Пластмасови конструкции** — монолитни или съставни.

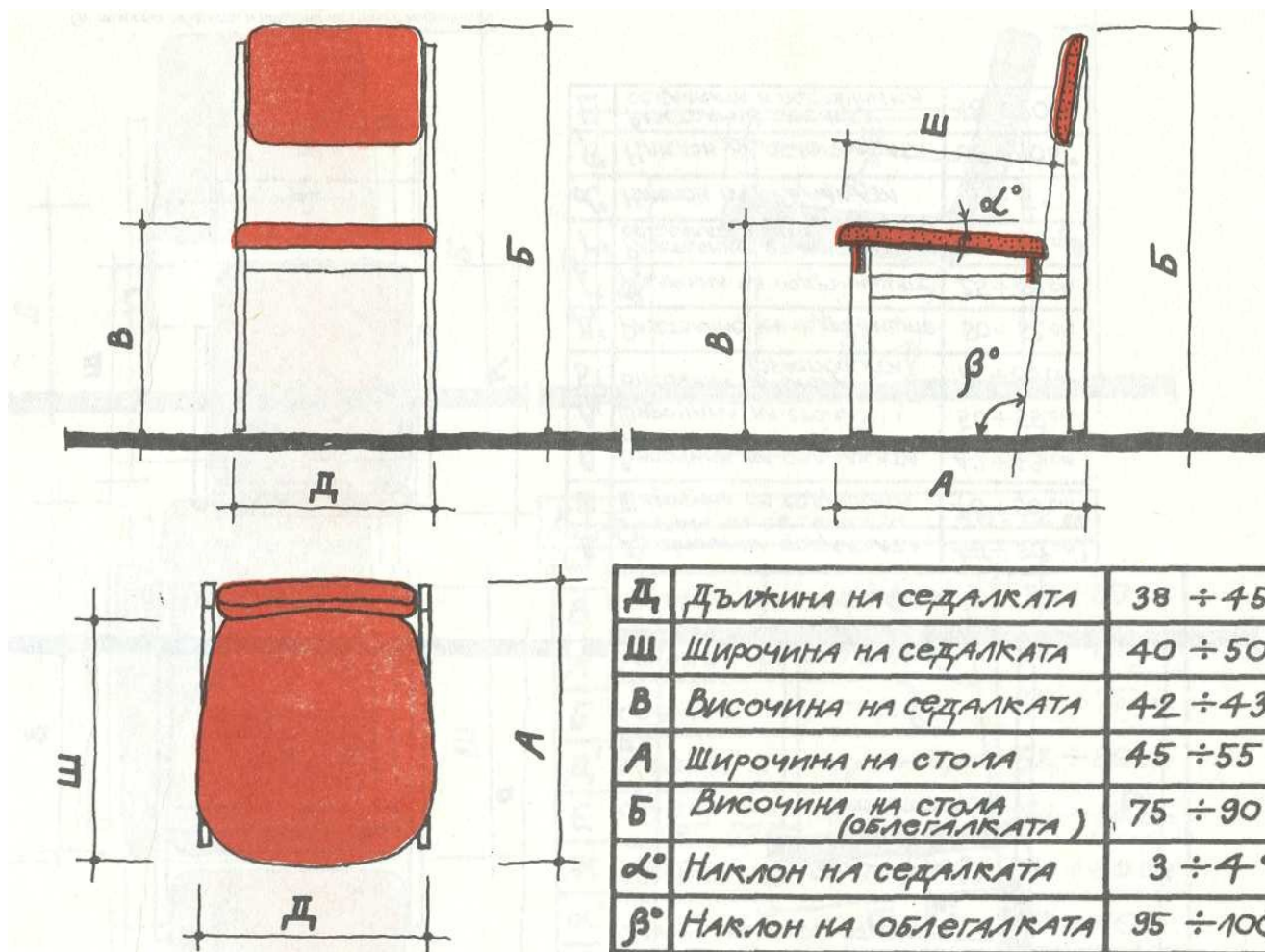
♦ **Картонени конструкции.**

Голямо разнообразие се получава при смесването на различни материали: метал и слоеста дървесина, пластмаса и метал, масив и слоеста дървесина и мн. др.

Производството на мебели от пластмаса изисква специална технология, машини и направа на скъпо струващи матрици. Тези предпоставки водят до голяма стойност при късите серии, което ги прави нерентабилни за малки обекти.

След избора на вида, материала и конструкцията, като се следват оптималните линии на сядане и препоръчаните антропометрични размери, започва същинската работа по проектирането на столовете и фотьойлите. Първоначално се правят скици в ортогонална проекция. С оглед габаритите на мебелите за сядане достатъчно подробен е М 1:5. Правилното оразмеряване на всяко изделие се извършва във вертикалния му разрез, съдържащ линията на сядане. От него произлизат останалите проекции на мебелата — погледи отгоре и отпред, страничен и евентуално заден изглед.

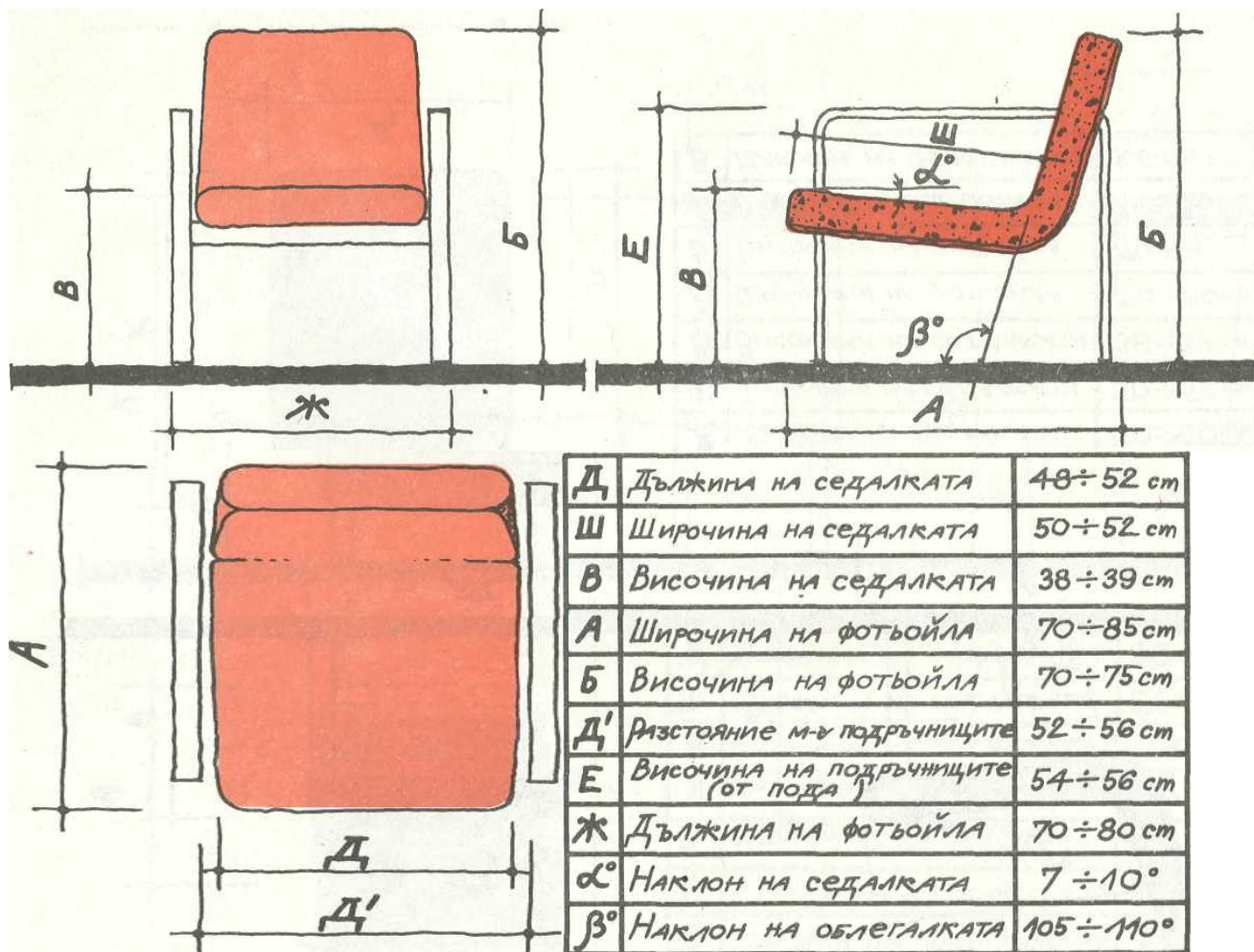
След направените скици, които са доказали целесъобразността на проектантските търсения, започва същинското детайлиране на изделието в работна фаза. Тук се отразяват подробностите, необходими за изработване то му: пълно котиране на всички размери, сечения на носещата конструкция, начини на закрепване на отделни профили, повърхностна обработка, вид и цвят на тапицерията. Особено внимание се обръща на разрезите, които носят най-голяма информация за производителя. За изясняване на по-характерни пунктове се изваждат определени детайли, които се разработват в М 1:1 (шаблони) Понякога за оразмеряване на по-сложни форми на столове и фотьойли се налага изработване на цели чертежи в действителна големина (М1:1). Цялостното изграждане на работния проект се извършва в У 1:5 (без пунктовете в М 1:1). За улесняване на производителя обикновено в долния десен ъгъл на листа се прави перспективна скица на носещата конструкция, като с пунктир (или тънка изгледна линия) се нанася и положението на седалката и облегалката. Много често в практиката, както и в по-горните курсове на обучение се изработва макет на мебелата за сядане (стол или фотьойл) в М 1:5. В курсовия проект по интериор за четвърти курс той не е задължителен.

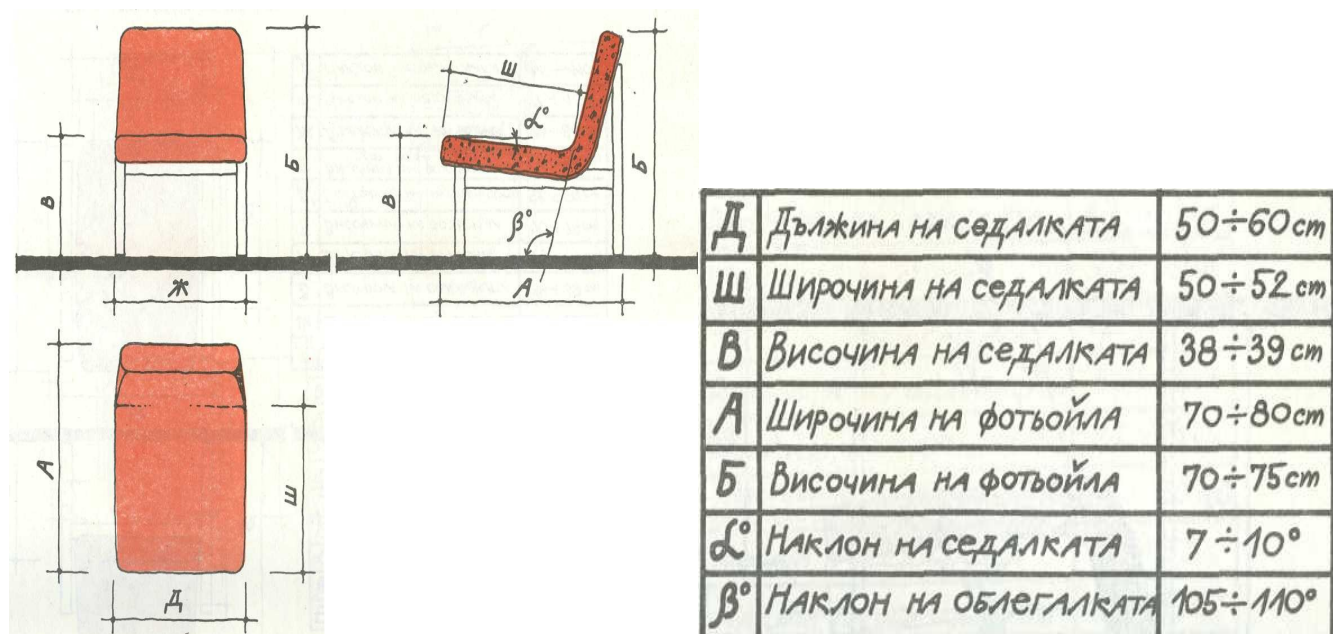
Оптимални габарити и наклони на стол без подръчници

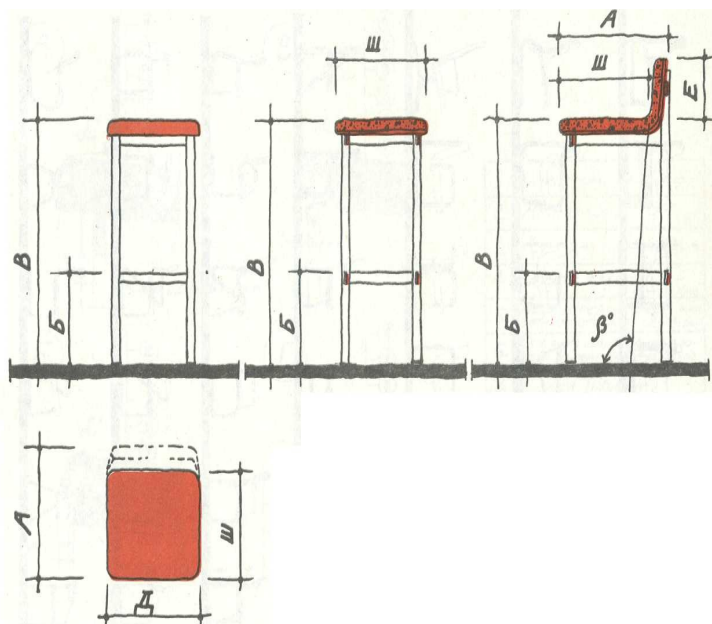
Оптимални габарити и наклони на стол с подръчници

Оптимални габарити и наклони на фотьойл с подръчници (кресло)

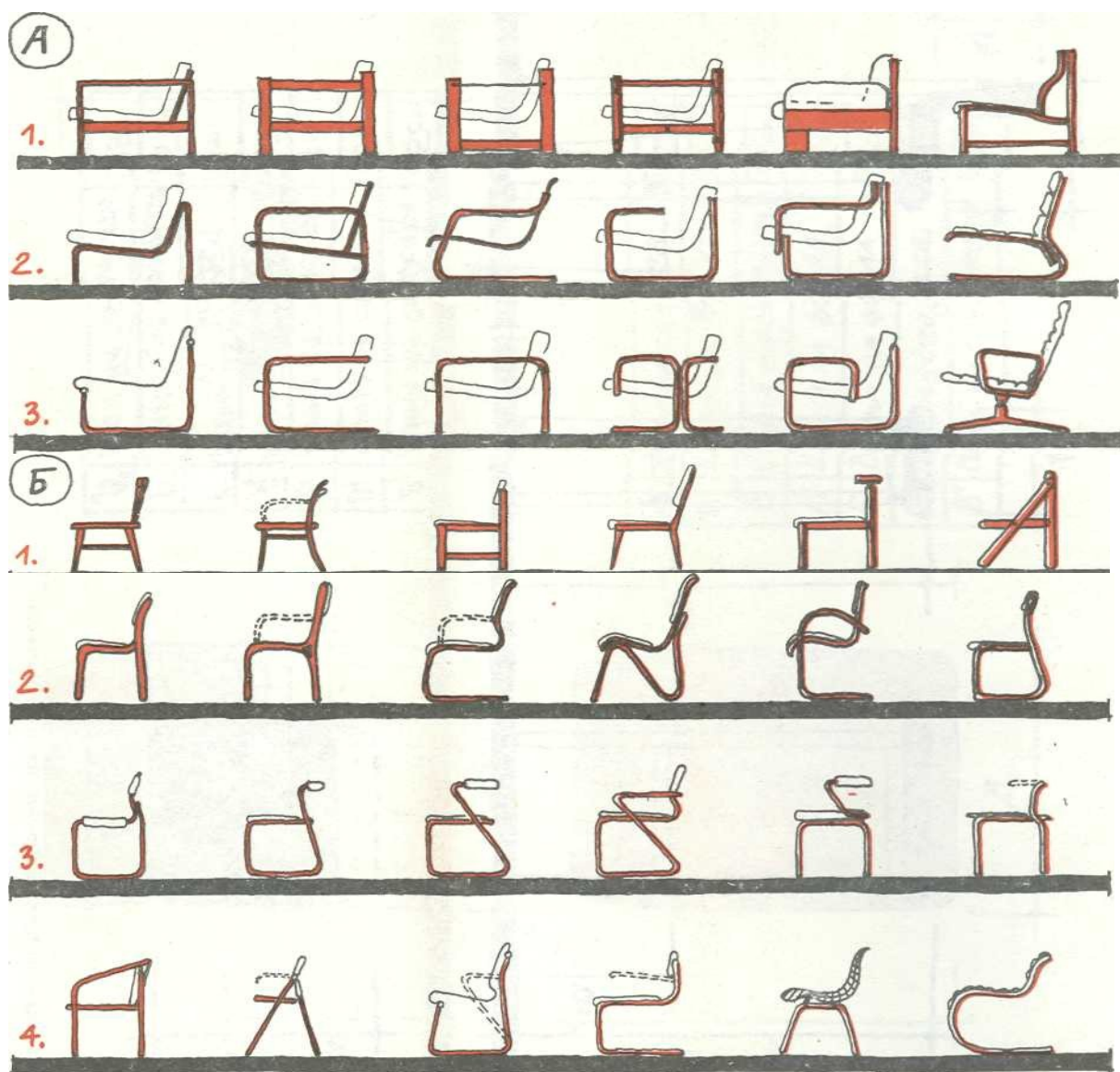

Оптимални габарити и наклони на фотьойл без подръчници

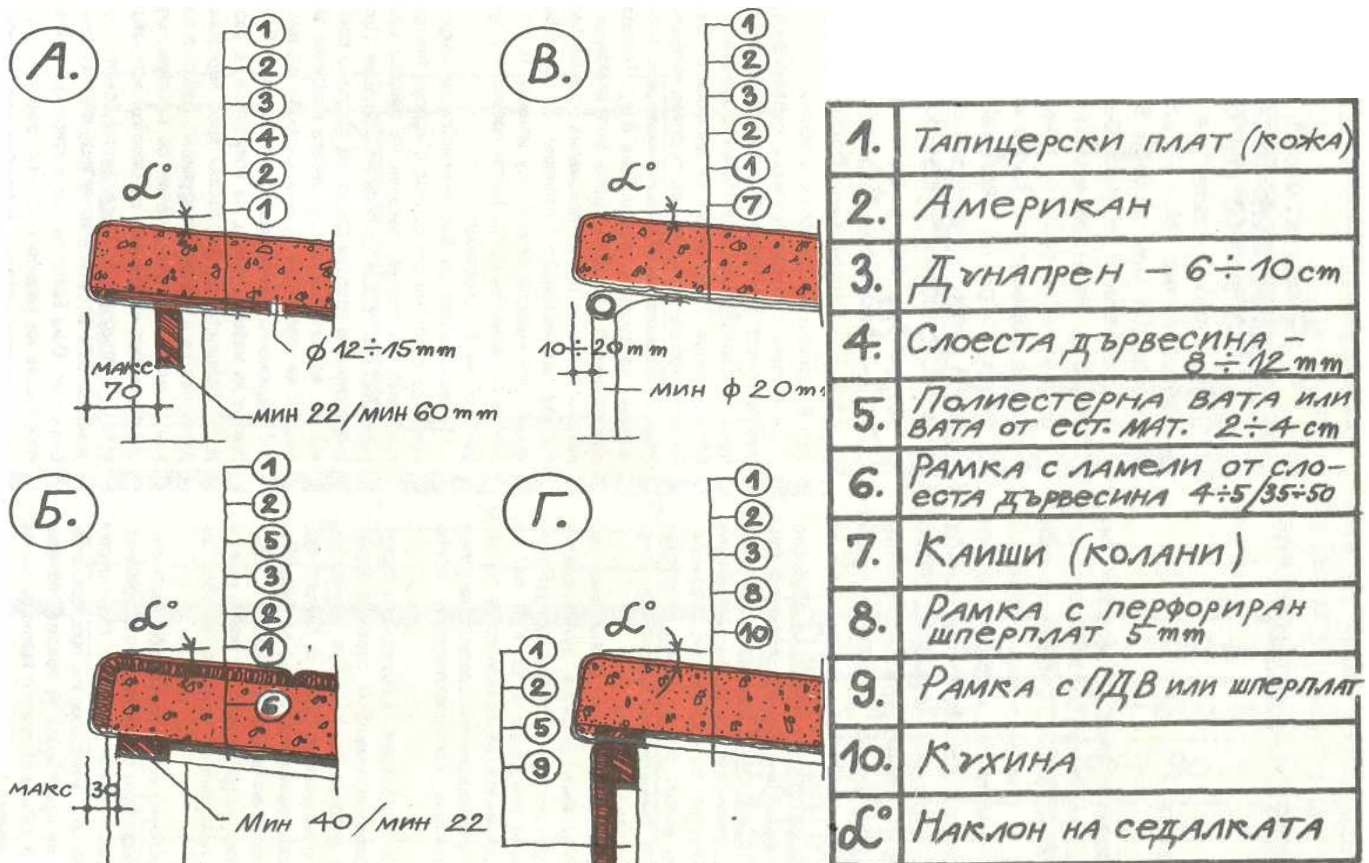
Д	ДЪЛЖИНА НА СЕДАЛКАТА	32÷35 см
Ш	ШИРОЧИНА НА СЕДАЛКАТА	32÷35 см
В	ВИСОЧИНА НА СЕДАЛКАТА	80 см
А	ШИРОЧИНА НА БАР-СТОЛ С ОБЛЕГАЛКА	35÷45 см
Б	ВИСОЧИНА НА СЪПКАТА (СЪПЛАЛОТО)	30 см
Е	ВИСОЧИНА НА ОБЛЕГАЛКАТА	17÷25 см
β°	НАКЛОН НА ОБЛЕГАЛКАТА	90÷95°

Оптимални габарити на бар-стол (със и без облегалка)

Характерни конструкции на мебели за сядане

А — фотьойли (кресла: 1 — масивна дървесина; 2 — слоеста дървесина; 3 — метал; Б — столове: 1 — масивна дървесина; 2 — слоеста дървесина; 3 — метал; 4 — смесени

Детайли на закрепването на седалката към различни видове носещи конструкции

А — седалка с твърда основа върху дървена конструкция (царги);

Б — мека седалка, лягаща върху рамка с ламели от слоеста дървесина;

В — мека седалка върху тапицерски колани, опънати на метални конструкции;

Г — седалка от мека част и рамка с перфориран шперплат върху тапициран корпус

б) МЕБЕЛИ ЗА СЪХРАНЕНИЕ

Важно място сред елементите за обзавеждане на интериорните пространства заемат мебелите за съхранение на вещи, известни още и като корпусни мебели. В специализираната литература е прието към тази мебелна група да се причисляват както шкафове, затварящи определен обем (гардероби, скринове, ракли, бюфети и т.н), така и разнообразните стелажни конструкции (библиотеки, етажерки, рюкванди и др.). Различието във функционалното предназначение на мебелите за съхранение определя голямото многообразие на техните видове. Сравнително едрите обеми на корпусите им им правят активни участници в интериорната композиция. Най-често корпусните мебели са свободно стоящи или прикрепени към ограждащата конструкция. По-рядко те се вграждат или с тях се разделят пространства (така наречените мебелни прегради). За правилното оразмеряване на тези мебели те се делят на отделни подгрупи по функционален признак (по предназначение). Различават се:

1. Мебели за обзавеждане на жилищния интериор — за дневна, столова, кухня, спални помещения, детски стаи, входни преддверия, за комбинирано ползване и др. Към тях се отнасят и мебелите за обзавеждане на хотелски стаи и апартаменти, спални помещения в почивни станции, профилакториуми, мотели и др.

2. Мебели за обзавеждане на обществени сгради: за административни помещения, офиси на фирми, търговски и адвокатски кантори, научни институти и проектантски бюра; за библиотеки, галерии, музеи, читалища и др.; за търговски обекти, ресторанти, барове, кафенета, сладкарници, магазини и др.; спортни и учебни сгради; за болници, поликлиники и други здравни заведения.

Всички изброени групи удовлетворяват специфични функционални и ергономични изисквания, които до голяма степен диктуват габаритите и положението им в интериорното пространство. Утилитарните изисквания за оразмеряването на корпусните мебели се отнасят както за човека с неговите размери в статично или динамично състояние, така и за взаимовръзката на шкафове с останалата предметна среда.

От голямо значение за проектирането на корпусните мебели е техният външен вид. Той отразява творческите търсения на проектанта, които удовлетворяват определени естетически изисквания. Тук оказват своето влияние подходящо избраният материал и сполучливата конструкция. Най-често използваните материали са:

Дървесина: масив, ПДЧ с дебелина от 12 до 18 mm, слоеста дървесина, ПДВ (плочи от дървесни влакна) или фазер, шпервани плочи и др. Повърхностната обработка при тях е най-различна. Масивната дървесина може да се байцва или лакира в различни тонове или да се запази естественият цвят на дървесния вид. Разнообразните мебелни плочи могат да се фурнироват, след което повърхностно да се обработят като ма-

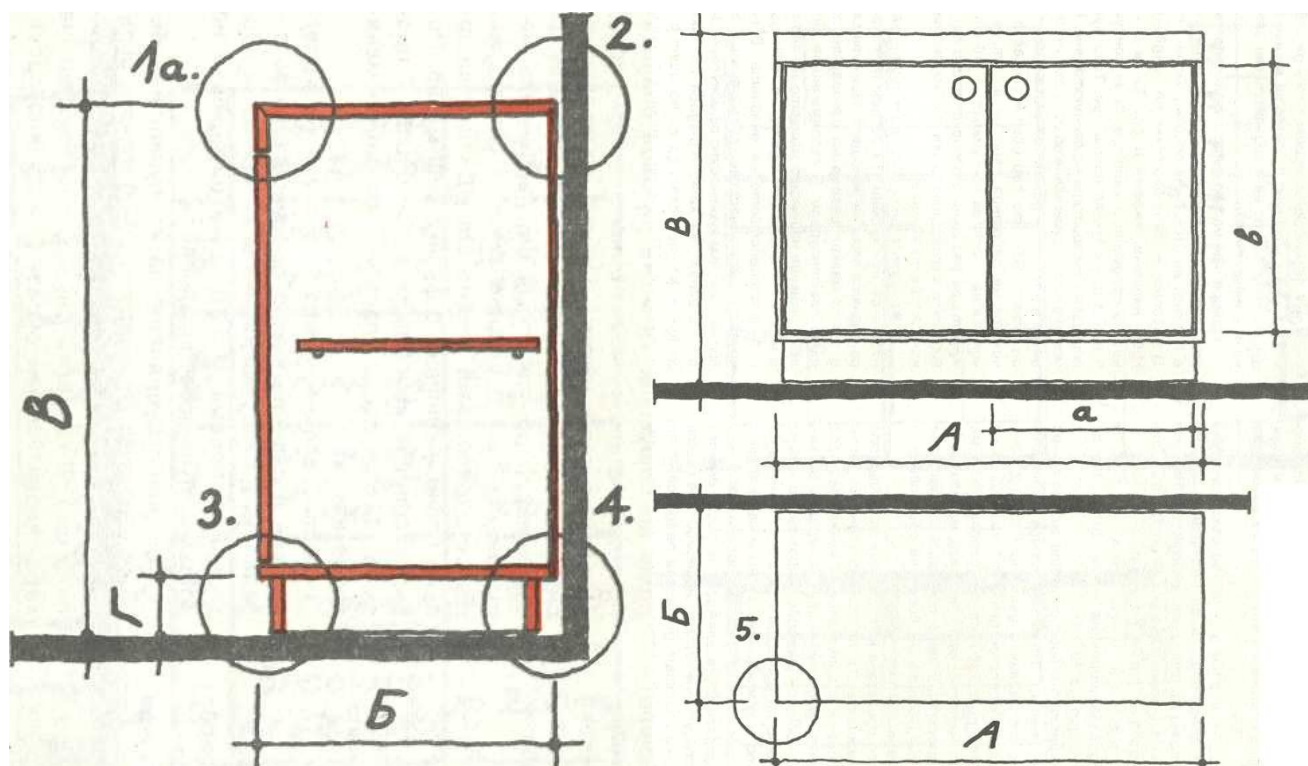
сивна дървесина. Възможно е да се кашират със синтетично фолио в Желан от автора цвят. Понякога се прибягва до боядисване. В такива случаи се използват полимерни бои с голяма покривност.

Пластмаси: Поради високите цени за малки серии и единични бройки полимерите нямат голямо приложение в интериорното проектиране. Те се използват предимно като материали, оформящи повърхността на изделията. Това са ПВХ фолио, ламинати, кантове, обков и др. Често синтетичните компоненти влизат в състава на лаковете и боите.

Метали и сплави: стомана, дюралуминий, мед, месинг и др. Тези материали предлагат нови, интересни конструктивни и художествени решения. Използват се листове и правоъгълни, квадратни, кръгли или съчетани профили. Повърхностната обработка в никелиране, хромиране, епоксирване, боядисване и др. Голямо приложение в последно време има електростатичното нанасяне на полимерна прахова боя (т. нар. телкотеново покритие). Тя образува тънък пластмасов слой върху метала (в желан от проектанта цвят), който премахва "студеното" му въздействие.

В най-смплия си вид мебелите за съхранение се състоят от основа и корпус (тяло) или само от корпус, закачен на стойки или директно към строителната конструкция. При съвременните условия броят на отделно стоящите, единични корпусни мебели намалява за сметка на увеличения брой на съставните многофункционални структури, образувани чрез блокиране на мебелни кутии. За получаване на раз лични варианти от определен брой корпусни елементи се използва модулният принцип на композиране. По този начин се проектират и изпълняват изделията за масовия потреби тел — секционните, стелажните, съставно-монтажните и съчетаните (смесените) конструкции. Общ белег за тях е стремежът към получаване на разнообразни по функция, форма и размери мебелни ансамбли чрез комбиниране на модулни елементи. По същия принцип се създават и дизайнерски програми за обзавеждане на магазини, административни сгради, офиси, изложбени зали, панаири и мн. др.

В Курсовия проект по интериор се детайлират предимно мебели за съхранение с по-уникален характер. Някои от най-често разработваните видове са следните.

A	Дължина на шкафа	90 ÷ 240 см
Б	Широчина на шкафа	30 ÷ 60 см
В	Височина на шкафа	60 ÷ 90 см
Г	Плътен цокъл	8 ÷ 12 см
Г'	Височина на просвета при конзолно окачване	15 ÷ 20 см
а	Дължина на вратичка	
в	Височина на вратичка	$v \geq a$

ниски шкафове — основни габарити

- Ниски шкафове. Те се използват както в Жилищния интериор (за обзавеждане на дневни, столови, хотелски апартаменти и др.), така и в обществените сгради, в заседателни за ли, в приемни на фирми и кметове, в кабинети на директори и др.

Те са обикновено затворени обеми с височина от 60 до 90 cm. Дължината им се определя в зависимост от конкретния случай и се движи в границите от 90 до 240 cm. В редки случаи може да са и по-дълги, когато е необходимо вписването на шкафа в голяма стенна ниша или се търси друго характерно проектантско решение. Широчината им се движи в границите между 30 и 60 cm. Препоръчват се неразглобяеми конструкции от дърво или дървесни плочи. Възможни са комбинации от дърво, метал и стъкло, но във всички случаи се използват допълнителни детайли за получаване на специфичен образ.

- Библиотеки. Тяхното приложение е по-широко от изброените вече случаи. То е продиктувано от по-разнообразните им функции и от раз личните места, заемани от тях в интериора (пристенни или свободностоящи, разделящи две функционални групи). Те се изграждат от:

1. Долна част за съхранение на по-едри предмети. Тя се проектира предимно затворена (с врати или чекмеджета). Нейната Височина е в границите от 45 до 72 cm, а широчината ѝ — от 35 до 50 cm.

2. Средна и горна част. Те са с еднаква широчина — от 20 до 30 cm (много рядко до 40 cm).

Дължината на библиотеките зависи от избраното място. Тя се проектира като комбинация от различни дължини (оси) на конструкцията, които се движат в границите от 40 до 90 cm и зависят от използвания материал. Горната част на тези мебели може да се проектира като поредица от затворени обеми. Общата им височина обикновено не надвишава 220 cm.

Често прилагана конструкция за библиотеки е стелажната. Тя позволява и индивидуално проектиране, и изпълнение за конкретно пространство. Използуваните материали са как то при ниските шкафове. Характерни тук са търсенето на по-чиста линия в детайла и визуалното олекотяване на горната част, в някои случаи достигащо дори до прозрачност.

- Гардероби. Разглеждат се онези от тях, които спадат към групата на вградените мебели. Те винаги изискват детайлна разработка от проектанта, тъй като се Вместват в строго установена ниша. Тя определя техните габарити (височина и дължина). За да изпълнят функцията си, широчината им е фиксирана на 60 cm. Главно внимание тук се обръща на лицевата част (фасадата). Страници и гръб липсват; тяхната роля се поема от строителната конструкция. Тя може да бъде боядисана с латекс или облепена с тапети върху предварително направената мазилка. Вътрешните страници, рафтове, чекмеджета, лостове за закачалки и др. се носят от дървен или метален скелет. Лицевите врати и чекмеджета се изработват главно от ПДЧ или шпервани плочи, окантени с фурнир или масив. Повърхностната им обработка се описва В проекта. За нея се използва някой от споменатите начини.

Последователността в процеса на проектиране е същата както при мебелите за сядане. Тук с оглед по-големите габарити за подходящ се приема М 1:10, а за изясняване на отделни пунктове от детайла — М 1:1.

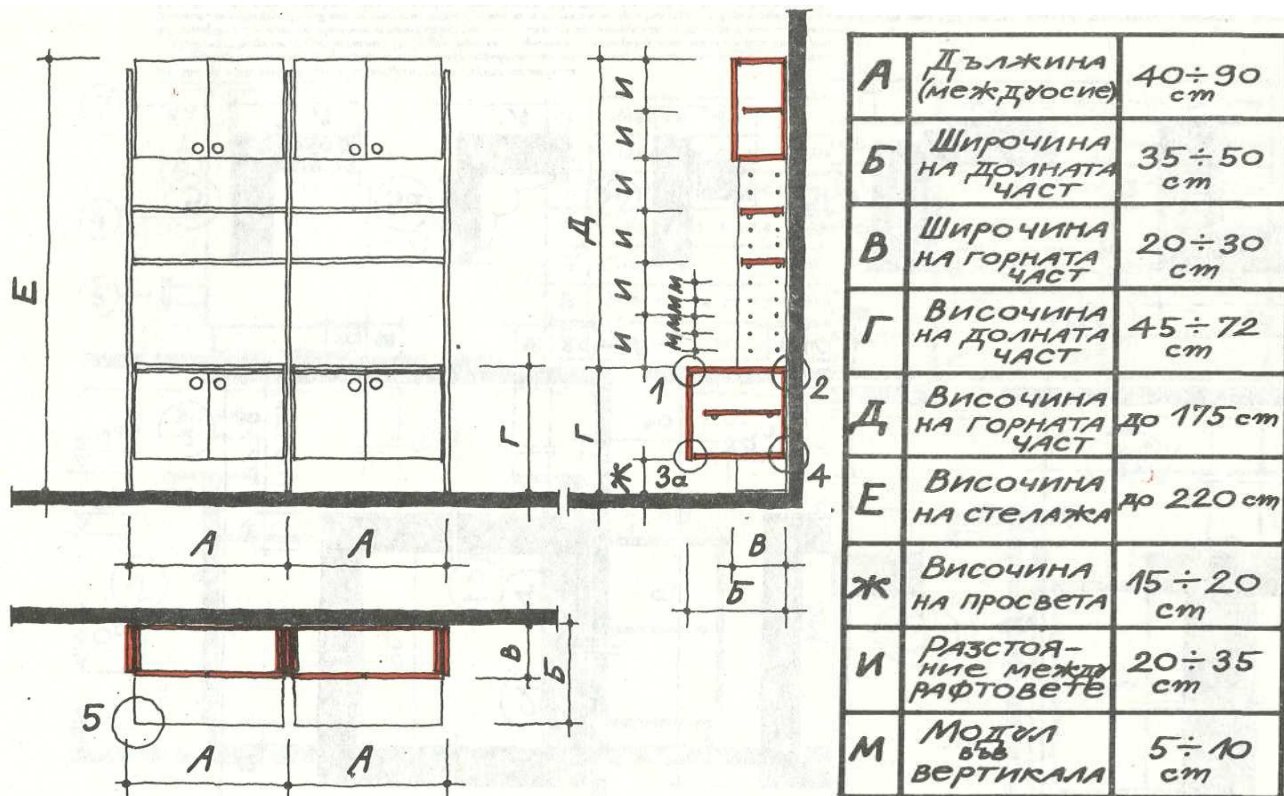
При конструирането на корпусните мебели се използва стандартен обков (панти, скрепителни елементи, разглобки, дръжки, колела и др.). В отделни случаи, при търсене на характерен външен образ, е възможно проектантът да предвиди лицев обков по детайл.

И тук творческият процес може да завърши с макет на изделието в подходящ мащаб (обикновено 1:10), който не е задължителен елемент на курсовия проект.

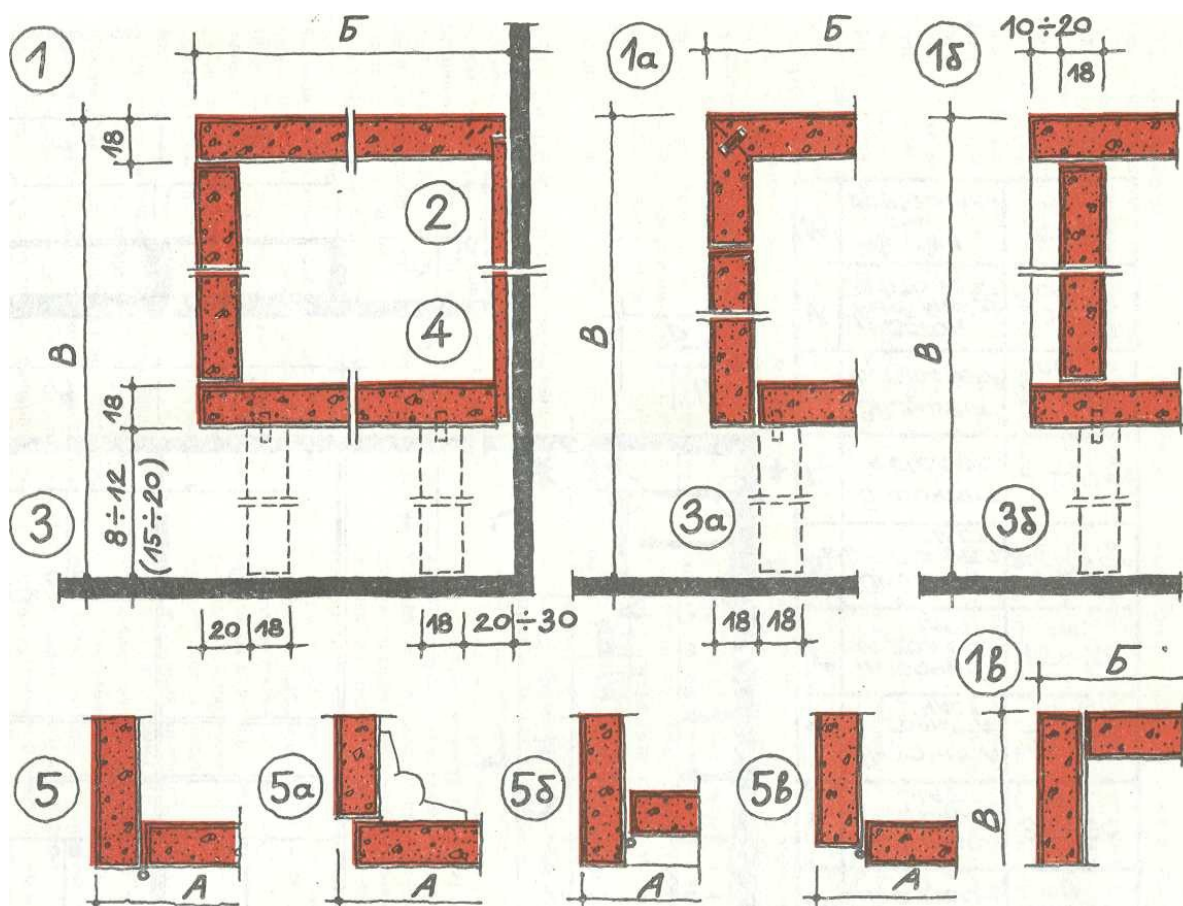
Един от най-масово детайлираните елементи от групата на многофункционалните мебели е бар-плотът. Неговите основни части са три: 1) работна — за приготвяне на сандвичи, сокове, напитки, кафета и др.; 2) за съхранение на продукти и напитки; 3) за консумация в право или седнало положение. Тези функции определят габаритите на бар-плотовете. Важен момент при оразмеряването им е тяхното пред назначение — за домашния или обществен интериор. Общото при двата случая е Височината на работния плот — 85 cm, и височината на плота за консумация — 110 cm. Дължините са различни и зависят както от предвиденото място, така и от необходимата техническа съоръженост.

В Жилищния интериор размерите на бар-плота са по-скромни. Те се диктуват от ограничената площ на Жилището (вилната сграда) и от по-малкия размер на използваните битови електроуреди. В съвременните интериорни решения най-често мястото на бар-плота е между кухнята и столовата, но може да бъде и в пространството на дневната. В първия случай ниската част на бара служи и за работен плот към кухненското обзавеждане. Затова тя се изпълнява като поредица от шкафове за кухня, които могат да се покрият с монолитен плот. При някои решения В набора се включва нисък хладилник или секция с мивка за съдове.

Когато бар-плотът е самостоятелен функционален елемент в пространството, често се предвижда мебелен гръб към задната стена (рюкванд). Той се решава обикновено като стелаж с по-широка долна част и по-тясна горна. При проектирането му се търсят допълнителни ефекти със скрито осветление, огледала, светещи реклами и др. В цялостна та композиция се включват осветлението и евентуалното понижаване на тавана в 8 зона та над бара, както и бар-столовете.

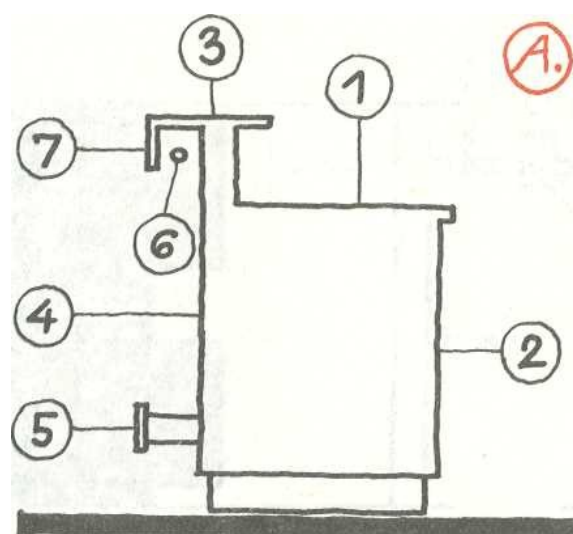
Библиотека със стелажна конструкция

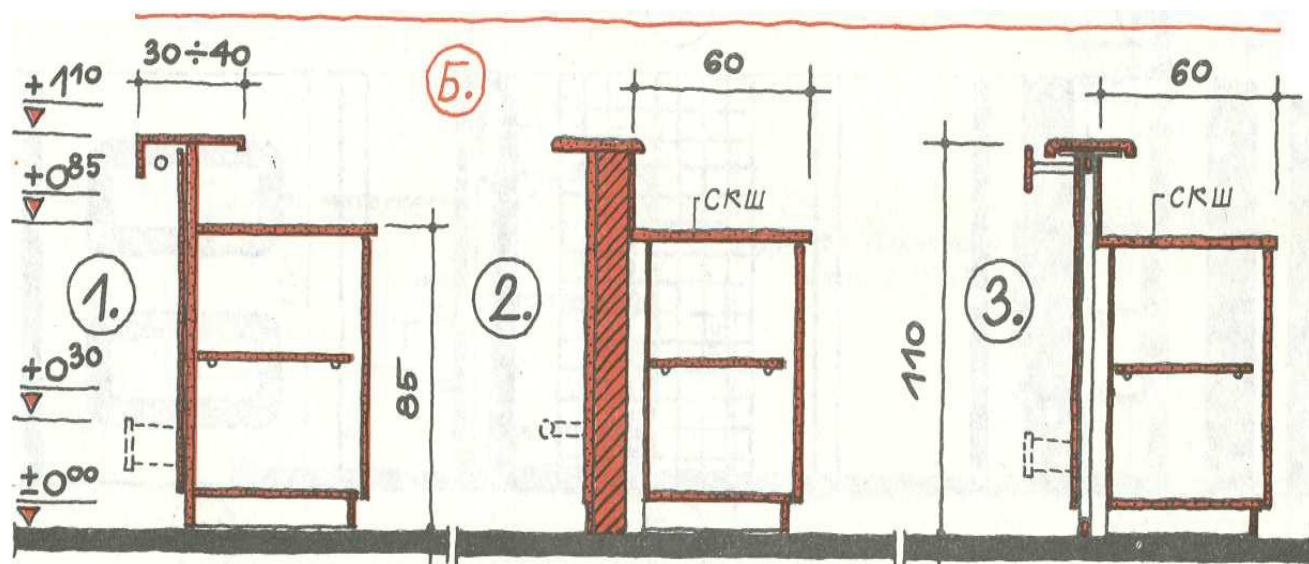
Детайли, използвани при изграждането на корпусни мебели

1 — видим горен хоризонтален кант (лицето на вратата е подравнено с лицето на канта); 1а — оформяне на фриз; 1б — видим горен хоризонтален кант (лицето на вратата е прибрано с 10 — 20 mm по-навътре от лицето на канта); 1в — скрит горен кант (вратата го припокрива); използва се при височина на горния кант над 150 см от пода (за средната и горната част на библиотеките); 2 — начин на закрепване на гърба към тавана; 3 — видим долен хоризонтален кант; 3а — скрит долен хоризонтален кант; 3б — видим долен хоризонтален кант — лицето на вратата е по-навътре с 10 — 20 mm от лицето на канта; 4 — начини за закрепване на гърба към

пода; 5 — видим страничен кант, подравнен с вратичката; комбинира сее детайли 1, Ia, Ib, 3и 3а; 5а —покрит страничен кант (възможно е да бъде покрит частично); комбинира се с детайли 1, 1а и 18, както и с детайли 3и 3а; 5б — видим долен кант — вратата е по-навътре от канта; комбинира се с детайли 16 и 36:58 — Видим страничен кант — челото на Вратата е пред челото на канта; комбинира се с детайли 1, 16, 3и 3а

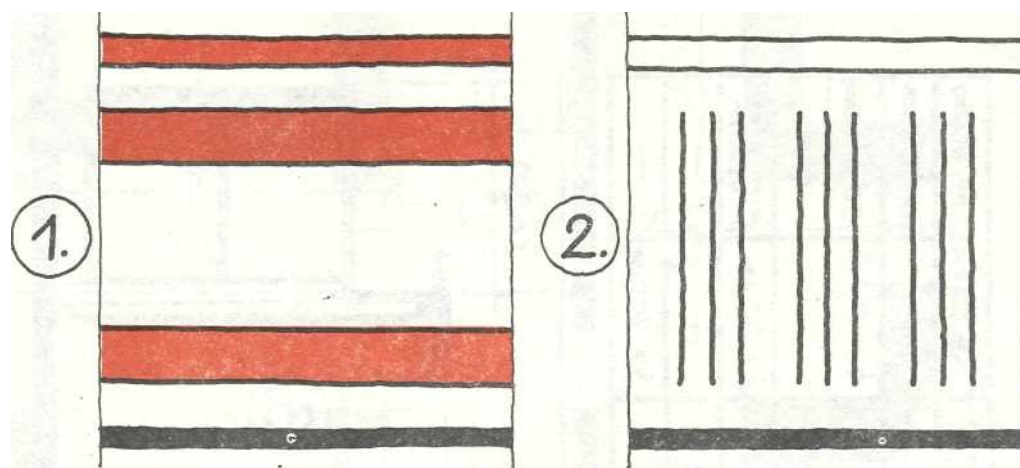

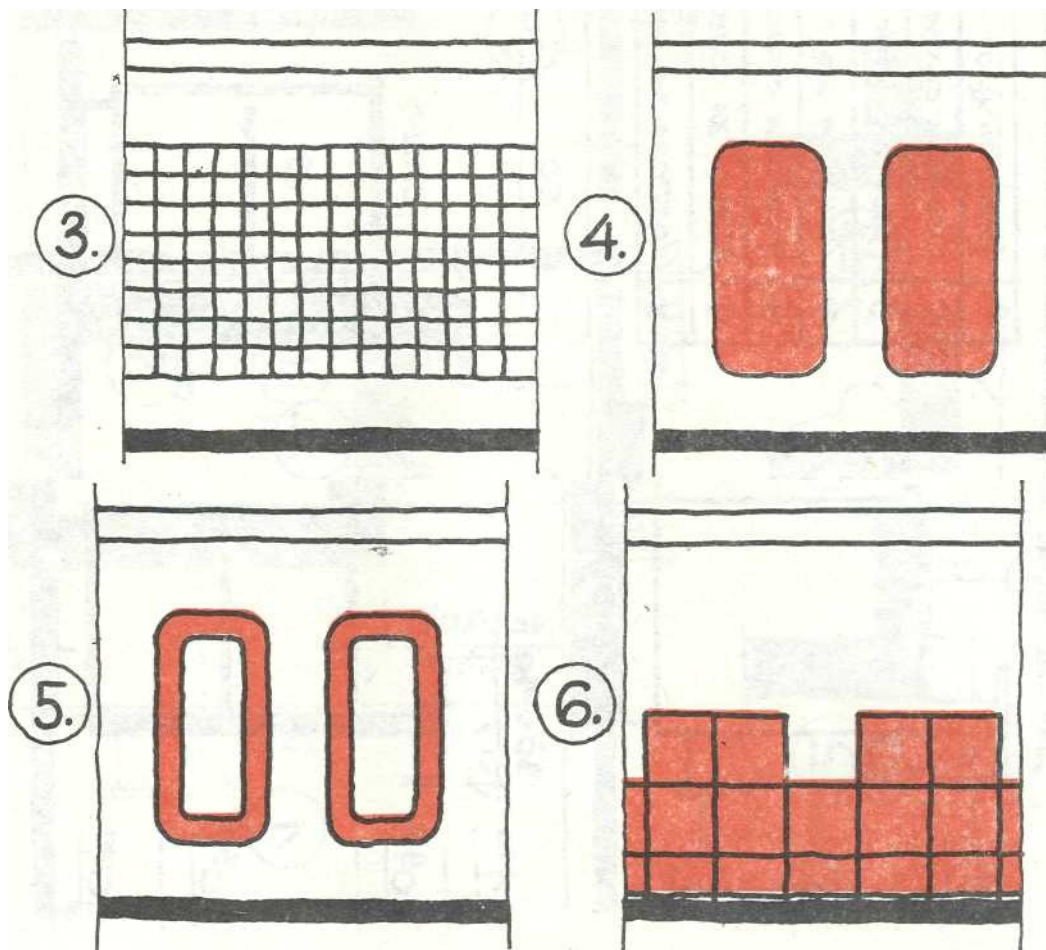
1	Работен плот	$h = 85 \text{ см}$	шир. 60 см
2	Обем за съхранение	—	шир. 60 см
3	Плот за консумация	$h = 110 \text{ см}$	шир. $30 \div 40 \text{ см}$
4	Лице на бара (чело)	—	—
5	Опора за стъпване	$h = 30 \text{ см}$	мин 15 см от челото
6	Място за осветление	—	—
7	Подпора за лактите	$h = 110 \text{ см}$	—

А — основни части на бар-плота;

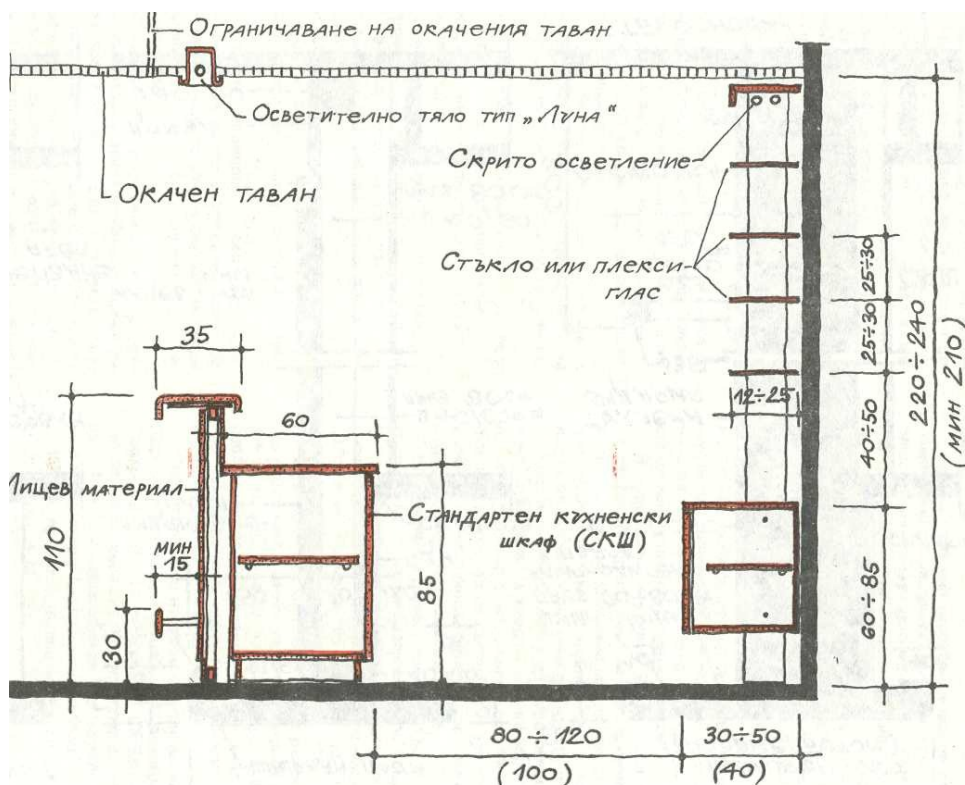
Б-начини за конструиране на бар плот 1-сглобяема мебелна конструкция 2- чело, изградено монолитно от тухли или стоманобетон 3 — чело, сглобено от дърво или метал, анкерирано В пода

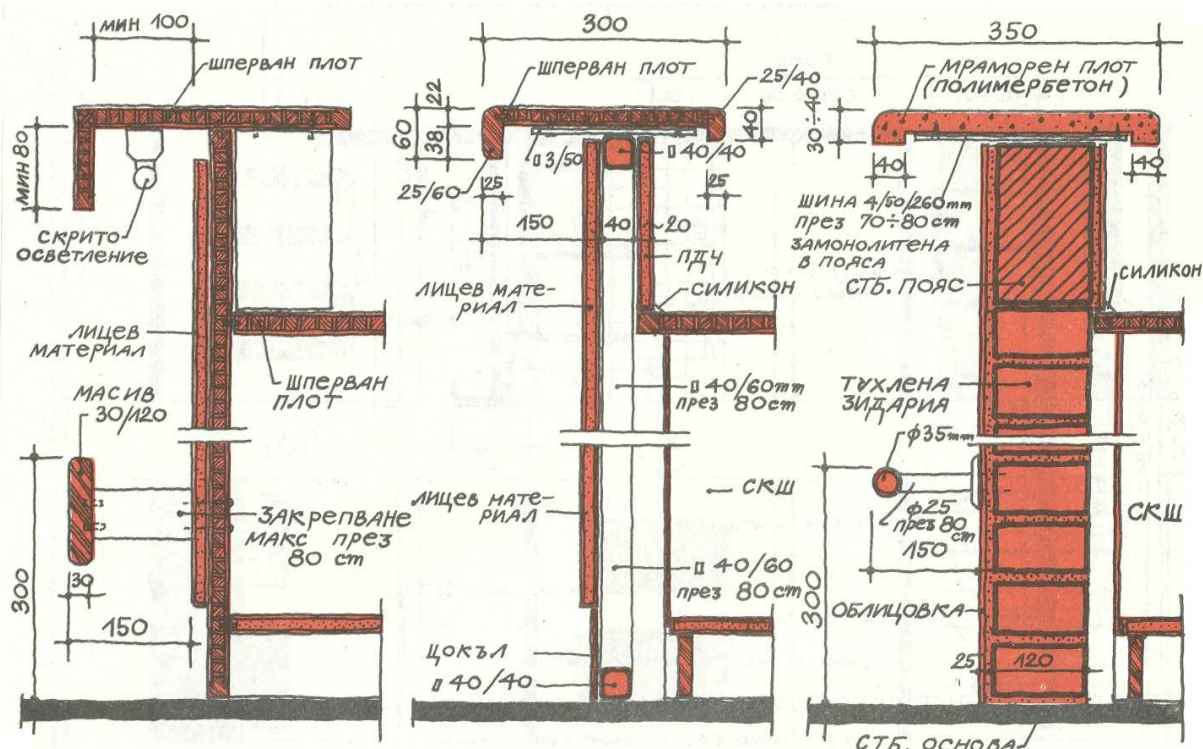

Оформяне на лицевата част на бара

2 — подчертаване на хоризонталните пропорции; 2 — вертикално третиране; S — неутрално растерно разчленяване; 4 — апликация на табли от тъкан, корк или метал; 5 — апликация на рамки от слоеста дървесина и ли метал; 6 — преминаване на част от настилката върху челото на бара

Примерно решение на бар-плот, рюкванд и окачен таван заедно с осветлението

Характерни детайли при лицевата част на бар-плота

В конструктивно отношение бар-плотът може да се реши по два начина:

Като сглобяем корпусен мебел, съставен от една или няколко секции. Те стъпват самостоятелно на пода или се фиксират към него.

Като неподвижен интериорен елемент с монолитно изпълнена предна част (чело). Челото се изгражда от тухли, излива се от стоманобетон, сглобява се от метални или дървени профили, които се анкерират към строителната конструкция.

При всички случаи най-голямо внимание се обръща на оформянето на лицевата част на бара. Възможни са следните проектантски решения:

подчертаване на хоризонталните пропорции с гладки или релефни елементи;

оформяне на челната плоскост чрез вертикално третиране;

неутрално, растерно разчленяване;

преминаване на материала от пода по челото на бара (керамика или мрамор);

апликация от тапицирани с тъкан или кожа табли;

апликация на рамки от слоеста дървесина или от метал;

— монтиране на скрито ефектно осветление.

При повечето примери се предвижда удобна подпора за лактите и стъпало (лост) за краката на Височина 30 см. Те служат за опора на крайниците и за дистанциране от лице вата повърхност.

В зависимост от предназначението си бар-плотовете в обществения интериор могат да бъдат за: кафе-бар, нощен бар, дискотека, сладкарница, ресторант или механа и т.н. Основните разновидности в тази група идват от съществуването или липсата на горния плот за консумация. В много случаи плотът е изграден, а липсват места за сядане пред него. Характерна за този вид бар-плотове е голямата техническа съоръженост. Върху работния плот трябва да намерят място: мивка, кафе машина, кафемелачка, машина за газирани напитки (постмиксер), машина за не газирани сокове (колддринк), място за охлаждане на бутилки (цилиндрични гнезда) и др. По практични съображения най-често горната част на работния плот се прави цяла от алпака или неръждаема ламарина. Долната част за съхранение на напитки и продукти е хладилна. В корпуса ѝ трябва да влязат освен обемите за съхранение и хладилният агрегат, захранването с топла и студена вода, каналът и инсталация за трифазен ток.

Всички изброени изисквания могат да се изпълнят най-добре при промишлени условия. Ето защо почти винаги долната част на бар-плота (работен плот и хладилна част) се изработва в специализирани фирми — като набор или цяла част в зависимост от техническо то решение. Габаритите и видът на изделията се отпечатват в каталози. Намесата на проектанта при използване на фабрично изработени бар-плотове се свежда до архитектурно оформяне на лицевата им част. В други случаи готовият бар е напълно комплектуван (с горна част за консумация), като към него се предлагат рюкванд (на секционен или стелажен принцип) и бар-столовете.

В курсовата задача с учебна цел трябва да се проектират: лицето на бар-плота (за едно с плота за консумация), рюквандът, окаченият таван (ако се предвижда) с осветление и бар-столовете (ако са необходими).

Челото на бара може да бъде окачено към конструкцията на хладилните шкафови, да се изгради на място монолитно от стоманобетон или тухли, да се състави от метална или дървена конструкция, здраво прикрепена към пода и евентуално към стените.

Рюквандът се решава най-често по стелажен принцип, като всичко казано за бара в жилищния интериор важи

и тук. Разстоянието между бар-плота и рюкванда трябва да осигури нормалната работа на бармана. То не бива да бъде по-малко от 80 см и по-голямо от 120 см (или оптимално — 100 см). При някои реконструкции подът между бар-плота и рюкванда се повдига с 5 — 10 см. Това се прави за прокарване на необходимите инсталации (вода, канал и ток) при невъзможност за преминаването им под настилната.

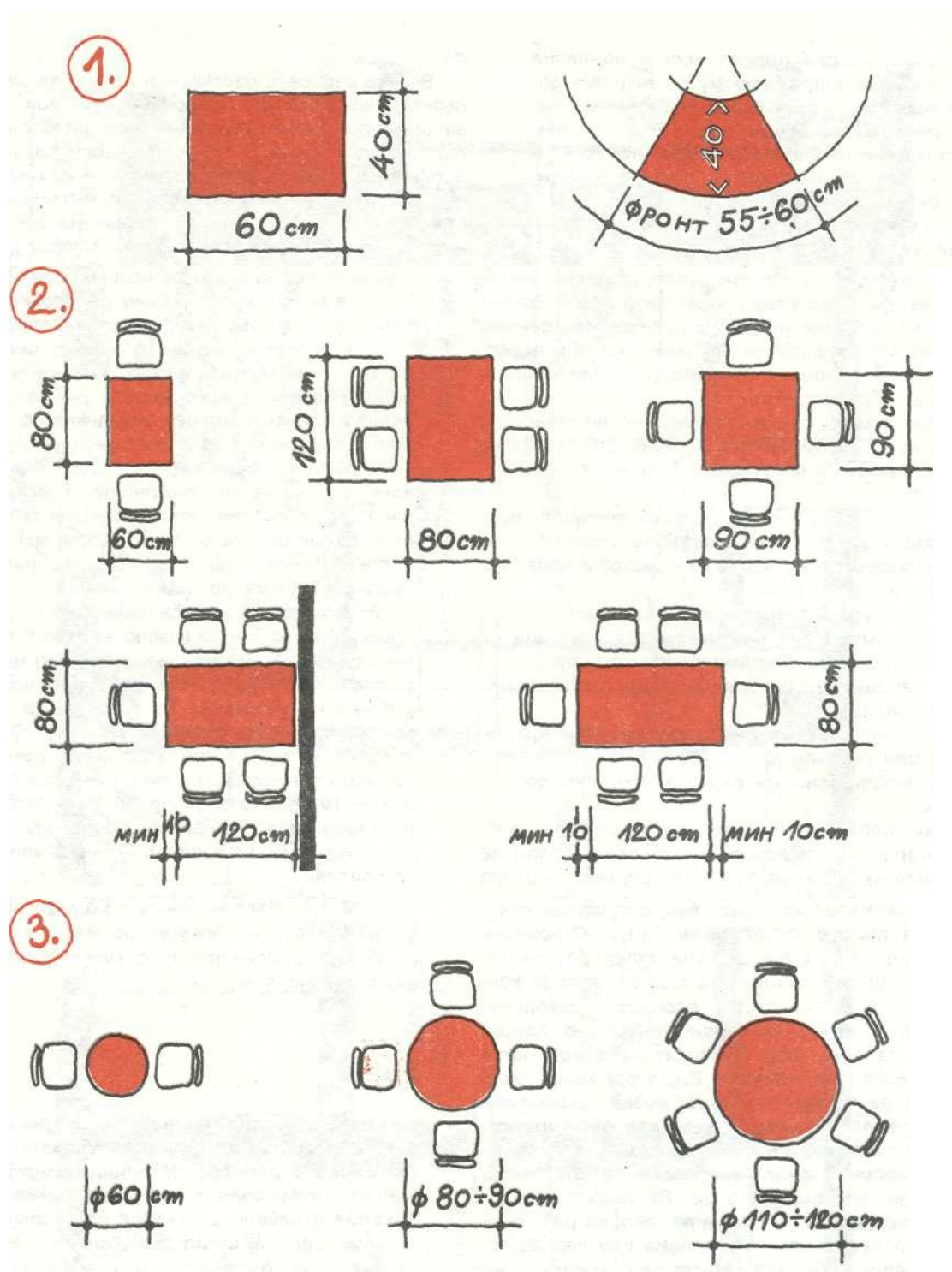
Проектирането на тази функционална група (бар-плот и рюкванд) се извършва едновременно. Подходящ е М 1:10 за изгледи и разреза, като за някои характерни детайли се използва и М 1:1. Използуваните материали са същите като при корпусните мебели.

И тук проектирането може да се завърши с макет в М 1:10.

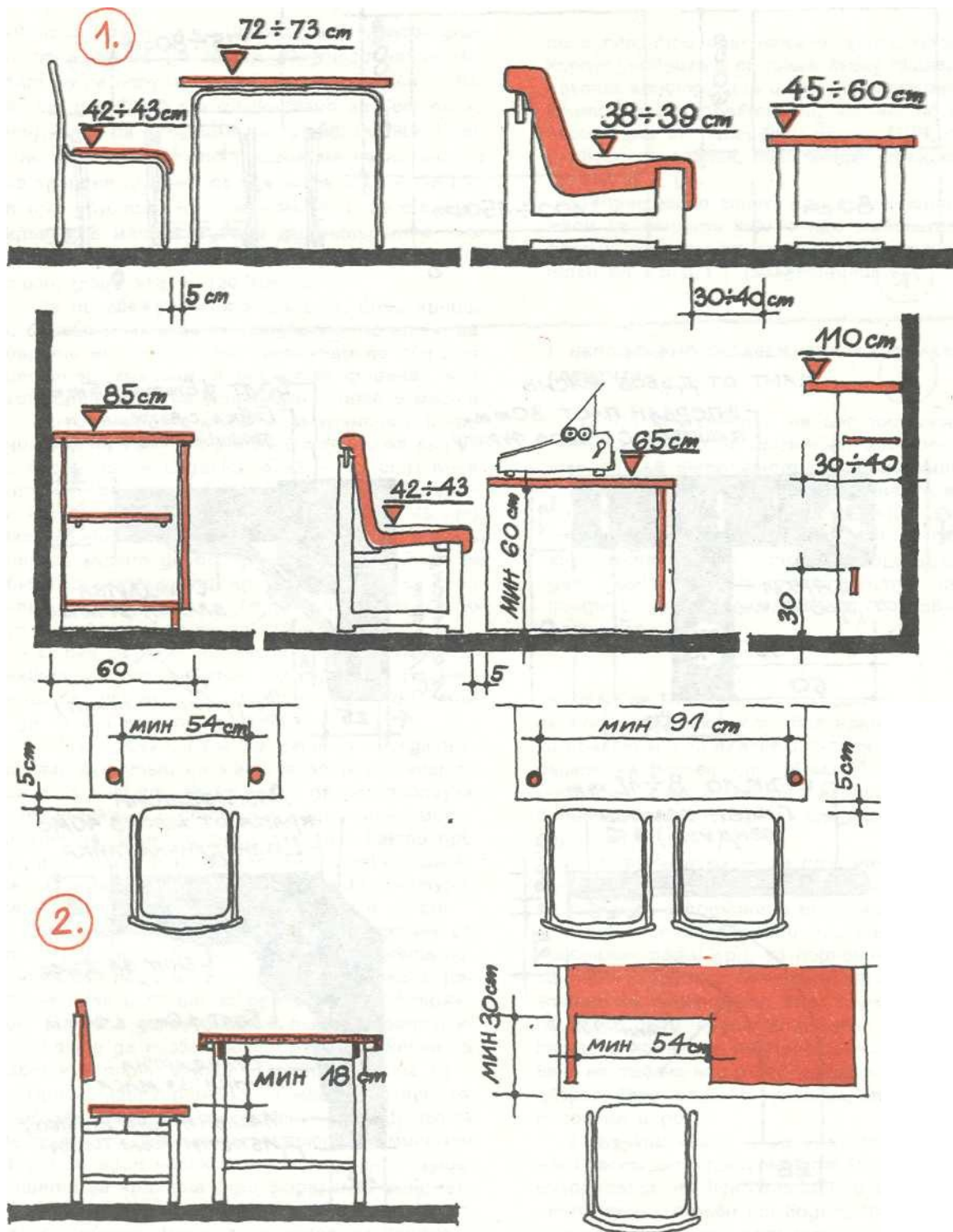
с) В. МАСИ

Голямото разнообразие в предназначение то на масите определя различните им видове, форми и размери. В зависимост от това, към коя функционална група се Включват (в комбинация с мебели за сядане или корпусни елементи), масите имат съответните габарити — Височина, дължина и широчина. При оразмеряването на плота им трябва да се спазват следните изисквания.

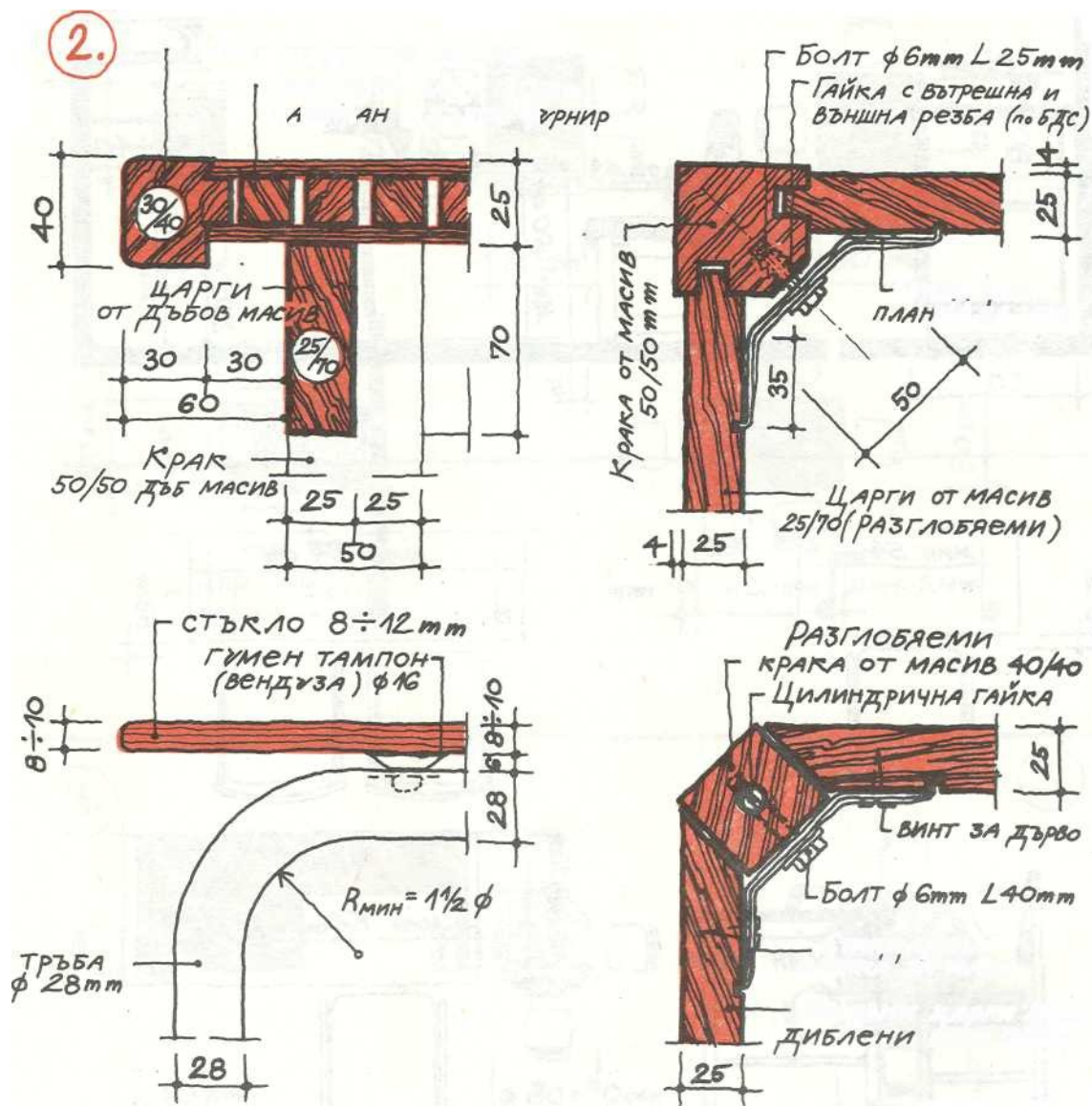
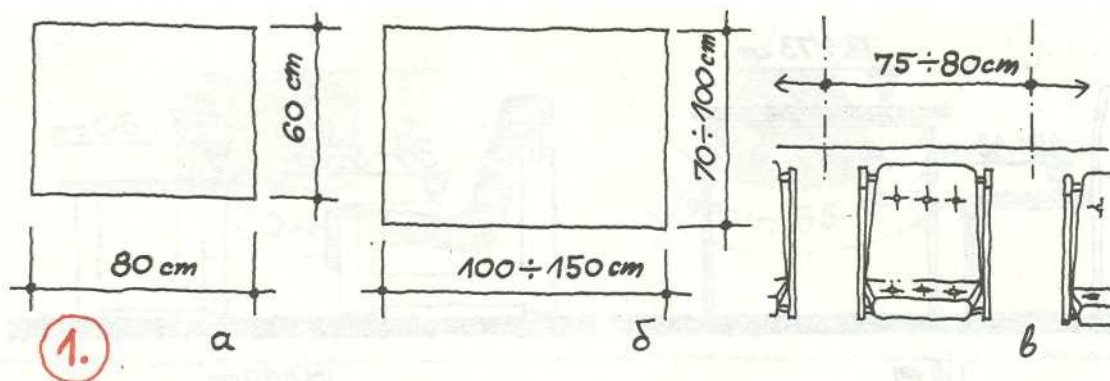
— Дължината на мястото за хранене на един човек е най-малко 60 см при широчина

- оразмеряване на плот за хранене на един човек;
- оразмеряване на правоъгълен плот при лшси за хранене;
- оразмеряване на кръгъл плот при Аtаси за хранене

1 — оптимални височини при мебели с различно функционални предназначение;
 2—оразмеряване на отвори под плота (плато краката, между равнината на седане и най-ниската част на конструкцията)

- КЛІНТ ОТ ЪБОВ МАСИВ
 -Шперван Плот 30мм, кшир cflbs-оз ф
 Стахаарп/i ка за маса
 СтАнд/рпТН/i
 П/МНКА ЗА МАСА
 Масивни царги Js/ео, към п/юта

— оразмеряване на плот за писмена работа: а — за писане; б — за чертане; в — за заседания;
 — характерни детайли при конструкции на маси

40 cm, а фронтът при кръглия или елипсовидния плот е от 55 до 60 cm. По този начин могат да се получат: маси за двама души — 60/ 80 cm или 80/80 cm (обикновено за ресторанти); маси за четирима — 120/80 или 90/90 cm. При едностранно поставяне на челно място за хранене плотът се удължава с 10 — 15 cm, а при двустранно — най-малко с 20 cm. При кръглите маси за двама диаметърът е най-малко 60 cm, за четирима — 80 — 90 cm, за шест души 110 — 120 cm.

За обзавеждане на кафенета, сладкарници и барове могат да се предвидят по-малки габарити на плота, тъй като там липсва процесът на хранене, а от друга страна, търговската площ се уплътнява с повече места. Височината на масите за хранене е в границите на 72 — 73 cm (при мебели за сядане с височина на седалката 42 — 43 cm). Кога то масите в някои заведения се комбинират с кресла (с височина на сядане 38 — 40 cm), височината на плота е от 45 до 60 cm. В други случаи могат да се проектират плотове за бърза консумация на крак в закувални, сладкарници, барове и др. Те се оразмеряват с височина в границите на 110 — 115 cm. Освен за хранене масите могат да изпълняват и други функции — място за писмена работа, чертане, машинопис, работа с компютър и др.

Оразмеряване на място за писмена работа. При работа на един човек минималните размери на плота са 70 + 75/50 cm (по-добре е да се осигури площ 80/60 cm).

При проектиране на маси за заседателни зали фронтът на масата за всеки участник е 75 + 80 cm, за да може да се използва безконфликтно и столът с подръчници. Височината на плота в тези случаи е както при масата за хранене. Изключение правят маса та за машинопис и мястото за клавиатура та на компютър; тук височината е 65 cm.

Размерите на плотовете за чертане са от 70/100 cm до 100/200 cm, като тяхната височина от пода е 72 ± 73 cm за седнала работна поза и 85 cm за правостоящо положение. Добре е да се осигури такава конструкция, която да позволява промяна в наклона на работния плот, както и на височината му.

При конструирането на масите е необходимо да се знае, че разстоянието между двата им крака (по дължината на плота) е минимум 54 cm за един човек и 91 cm за двама души. Нишата за краката (при бюра) има минимални размери: в план 54/30 cm и височина 60 cm. Разстоянието между равнината на сядане и най-ниската част на конструкцията, носеща плота, е най-малко 18 cm.

Съществуват различни конструкции на маси в зависимост от тяхното предназначение и търсения външен вид. Те могат да имат: плот на централен крак; скелет от царги и шпроси с два, три или четири крака; плот върху корпус; повдигащ се плот върху скелетна или плътна конструкция и т.н. Материалите, от които те се изработват, най-често са: дървесина (масив, шпервани плочи, ПДЧ, слоеста дървесина), метал, пластмаса, стъкло, камък, керамика и др.

Творческите етапи при проектирането на маси са същите както при мебелите за сядане и корпусните мебели. Подходящите мащаби са 1:5 и 1:1 (за детайлите).

d) Г. НЕПОДВИЖНО ОБЗАВЕЖДАНЕ И ДЕКОРАТИВНИ ЕЛЕМЕНТИ

Онези компоненти на интериорната композиция, които не променят местоположението си във вътрешното пространство, спадат към неподвижното обзавеждане. Голяма част от декоративните елементи също имат фиксирани места и поради това се причисляват към същата група. Ето защо те се разглеждат съвместно. По-характерните елементи, които се разработват в курсовия проект, са следните.

• а. ОКАЧЕНИ ТАВАНИ

Таваните са едни от главните равнинни елементи на интериора и с доминиращата си роля често определят неговия характер. Голямата им площ и директното визуално възприемане ги правят много активни участници в изграждането на вътрешните обеми. Допълнителното моделиране на тяхната пластика се налага в 8 редица случаи поради следните съображения:

Естетически — за степенуване на обеми в сложна интериорна композиция (понижаване на тавана на подчинено пространство, понижаване на тавана преди влизане в главното пространство и др.); за подчертаване на функционална група с "интимен характер" (понижаване на тавана над бар, група за разговори, тихи игри, група за хранене и др.); за оптическа корекция на пространства (понижаване на тавана над дълги коридори, входни преддверия, бани, малки помещения с голяма светла височина и др.).

функционални — за скриване на: провиснали части от строителната конструкция; въздухопроводи на вентилационни и климатични инсталации; тръби от водопровода и канализацията; открито прокарани електро- и телефонни кабели и др.

Окачените тавани могат да бъдат плътни и (изцяло закриват пространството над тях), растерни (с различни по форма и големина отвори) и смесени (образувани от комбинация на предишните два вида). Изборът на вида се определя от предназначението им и характера на интериорната композиция.

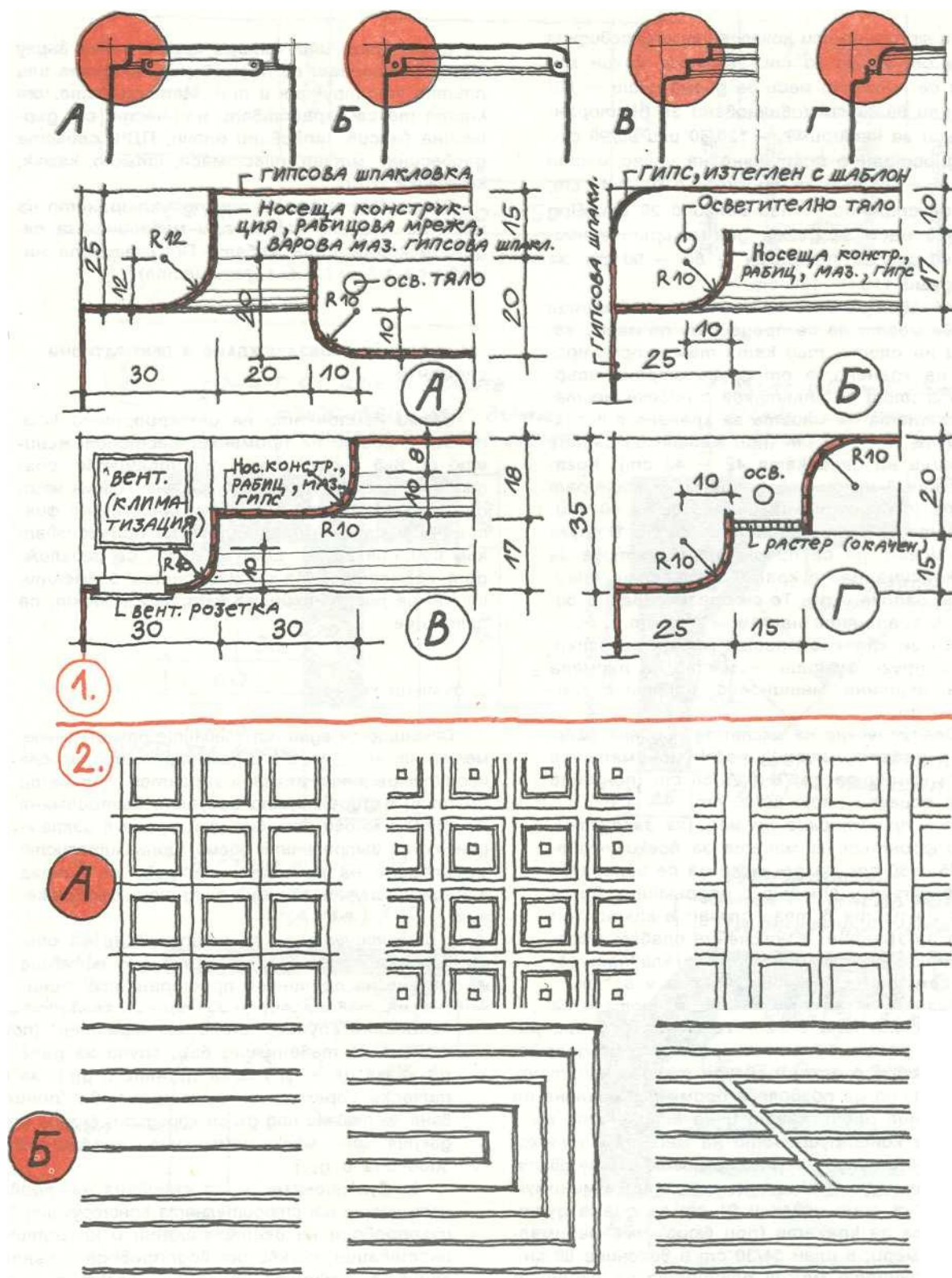
Окачените табани се изграждат от носеща конструкция и окачени към нея елементи. Редки са примерите за директно прилепване към строителната конструкция.

Носещата конструкция може да бъде окачена към табана или запъната в стените на помещението. За изпълнението ѝ се използват метални профили или масивна дървесина, обработена с пожароустойчиви химикали. Съществуват примери, при които всеки елемент от тавана е самостоятелно окачен посредством метални окачвачи.

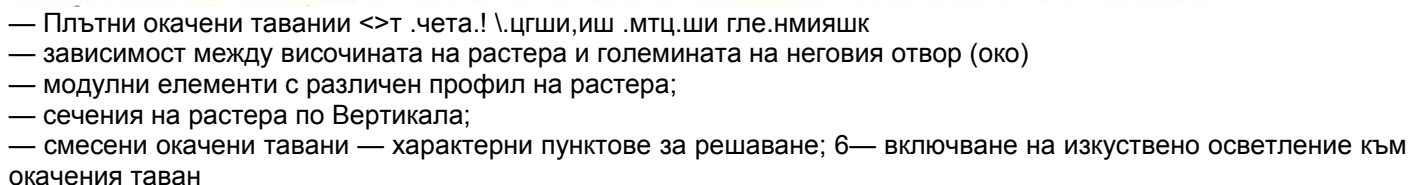
Плътните окачени тавани най-често се изпълняват от рабицова мрежа, която се привързва към долната част на носещата конструкция и се измазва с варо-циментова мазилка. Повърхностната обработка се определя от проектанта. Този начин на изпълнение позволява реализирането на прави и огънати повърхности, ниши за изкуствено осветление или Вентилация с най-различна форма.

Голямо приложение в традиционната архитектура имат дървените тавани. При съвременните условия те се използват предимно при създаване на интериори със специфичен характер (реставрации на сгради, свързани с архитектурното наследство, битови механи и ресторанти, хижи, планински хотели и др.). Изпълняват се от масивна дървесина, ПДЧ, шпервани плочи, слоеста дървесина и др. Те задължително се обработват с огнустойчиви препарати. Композиционно дървените тавани могат да бъдат решени като: таблени, съставени от различни по форма, брой и размери платна (табли), плътно наредени едно до друго или разделени с ивични елементи; и в и ч -ни — от наредени една до друга ленти, образуващи някакъв рисунък или подчерта-

ващи определена посока, и неутрални, при които се разчита само на въздействието на дървото. През последните години голямо разпространение имат плътните окачени тавани, съставени от метални модулни елементи (квадратни или правоъгълни) с равна или релефна повърхност. Много често те се комбинират с осветителни тела. Материалите са тънка листовка стомана или алуминий (ламарина). Модулите могат да получат различна повърхностна обработка — елоксиране и боядисване, телкотеново покритие и др.

— рабицови окачени тавани и детайли от тях
— дървени окачени тавани: А — таблет; Б — ивици

ната на елементите диктува определен ъгъл на възприемане. Растерната структура позволява модулно проектиране и изпълнение на формите. Това качество е довело до серийно производство на елементи с най-различна форма и големина. Най-често из ползуваните материали са металите и сплавите: профили от алуминий или алуминиеви сплави; листов стомана; месинг; негорими пластмаси с метално покритие и др. Използването на дървесина е по-ограничено, а когато се предвиди, тя трябва да е обработена с огнеустойчиви химикали. Растерните тавани позволяват лесно включване на изкуствено осветление към тях. Много често те се използват като "светещи тавани" — при окачване на осветителни тела непосредствено над тях. По този начин може да се осигури равномерно осветление на цялото интериорно пространство. Повърхностите над растерния таван се боядисват в черно или друг тъмен цвят.

При проектирането на окачени тавани се изготвят чертежи в М 1:20, наречени софи-ти. Неделима част от тях са схемите за разполагане на осветителните тела. Следователно решаването на окачения таван е задължително свързано с вида, мястото и начина на монтаж на изкуственото осветление.

- **б. ЛАМПЕРИИ И ОБЛИЦОВКИ**

Ламперията представлява дървена облицовка на вътрешни стени. Нейното проектиране може да се наложи от естетически или функционални изисквания: при изграждане на представителен интериор; за създаване на уютна атмосфера; за "разбиване" на големи стенни плоскости с използване на ритмично членение; за подчертаване на хоризонтални или вертикални пропорции; за постигане на по-добра звукова и топлинна изолация и др. Облицовката може да бъде монтирана върху част от стената или да я изпълва изцяло. Редки са случаите, когато всички стени в едно помещение са покрити с ламперия. Трябва да се посочи, че към дървената ламперия се предявяват специални противопожарни изисквания. Ограничено е прилагането ѝ за някои помещения, където има струпване на хора. В много случаи се налага прекъсване на ламперията (при голяма дължина) с вертикални негорими ивици. Задължителна е обработката на дървесината със специални химикали. Тези и много други условия са описани подробно в противопожарните нормативи.

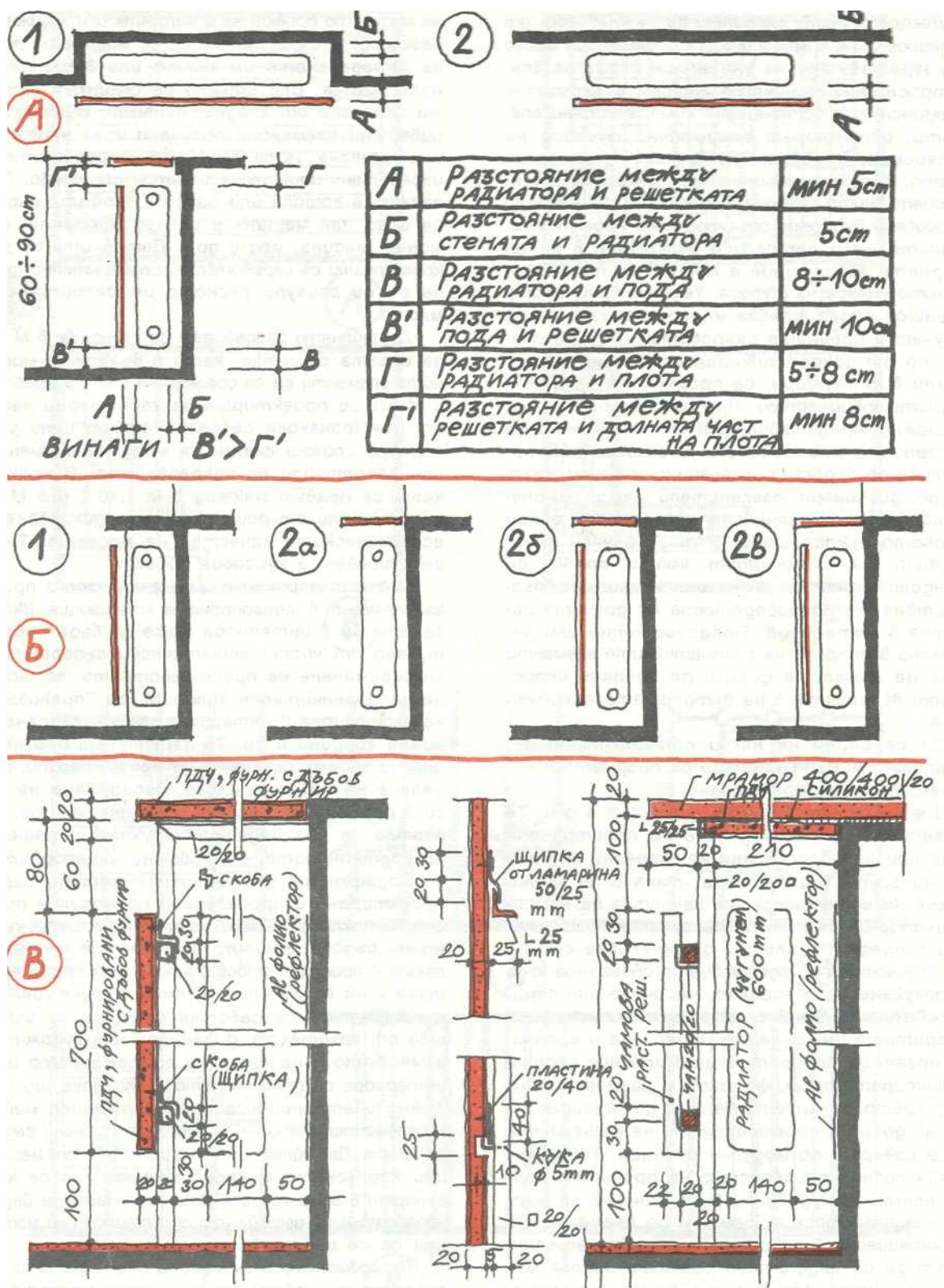
Ламперията може да бъде съставена от плътни части (табли) или от ажурни елементи с разнообразно сечение (скар). Възможни са различни комбинации на плътни и ажурни елементи, както и включване на изкуствено осветление (пред облицовката или скрито зад нея). Закрепването на ламперията към строителната конструкция може да бъде директно (с дюбели и винтове) или върху предварително вградени хоризонтални или вертикални носещи елементи (скар, кушаци, клепета и др.). Материалите, от които те се изработват, са масивна дървесина, ПДЧ, шпервани плочи, слоеста дървесина и др. В практиката се срещат примери, при които дървесината се имитира с полимерни материали. Тези решения са несполучливи и не се препоръчват. У нас в завод "Сторгозия" (Плевен) се произвежда нов материал, наречен дърволит. Той се получава от смесването на дървесни стърготини с полимери. Дърволитът е негорим и дава възможност за формование. Произвеждат се различни профили чрез екструдирание през дюзи, които могат да се използват за направа на ламперии и окачени тавани.

Декоративните облицовки като елементи на интериорната композиция покриват отделни части или цели стени. Използват се естествени и фабрични материали. Техният подбор зависи от вида и характера на интериора. От естествените материали най-голямо приложение имат някои видове скали (мрамор с различен цвят и структура, гранит, габро, брекчи, пясъчници, варовици и т.н.). Камъкът се разрязва или се разцепва на плочи или ивици с различни размери. Допълнителната повърхностна обработка (полиране, матиране, начукване и др.) обогатява палитрата на проектанта. За акцентирание и създаване на специален детайл или членение в облицовката могат да се вградят метални профили от месинг, мед или алуминий. Чести са случаи, когато материалът на подовата настилка преминава върху стената като облицовка. Изпълнението на облицовки от каменни плочи се осъществява чрез залепване (с циментен разтвор), а при по-големи размери на плочите — и чрез привързване с меден тел (4 — 5 mm) към носещата конструкция или към заварена мрежа. По някога в интериорната композиция се използват видими тухлени зидарии. Те се изпълняват от облицовъчни тухли с размери 6,5/6,5/30 cm или 3/12/25 cm. Модулните керамични плочи (със или без глазура) намират голямо приложение в съвременните интериорни решения (особено в обществените сгради). Те се произвеждат с най-различна форма (квадратни, правоъгълни, шестоъгълни и др.). Размерите им започват от 1/1 cm. В този случай се кашират върху гъвкава тъканна основа, позволяваща облицоването и на овални форми. Най-масово произвежданите керамични плочи са с размери в cm: 7,5/7,5; 7,5/15; 15/15; 20/10; 20/20; 20/25; 25/25; 30/20; 30/30; 35/35 и 40/40. Съществуват технологични възможности за производството и на изделия с по-големи размери, но те нямат широко приложение в практиката. Като се има предвид и разнообразието в повърхностната обработка (гланц, релеф и колорит), могат да се получат неограничени комбинации от различни размери, цветове и фактури, с които проектантът може да борави.

Проектирането на ламперии и облицовките започва в М 1:20. В тези чертежи се уточняват техните места, външният им вид и материалите. Детайлната им разработка се състои в изготвяне на монтажни планове в М 1:20 и на спецификации. Понякога за по-сложни композиции е възможно използването на М 1:10, а в други случаи — дори М 1:5. Тези чертежи отразяват местата, вида, броя и габаритите на участващите елементи. При ламперии се налага изготвяне на детайли в М 1:5 и М 1:1 за отделни връзки между елементите, начини за закачване към ограждащата конструкция и др.

или ажурни. Те се изпълняват от дървесина — масив, ПДЧ, шпервани плочи и др., или от метали — листове, решетки или профили (стоманени, алуминиеви и месингови). Основните им части се закачват към хоризонтални или вертикални носещи елементи. Когато радиаторът е в ниша, възможно е закачването на челото да стане директно към строителната конструкция.

Проектирането на радиаторните решетки е свързано с цялостния цикъл на интериорната разработка. Техният Ф*д; и размери се определят още в идейното решение с М 1:20. Детайлирането се извършва в М 1:10 — изглед и разрез, като се изясняват характерни пунктове от закачването към носещата конструкция.

А — Оразмеряване На радиаторни решетки: 1 —радиатор В ниша; 2 —радиатор пред стена;
 Б — вариантни решения: 1 —радиатор, Вграден в ниша; 2—радиатор пред стена, а — само с горен плот; 6 — с горен плот и чело
 и страници;
 В — детайли на радиаторни решетки

Декоративните елементи са важна част от интериорната композиция. Те допринасят много за изграждането на

уникалния образ на всяко пространство, като Влизат 8 хармонично единство с останалите композиционни елементи, акцентират специфични функции на интериора, разделят оптичеството пространство, внасят допълнителен колорит и т.н. Декоративните елементи трябва да са предмет на особено внимание от страна на проектанта. Умелото им и пестеливо включване в интериорната композиция е мерило за професионалното умение на автора. Техният брой, място и външен образ трябва много прецизно да се проучат в идейните разработки (М 1:20). Повечето от декоративните елементи, използвани в интериора, са продукт на архитектурното творчество. При проектирането на по-сложни, представителни или монументални интериорни композиции е възможно към колектива да бъдат привлечени художници, скулптори, дизайнери, озеленители или други специалисти по преценка на проектанта и под неговото ръководство. В този случай архитектът е специалистът, който трябва да определи мярката, да балансира силното въздействие от произведенията на другите изкуства в интериора. Предозирането или не умелото включване на декоративните елементи може да намали, а дори и да провали цялостното въздействие на вътрешната архитектура.

Ще се спрем на някои по-характерни декоративни моменти, които са предмет на архитектурното проектиране. Декоративни прегради. Те служат както за разделяне на пространствата или за обособяване на отделни функционални групи в интериора, така и за увеличаване на естетическите качества на композицията. Най-често те са ажурни структури и по-рядко — плътни декоративни стени. Пластичното им въздействие се обогатява чрез използване на специално, насочено или скрито осветление. В зависимост от търсения ефект габаритите им (дължина, ширина и височина) могат да варират. Още в идейния проект се фиксират видът, формата и размерите им, след което се пристъпва към детайлиране.

Най-добре е проектирането на решетките да се извърши по модулен принцип. Това осигурява лесно производство на дребни по размер елементи, удобен и бърз монтаж на място и възможност за ремонт по време на експлоатацията. В зависимост от крайната цел могат да се използват различни видове материали, като масивна дървесина, керамика, стъкло, метал, сплави и др. От избрания вид дървесина се изработват необходимите съставни части по посочените в проекта детайли. Те се монтират на определеното място или в предварително изготвена рамка. Керамика та се формува в калъпи и се изпича във вид на модули по проект на архитекта или художника. Тези модули също трябва да се монтират лесно на определеното им място или в приготвената рамка. Със стъкло се оформят витражи или пана от гладки, релефни, матови или оцветени елементи, получени чрез нарязване или изливане. Те се монтират в предварително изработени решетки от бетон или олово. Прилагат се готови или излети профили, листове и др. от метали и сплави (стомана, алуминий, месинг, мед и др.). Детайлите се разкрояват или се изработват предварително така, че да се осигури лесното им сглобяване на място.

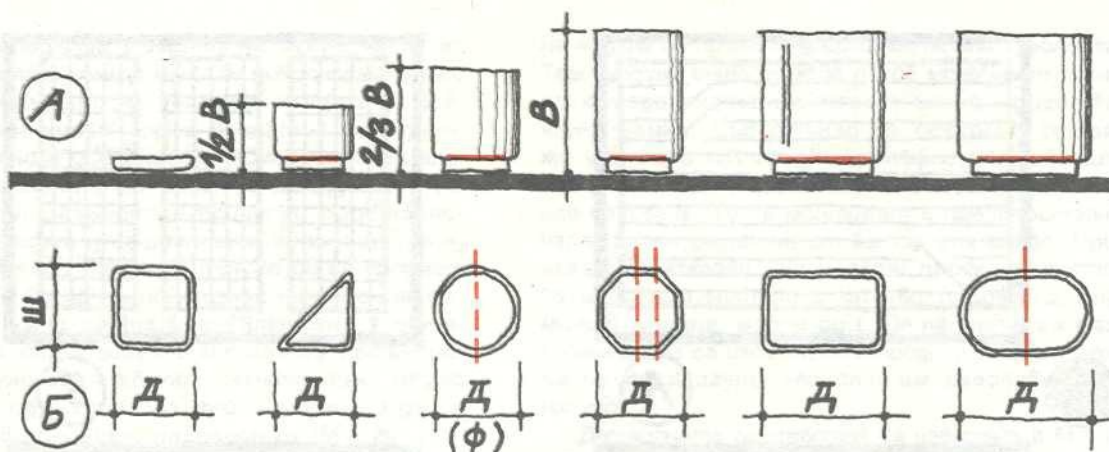
Детайлната разработка се извършва в М 1:10 за цялата решетка, като е възможно модулните елементи да се оразмерят в М 1:5. Шаблони в М 1:1 се проектират за характерни части от нея (понякога се разработват цели шаблони за сложни форми на модулни елементи) или за детайли на закрепването. В практиката се правят макети в М 1:10 (и в М 1:5 за елементи от решетката) за доказване на естетическите качества на проекта. Те не се изискват в курсовия проект.

Цветарници. Те са често прилаган елемент в интериорната композиция. Включването им в интериора може да бъде продиктувано от чисто естетически съображения: за освежаване на пространството, за внасяне на допълнителен колорит, за "преливане" на екстериора в интериора, за аранжиране на зимни градини и др. Те изпълняват и функционални задачи: оформяне на мебелни групи; разделяне на пространства; сепариране на места в ресторанти, барове и кафенета и др. Известни са два вида конструктивни решения на цветарниците — подвижни и неподвижни.

Подвижните цветарници могат да бъдат проектирани и произведени по модулен принцип като различни по форма и размери керамични съдове (кашпи). Те могат да се разполагат в пространството както самостоятелно, така и на групи или в обемни структури. Детайлната им разработка може да се извършва от архитекти, дизайнери или художници, а мястото и начинът на подреждането им в интериора са дело на автора му. Друг вид подвижни цветарници са разнообразните мебелни елементи, в които се вграждат дребни съдове за цветя. Детайлът им се заимствува от масите или корпусните мебели, с които ще се комбинират в една група. Саксиите могат да бъдат изработени по детайл (от полистирол или метал) или да се използват готови кашпи.

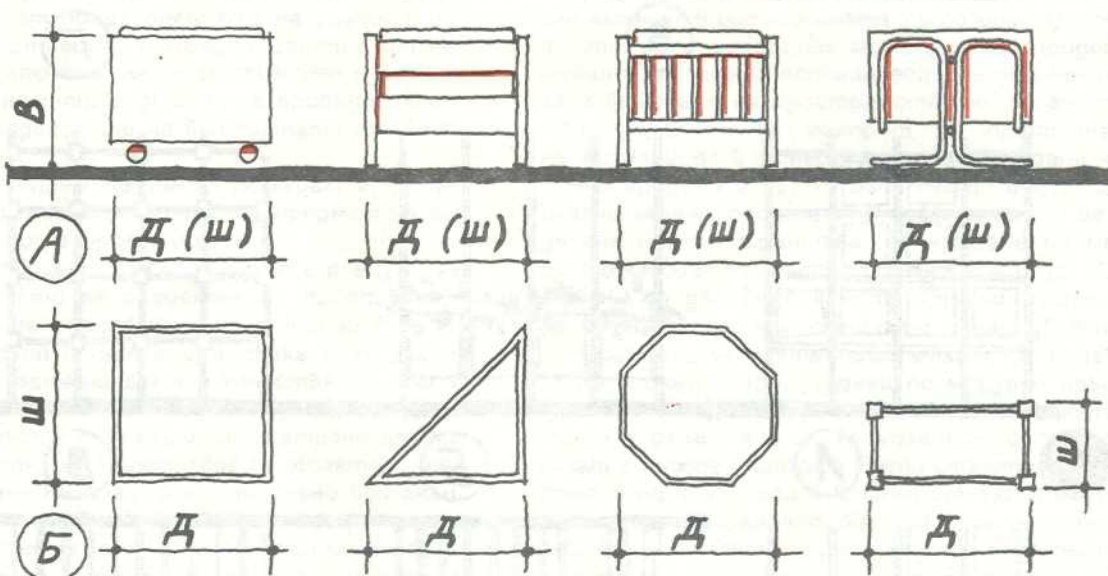
Неподвижните елементи за озеленяване се изграждат със собствена монолитна конструкция (свързана със строителната). Те могат да се проектират самостоятелно (островно) или комбинирани с други неподвижни елементи. В първия случай те се обвързват с детайла на подовата настилка и често се превръщат във формообразуващ акцент. Възможно е да се съчетаят с бодна площ и да бъдат решени много пластично. Вторият случай е по-разпространен; при него цветарникът се обединява с парапет на стълбище, декоративна стена или решетка, с елементи от ограждащата конструкция, разграничава отделни нива и др. При монолитно изградените цветарници в ограждащата им конструкция влизат цели вани или по-дребни модулни съдове (от метал, полистирол или керамика). Те осигуряват лесна експлоатация, поддържане на ефективна влажност за растенията и защита на конструкцията от влага. За по-голяма сигурност в някои случаи се прави цялостно хидроизолиране на вътрешната част на цветарника и се осигурява връзка с канализацията.

Добри резултати при проектирането се получават, когато структурите от елементи за озеленяване се обвързват с изкуственото осветление в интериора. Често се налага цветарниците да се разполагат на такива места, където естественото осветление, необходимо за нормалното развитие на растенията, не е достатъчно или липсва. В тези случаи над тях се окачват осветителни тела със спектъра, близък до този на дневната светлина. Детайлирането на елементите за озеленяване както при всички останали части от интериора се обмисля още в М 1:20. Работните проекти се изготвят в М 1:5 и 1:1 за подвижните цветарници и в М 1:10, 1:5 и 1:1 — за неподвижните.

1

В	Височина на кашпите	от 15 до 60 см
Ш	Широчина на кашпите	от 15 до 40 см
Д	Дължина на кашпите	от 15 до 60 см

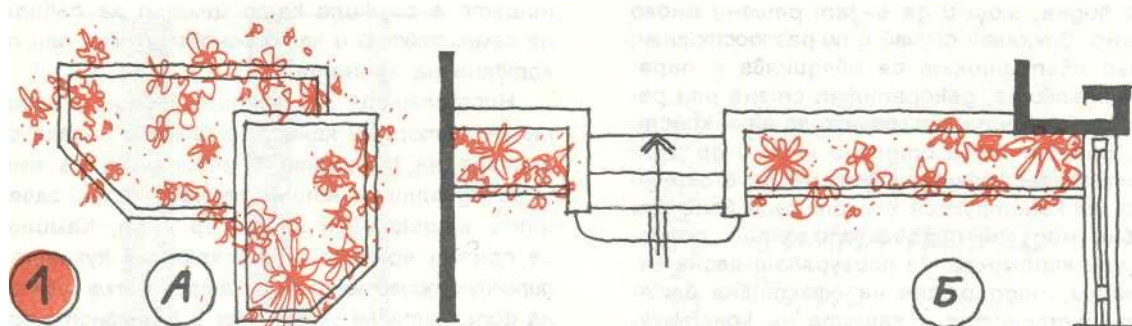

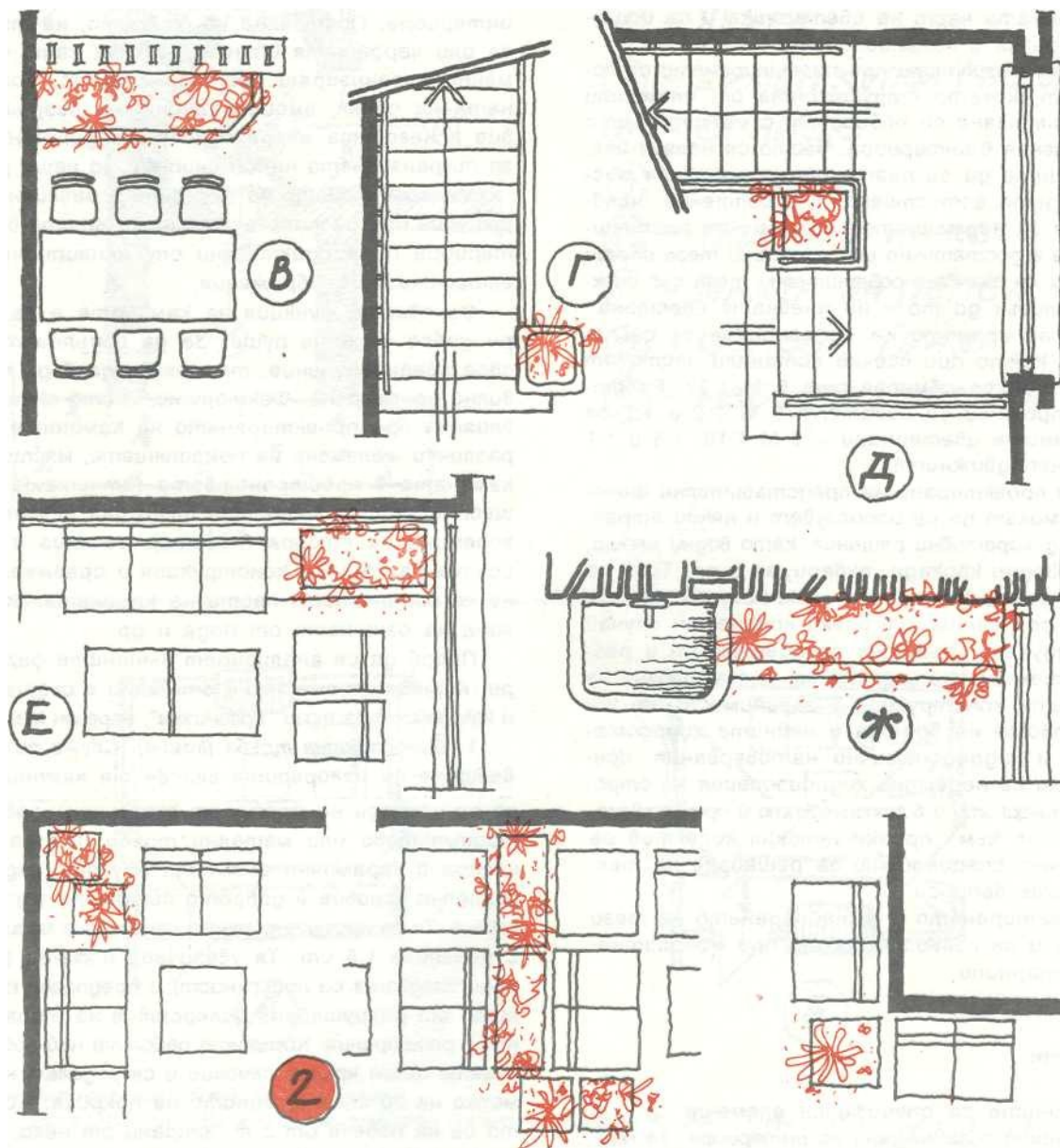
2

В	Височина на мебелния цветарник	от 45 до 72 см
Ш	Широчина на мебелния цветарник	от 20 до 60 см
Д	Дължина на мебелния цветарник	от 40 до 90 см

Подвижни цветарници

1 — кашпи (съдове за цветя): А — Варианти във височина; Б — Варианти на сечението В план: 2 — мебелни конструкции: А — варианти на различни конструкции; Б — Варианти В план

- неподвижни цветарници като самостоятелен елемент или в комбинация с различни архитектурни елементи
- варианти с мебелни цветарници или каиши

При проектиране на представителни интериори могат да се използват и някои атрактивни декоративни решения, като водни площи, малки водни каскади, аквариуми и др. Това са елементи със специфичен архитектурен детайл, който се решава във всеки конкретен случай индивидуално. Към тях се предявяват и различни технически изисквания: оразмеряване на носещата конструкция в зависимост от количеството на водата и нейните хидростатични и хидродинамични натоварвания; осигуряване на надеждна хидроизолация на строителната конструкция; избор на машини и съоръжения за рецикулация на водата, както и за химическото и биологичното ѝ пречистване. При нужда към проектантския колектив се привличат специалисти за решаване на техническите Въпроси.

Проектирането и детайлирането на тези елементи се извършва както при монолитни те цветарници.

Д. КАМИНИ

Камините са специфичен елемент от не-подвижното обзавеждане на интериора. Те подлежат на по-задълбочена детайлна разработка и поради това са разгледани самостоятелно.

Още от дълбока древност огънят е бил основен източник на топлина и светлина. Огнището е служило като център за събиране на семейството и като основен пункт при приготвяне на храната.

Носталгията по открития огън с негови-те неповторими качества отново налага Връщането на камината в интериора на много индивидуални Жилищни сгради, хижи, заведения с атрактивен характер и др. Камината се приема еднакво добре както в кухнята за директно приготвяне на пикантни ястия и внасяне на допълнителен уют, така и в дневното пространство, където декоративната камина става композиционен център при изграждането на интериора. Поставена на открито, на тераса или чардак, тя отново изпълва като елемент, организиращ пространството. Топлината на огъня, емоционалното му въздействие и неговата непреходност са допринесли за съхраняването на камините и до наши дни.

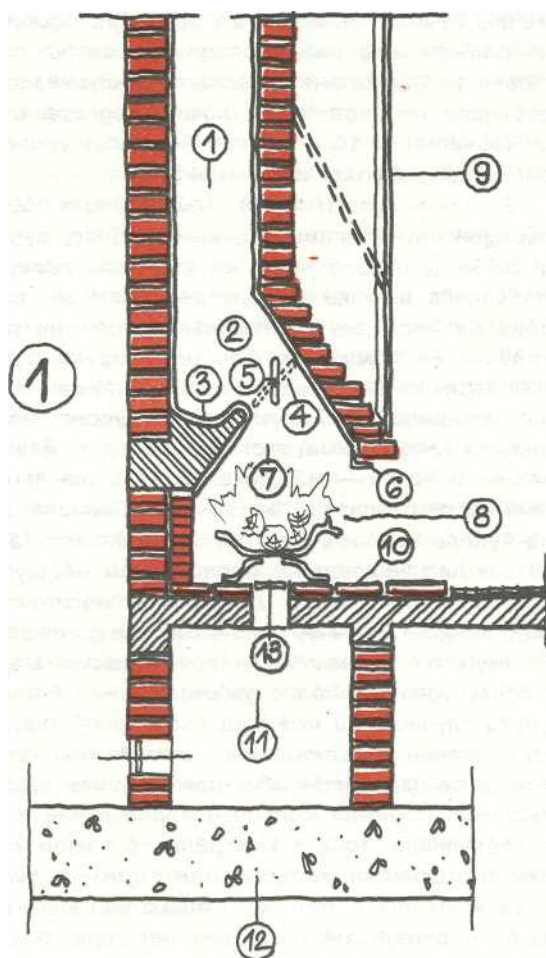
Многообразието на формите и различните решения при разполагането на камините в интериора са продиктувани от утилитарни и естетически съображения.

Основната функция на камината е да го ри добре и да не пуши. За да изпълни това свое предназначение, тя

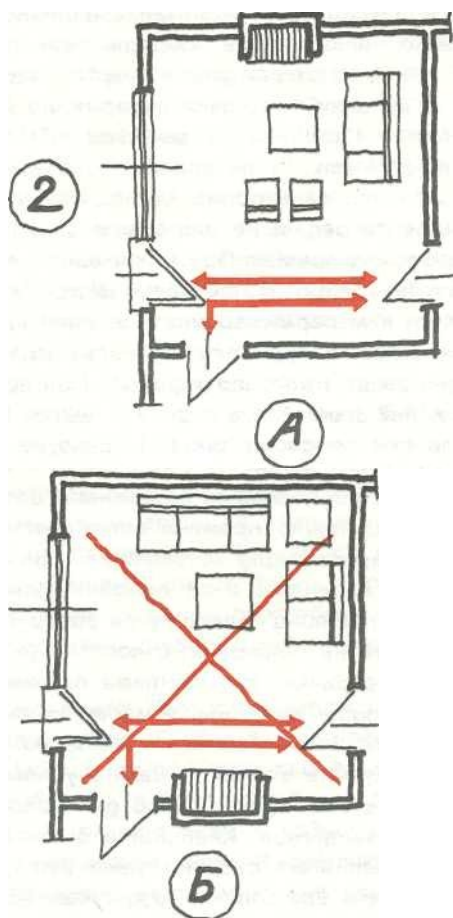
трябва да бъде пра вилно оразмерена, факторите, които оказват влияние при проектирането на камините, са различни: големина на помещението, място на камината в пространството (отчитащо съществуващите вътрешни въздушни течения), големина на отвора (лицето), сечение и височина на комина, конструкция и оразмерява не на вътрешните части на камината, височина на огнището от пода и др.

Преди да се анализират външните фактори, трябва да се изясни от какво е съставен и как действа този "организъм", наречен камина.

1. Димоотводна тръба (комин). Служи за отвеждане на изгорелите газове от камината. Представлява вертикална шахта с кръгло, квадратно, правоъгълно или друго сечение. Може да се изгради на място от керамични, азбестоциментови или метални тръби или да се изиде с керамични блокчета (тухли). Задължително условие е доброто Вътрешно уплътняване. То се постига с гладка огнеупорна мазилка с дебелина 1,5 см. Тя увеличава тягата (поради гладката си повърхност) и предпазва тухлите от разрушаване вследствие на топлинните разширения. Комините работят най-добре, когато имат кръгло сечение и се издигат най-малко на 30 см над билото на покрива. Кога то са на повече от 3 т страни от него, те надвишават правата, прекарана под ъгъл 30° спрямо хоризонта от билото (Върха) на покрива. При промяна в посоката на комина наклонът по вертикала не бива да е по-голям от 30°.

- ① - КОМИН
- ② - ДИМНА КАМЕРА
- ③ - ДИМНА ПОЛИЦА
- ④ - ГЪРЛО
- ⑤ - КЛАПА
- ⑥ - ЩЪРЦ
- ⑦ - ДИМЕН КУПОЛ (ЧАДЪР)
- ⑧ - ОГНИЩЕ
- ⑨ - КОЖУХ
- ⑩ - ПОД НА ОГНИЩЕТО
- ⑪ - ШАХТА ЗА ПЕПЕЛ
- ⑫ - ОСНОВА (БАЗА)
- ⑬ - МЕТАЛНА РЕШЕТКА

— Вътрешно устройство на камината;

— разполагане на камината в помещението с отчитане на ходовите линии и отворите: а — правилно, б — неправилно

Около външните му плоскости не се допускат дървени части на по-малко от Юст (при из-мазани отвън комини).

Димна камера. Тя действа като фуния, която трябва да създаде сифонен ефект и да насочи изгорелите га-

зове към комина. Нейният обем се ограничава от страниците и гърба над гърлото на камината до началото на комина. Скосяването на стените се прави под ъгъл, по-голям от 60° (мерен от хоризонталата). Стените ѝ се измазват гладко с огнеупорна мазилка, за да няма излишна загуба на тяга.

Димна полица. Тя спира блуждаещите низходящи течения и ги изпраща обратно нагоре, преди да се наруши тягата на възходящите, което би върнало дима в помещението. В нея се отлагат по-едри твърди частици от пушека. Полицата има дължина като гърлото, а широчината ѝ варира от 20 до 30 cm в зависимост от дълбочината на камината. Необходимо е тя да бъде с плавна вдлъбната повърхност. Може да се изпълни на място от стоманобетон или да се състави от предварително подготвени метални елементи.

Гърло. То е отвор над огнището, подобен на прозорец, през който част от пламъка, димът и изгорелите газове преминават в димната камера. Гърлото е дълго колкото цялата широчина на стеснението горе в димния купол. Площта му е по-малка (10%) от площта на комина. С това условие се осъществява сифонният ефект. Гърлото може да бъде оформено от плътни огнеупорни тухли, измазани с огнеупорна мазилка, или предварително да се изработи от метал.

Клапа. Представлява стоманена или чугунена плоча, която променя големината на отвора на гърлото или го затваря. Чрез нея се регулира горенето и се предотвратяват загубите на топлина. Клапите се различават според начина на отваряне: с лост, с ръжен, с въртяща се ръчка, със система от лостове и др. Клапата лежи върху метално гърло, което представлява рамка от метални профили или чугунена отливка. Важно условие е между тях да има луфт, който да позволява топлинни разширения. Хлабините около гърлото се уплътняват със стъклена вата, азбестови вжета или силикон, издържащ високи температури.

Щури. Той е гредата от метал, стоманобетон или камък, която носи зидарията над отвора на камината. Размерите и сечението му зависят от широчината на огнището. При металните щурци е необходимо да се осигури място за топлинно разширение. То се уплътнява със стъклена вата, азбестово вжето или силикон. Възможно е и арковидно оформяне на отвора, ако има достатъчно място отстрани за подпиране на арката. Минималната дебелина на зидарията, която поддържа щурца (арката), е 10 — 15 cm (когато щурцът е от стоманобетон или камък).

Димен купол (чадър). Той обхваща обема, ограден от страниците, челото (над щурца) и гърба (долната част на димната полица). Изпълнява ролята на буферен обем за събиране на част от незасмукания дим при разпалване на камината. Той има вид на фуния (във вертикален разрез) и е около 1/3 от обема на огнището. До началото на купола страниците (ако ги има) трябва да бъдат вертикални, а на 10 — 12 cm след него те започват да се скосяват към комина. Долният ръб на купола не бива да е на по-малко от 15 — 20 cm над нивото на долния край на щурца или върха на арката. Димният купол може да бъде иззидан от огнеупорни тухли или да се излее на място от стоманобетон и да се измаже гладко с огнеупорна мазилка с дебелина 1 — 1,5 cm. В други случаи топ може да бъде предварително изпълнен от стоманени листове или чугун. Тогава се изработва общо тяло (димен купол), съдържащо димна полица и гърло с клапа.

Огнище. Това е камерата, в която гори огънят. Обемът му е свързан с димния купол чрез естествен преход. Страниците му могат да бъдат леко скосени навътре, а гърбът — нагоре, за да отразяват топлината към помещението.

Тук температурата е най-голяма, затова трябва да се изберат подходящи материали. Огнището е видимата част от вътрешното устройство на камината. Поради тези причини най-често за изграждане на гърба и страниците се използва тухлена зидария от специални тухли ("каминки") с размери 3,5/11/22 cm или 4/12/24 cm. Те се спояват с огнеупорен хоросан или огнеупорна глина. Обикновено тухлите се редят на широката си страна за по-здрава връзка. При положение че се поставят "на ребро" (като облицовка), те се привързват към ограждащата конструкция.

Важен момент при изграждането на гърба на огнището е неговата форма. При заоблянето му във вертикална посока с наклон към огнището има опасност от завихряне на дима и вкарване на част от него в помещението. Това се избягва чрез лек наклон на гърба в равнинна повърхнина към гърлото на камината.

9. **Кожух** (фасада на камината). Елементи, те, обкръжаващи отвора на огнището се наричат кожух на камината. Топ се изгражда от различни материали в зависимост от Желания външен

Вид: тухли, камък, бетон, рабицова мазилка, каменни плочи, медна ламарина, дърво и др. При използване на горими материали за оформяне на фасадата е важно да се спазят следните условия: най-близкият ръб на горимата облицовка (или ламперия) трябва да бъде най-малко на 20 cm от горния му край.

Между кожуха димния купол и комина се получава затворен обем с въздух. При горе нето на камината този въздух се загрива и може да се използва като допълнителен източник на топлина (към същото или съседно помещение). От практиката са известни много решения, при които са предвидени отвори за поемане на въздух от помещението в долната част на камината и отвори за изхвърляне на затопления въздух в горната част на кожуха. Тези отвори се оформят с метални, дървени или монолитни решетки (от камък, бетон, тухла и др.). Трябва да се обърне внимание на материала, оформящ плоскостите над изпускателните решетки. С течение на времето той потъмнява от движението на топлия въздух.

10. **Под на огнището** (дъно на камината). Съществуват две композиционни решения:

А. Дъното на камината е на нивото на пода на помещението. В този случай са затруднени обслужването на камината и визуалното възприемане на огъня.

Б. Подът на огнището е повдигнат на 30 — 45 cm и тогава се подобряват горенето, експлоатацията и наблюдението на камината. За под на огнището могат да се използват тухли "каминки", дебели плочи от печена керамика (минимум 3—4 cm), оградени с тухли, меки каменни плочи и др. Тези материали се полагат върху огнеупорна глина или огнеупорен разтвор, съставен от цимент, вар, пясък и огнеупорна глина. Добре е дебелината

на материалите (тухли и разтвор) да не бъде по-малка от 6 — 8 см.

Съществено значение по противопожарни и естетически съображения има оформянето на подовата настилка около огнището. По време на горенето от огъня изскачат искри и за това трябва да се предвиди негорима ивица с широчина най-малко 30 см, а при повдигна то огнище — и повече. За огнеустойчива настилка са подходящи каменни плочи, неглазирана керамика, тухли, теракота и др. Необходимо е колоритът и фактурата на тези материали да се съчетават хармонично с останалото покритие в помещението.

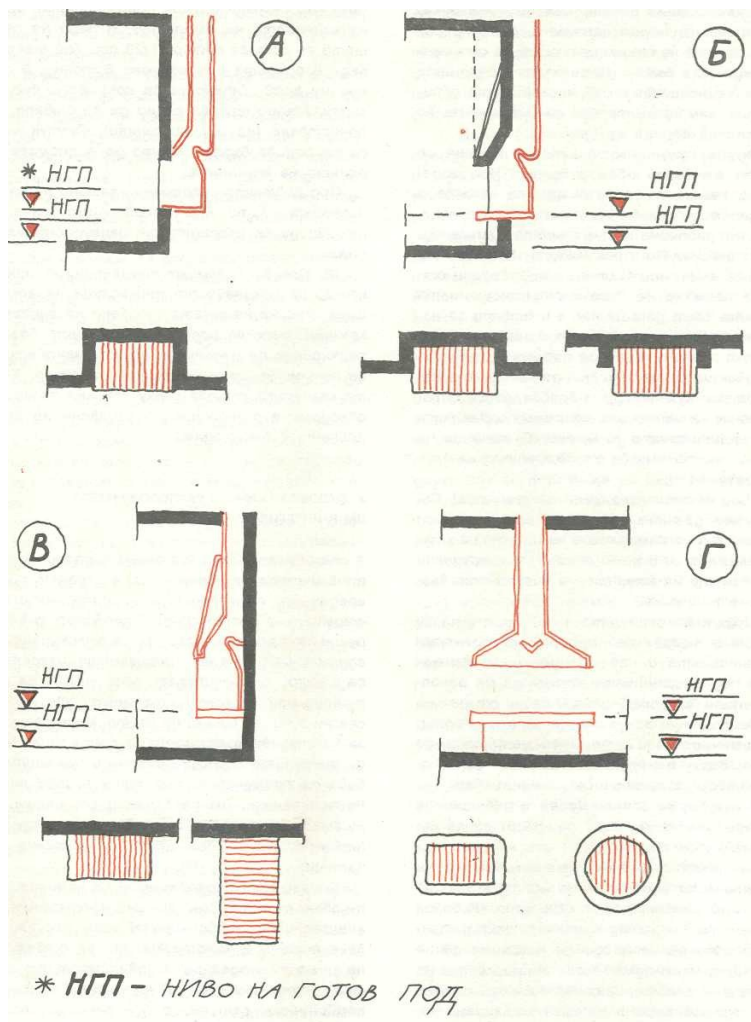
11. **Шахта за пенел.** Обикновено се прави при камини, разположени непосредствено над зимник. Нейното място е в помещение, достъпно от сутерена. Шахтата има затворен обем със сечение в план, приблизително равно на сечението на огнището. В пода на огнището се оставя отвор 15/20 см. Топ може да бъде в средата или изнесен В страни, в задния му край. Отворът се покрива с чугунен капак, който трябва лесно да се отваря при почистване (на ос или панти). Оттук може да се подава въздух, който да подпомага горенето на камината. Под повечето съвременни камини не се изпълняват шахти. Ако е необходимо обаче, те трябва да се изградят от огнеупорни материали.

12. **Основи.** Големият концентриран товар, който се получава от тежестта на комина и тялото на камината (особено на зиданите камини), изисква солиден фундамент. Базата обикновено се изпълнява от стоманобетон и се изчислява от инженер конструктор. Кога то камината стъпва върху етажна плоча, необходимо е допълнително усилване на армировката в тази зона.

а. ВИДОВЕ КАМИНИ И РАЗПОЛОЖЕНИЕТО ИМ В ИНТЕРИОРА

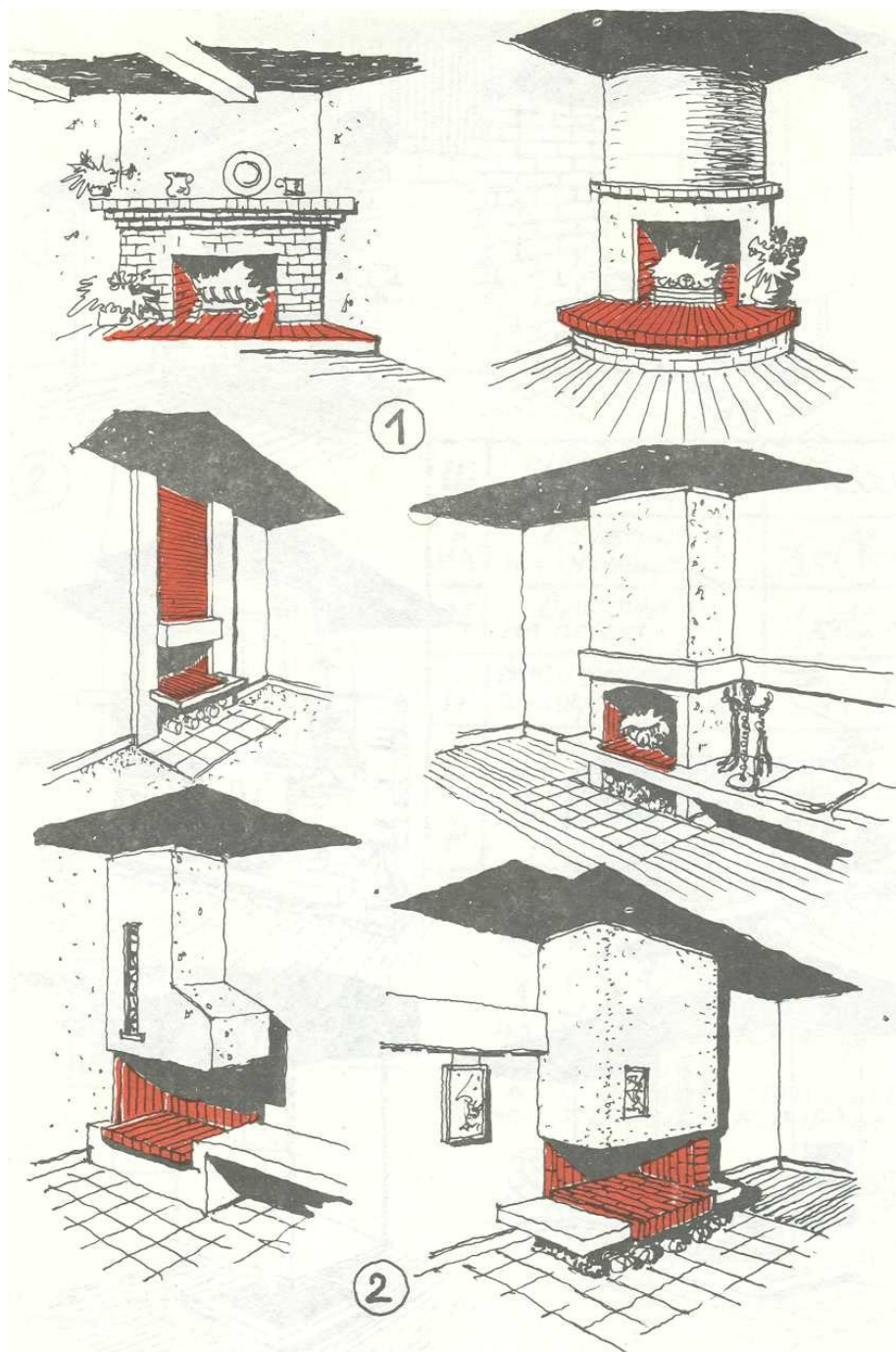
Камините могат да заемат различни места в интериора. Обемът им е вграден, полу-вграден или прилепен към строителните конструкции, а често стои и свободно във вътрешното пространство. Те са апликирани към една от стените на помещението, изграждат се в някой от ъглите му, разполагат се централно или на границата между две функционални зони, но винаги на място, което е удобно за наблюдаване от седнало положение. Между основните групи за сядане и камините не бива да преминават вътрешни ходови линии. Разполагането им се влияе и от наличието на въздушни течения, образуващи се между противоположни отвори или от изкуствена вентилация.

Според местоположението си камините получават разнообразно външно оформление. Огнищата им се отварят към една, две или по-вече посоки, а конструкцията за отвеждане на дима се моделира в зависимост от търсения интериорен образ. В практиката се срещат комбинирани решения с две огнища, обслужващи различни нива, вътрешни и външни пространства или съседни помещения. Едното от тях може да се изпълни като открита скара (барбекю). Подът на огнището при всички видове камини не бива да лежи на нивото на настилка в помещението. Обикновено то се издига на известна височина. При повдигането му над 40 см отдолу се образува свободен обем за складиране на дърва. Пред високите огнища по някога се издава плот от негорими материали с широчина 20 — 40 см. Той служи за поставяне на различни предмети, свързани с експлоатацията на камините, но не трябва да бъде твърде широк, за да не пречи при обслужването на огъня.

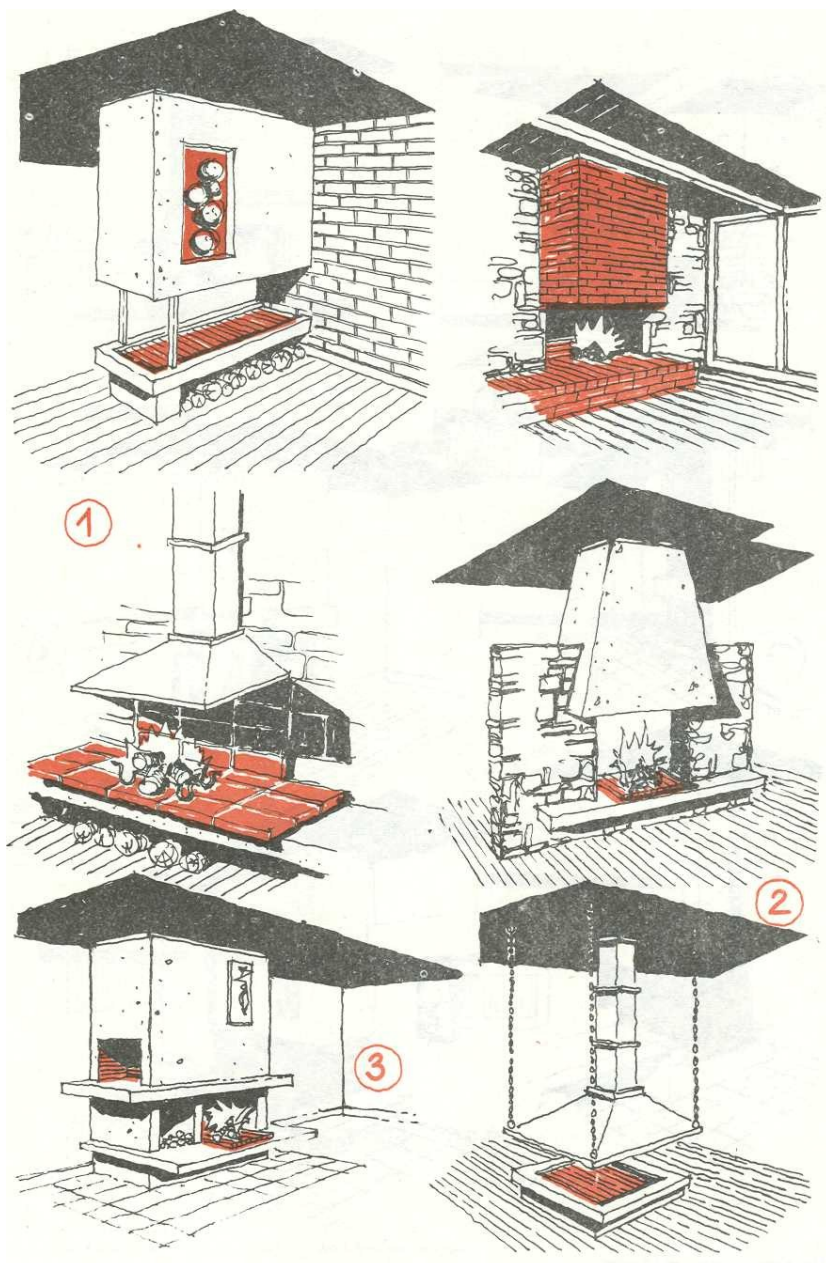
.Място на камината В интериора

А — Вградена; Б — полувградена; В — прилепнала; Г — свободностояща В пространството

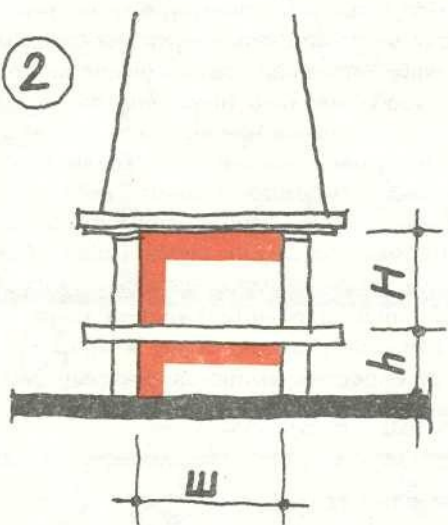
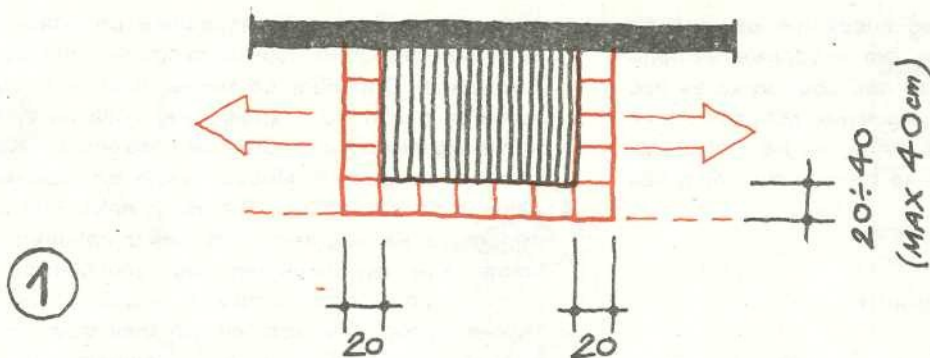

Примерни решения на камини

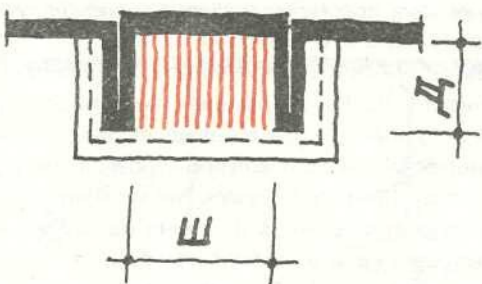
\ — едностранно отворени на права стена или в ъгъл; 2 — двустранно отворени

Примерни решения за камини 1 — тристранно отворени; 2 — централно разположени; 5 — калина с две огнища — смесени функции

Ш	Широчина на огнището	60 ÷ 200 cm
Д	Дълбочина на огнището	$\frac{2}{3}$ до $\frac{4}{5}$ от Н
Н	Височина на огнището	$\frac{2}{3}$ до $\frac{3}{4}$ от Ш
h	Височина на огнището от пода	от 0 до 60 cm
S	Сечение на комина	
P	Лице на отвора (по фасадата)	$P = H \cdot Ш$ (cm ²)

1. $S \geq \frac{1}{12} P$ — при едностранно отворени камини

2. $S \geq \frac{1}{10} P$ — при двустранно отворени камини

3. $S \geq \frac{1}{8} P$ — при тристранно или изцяло отворени камини

— издаване на плот около огнището на камината:

— оразмеряване на камините

6. ОРАЗМЕРЯВАНЕ НА КАМИНИТЕ

От естетическа гледна точка габаритите на всяка камина зависят главно от конфигурацията и мащаба на вътрешното пространство. Утилитарните изисквания са свързани с безупречното ѝ функциониране. В специализираната литература съществуват много теории и подробни таблици за оразмеряване на камините. Най-важните условия са да се изберат правилни пропорции на огнището и достатъчно сечение на комина. Според конкретния случай широчината на отвора на огнището варира от 60 до 200 cm. Височината му трябва да е $\frac{2}{3}$ до $\frac{3}{4}$ от широчината, а дълбочина та — съответно $\frac{2}{3}$ до $\frac{4}{5}$ от височината. Сечението на комина не трябва да е по-малко от $\frac{1}{12}$ от лицето на отвора на огнището. Камините се правят кръгли, квадратни или правоъгълни при оптимално съотношение на страните 2:3 или не повече от 1;2. Посочените данни са валидни при едностранно отворените камини. При огнища, отворени в повече посоки, се засилва влиянието на хоризонталните въздушни течения, които могат да издържат пушека в помещението. Затова сечението на комина при двустранно отворените камини се прави $\frac{1}{10}$ от лицето на отвора им, а при тристранно или многостранно отворените — $\frac{1}{8}$. Изцяло от критите и централно разположени камини са най-чувствителни към страничните течения. При тях понякога се предвиждат специални Въздухопроводи, които по-

дават Външен Въздух под огъня и така се създава силна вертикална тяга. Комините трябва да имат минимална височина 6 т. В противен случай изчислената площ на отвора им се увеличава най-малко с 50%. Значение има и завършването на комините В горния им край. Поставянето на "шапка" ги предпазва от неблагоприятните низходящи течения, а монтирането на дефлектор или електрически вентилатор засилва тегленето.

След като се изберат мястото, Видът и приблизителните габарити на камината (в М 1:20), започва нейното детайлиране В работен проект (М 1:10), който съдържа: разрез — хоризонтален (през огнището) и по не един вертикален; изгледи — челен и странични

(ако има такива). В разрезите се оразмеряват най-подробно всички съставни части на камината. Описват се материалите и начините за тяхното изграждане. Това са основните чертежи, по които се изработва скелетът на камината. Много важно е и проектирането на изгледите. В тях се показват пропорциите на видимите части и начинът, по който е решен външният вид. Описват се материалите, които оформят лицевите повърхности. Това е съществен финален момент от разработката. Той определя естетическите качества на камината, съобразени с характера на интериора.

Най-често използвани материали са естествените.

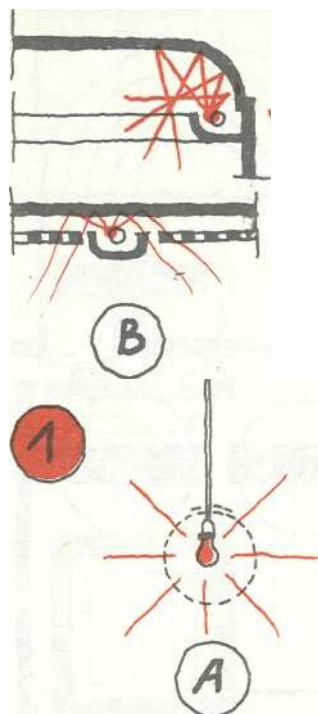
Със своя колорит, структура и фактура те допринасят много за изграждането на специфичен образ. Такива материали са: гладката или пръсканата варова мазилка (нанесена върху рабицова мрежа или плътна конструкция); фугираната тухлена зидария; облицовката с керамични или каменни плочи (мрамор, гранит, еабро, варовик, пясъчници и др.); зидарията от грубо обработен камък; видимият бетон; облицовката от метални листове (чугун, стомана, мед, алуминий, месинг), дървени ламперии и др. Чести са случаите, когато върху кохуха на камината се определя място за декоративни художествени произведения.

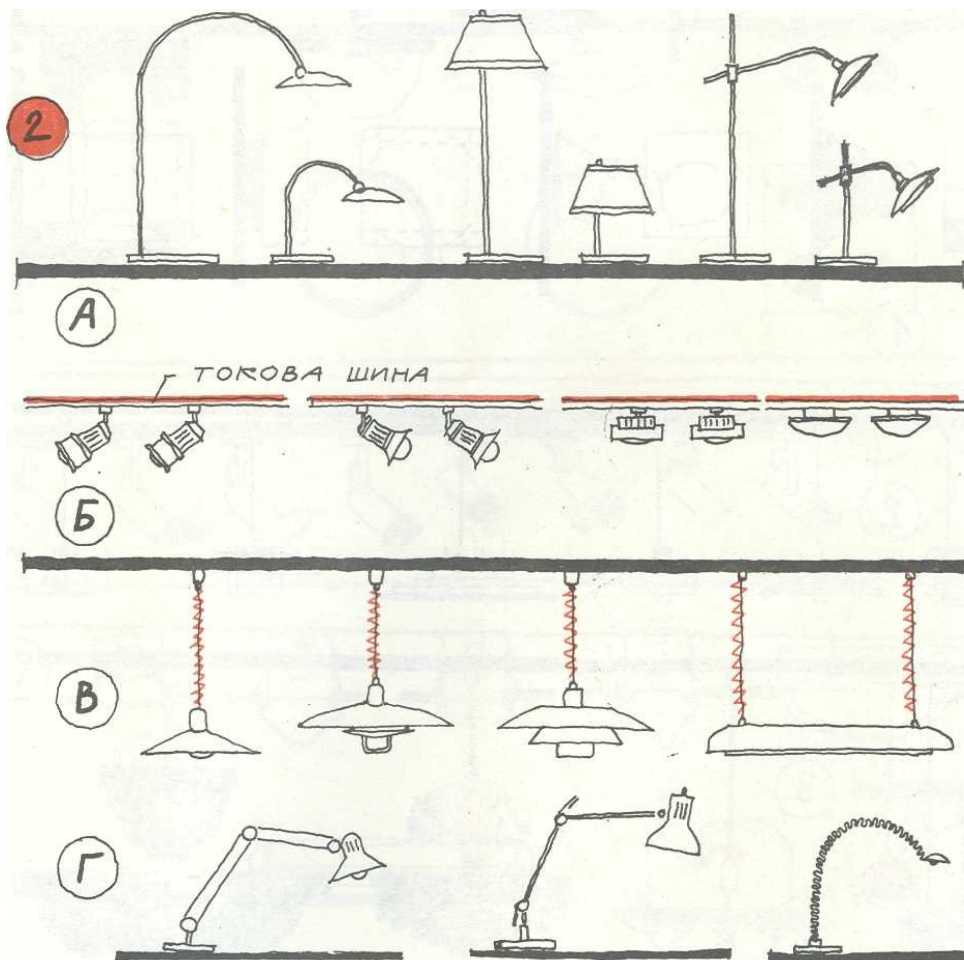
е) Е. ОСВЕТИТЕЛНИ ТЕЛА

Светлината е важен компонент, определящ съществуването на всеки Жив организъм. Посредством нея човек опознава околната среда, възприема предметния свят с неговите обеми, форми, колорит и цветови нюанси.

Изкуственото осветление е задължителен елемент на всеки съвременен интериор. Пред него са поставени две основни задачи — светло техническа и архитектурно-художествена (естетическа). Светло техническите характеристики контролират степента и начина на осветление от техническа и хигиенна гледна точка. Естетическите изисквания засягат вида на светлината, начина на нейното насочване, формата на осветителните тела, цветовия климат, пространственото моделиране със светлина и сянка, създаването на определено настроение, акцентирането на части от интериора и др. За получаване на най-благоприятни резултати е необходимо комплексно анализиране на проблемите от специалисти с водещата роля на архитекта.

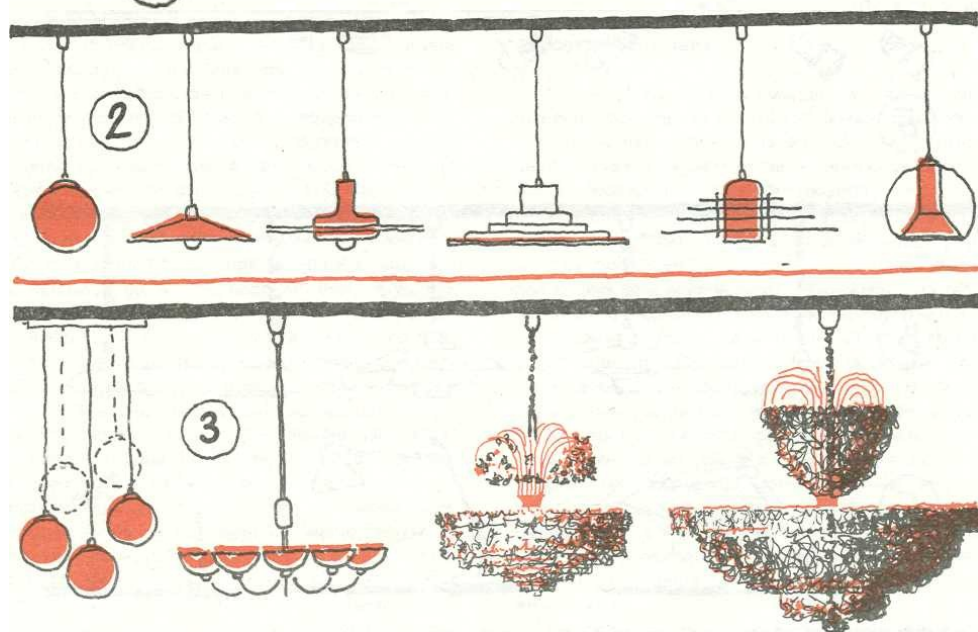
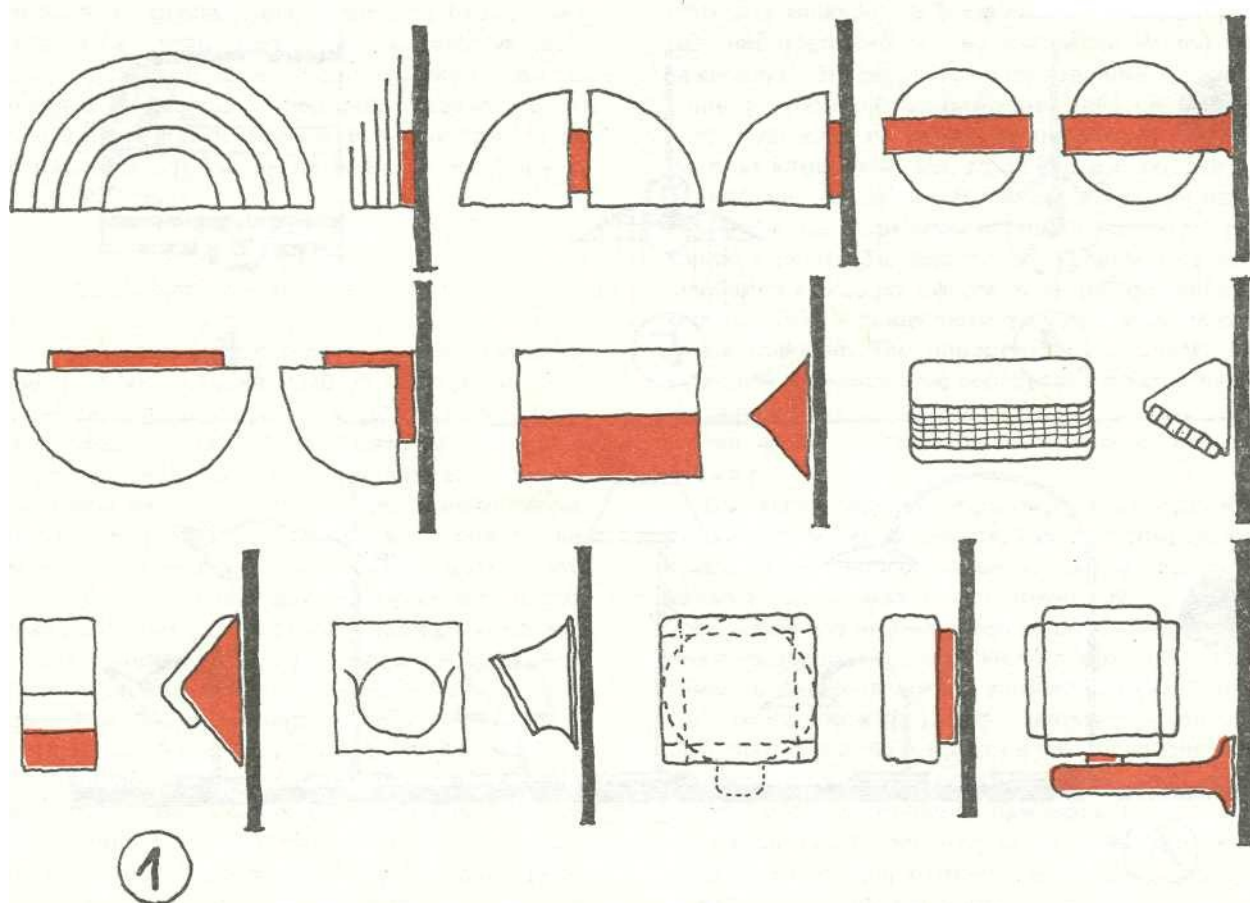
Съществува пряка зависимост между изкуственото осветление и обемно-пространственото

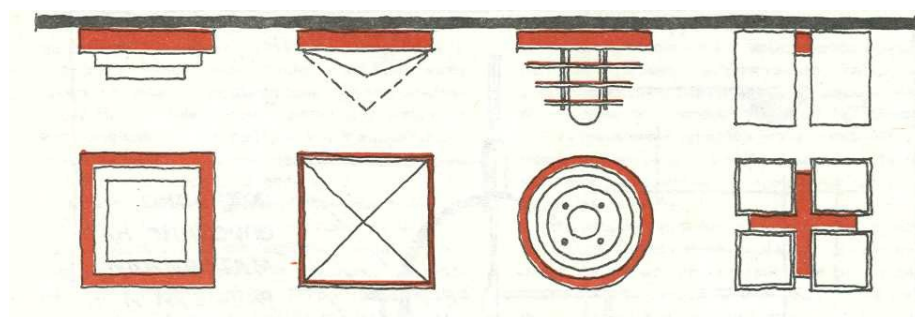

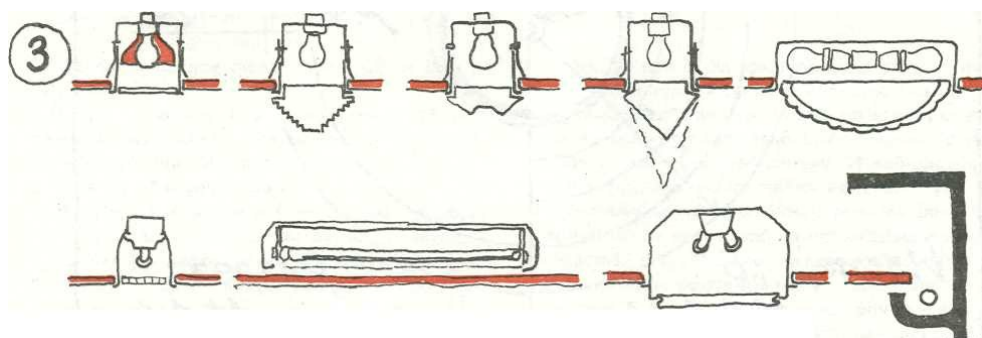
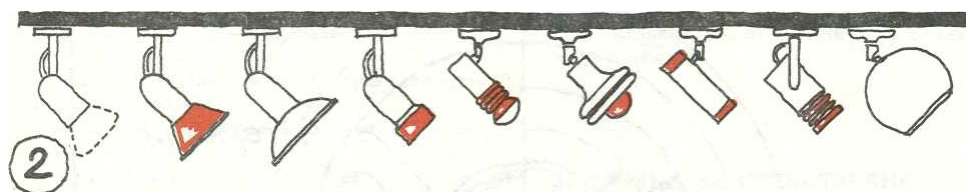
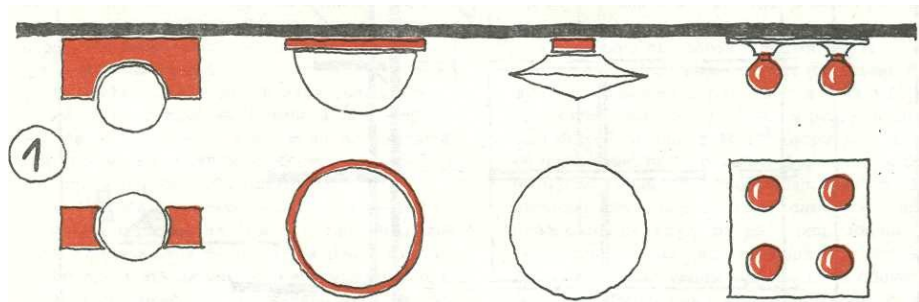
1 — видове изкуствено осветление: А — пряко (директно); Б ■ — непряко (индиректно или отразено); В — дифузно;

2—подвижни ОсветШУ16Лни те Л(1'. А —лампиони, стоящи лампи;Б—спотове или плафони на токова шина; В —осветителни тела с променяща се височина на абажура; Г—работни лампи

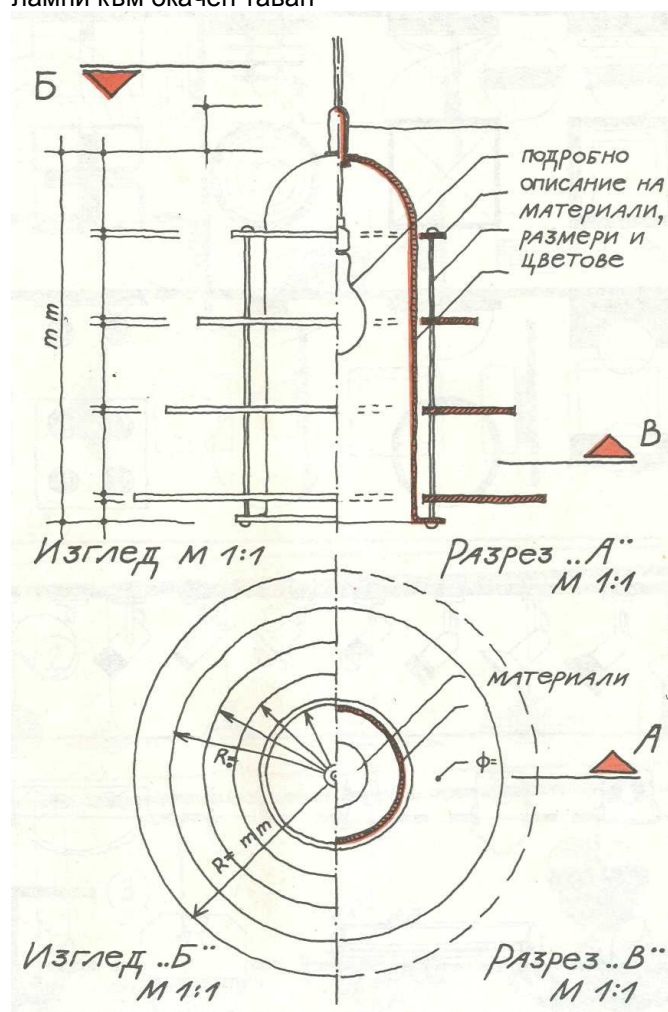
Неподвижни осветителни тела
 1 — аплици; 2 — пендел 3 — полилеи
 80

Неподвижни осветителни тела

1 — плафониери; 2 — спотове; 3 — Включване на осветителни тела тип "Луна" или на тела с луминесцентни лампи към окачен таван

Композиране на лист с детайл на осветително тяло решение. Изкуственото осветление до голяма степен определя облика на интериора и позволява правилното протичане на Жизнените процеси в него. От друга страна, осветителните тела със своите форми, пропорции, мащаб и местоположение се превръщат в характерни архитектурни детайли, неразривно свързани с другите интериорни елементи.

Композирането на изкуственото осветление не се подчинява на предписания и канони, а зависи пряко от търсения характер на вътрешните пространства, тяхното предназначение, индивидуалните потребности и вкусове на обитателите, степента на технологичното развитие, избора на източниците за осветление (различни модели крушки, тръби и др.). То може да се осъществи със следни те видове светлина:

Пряка (директна). Тя дава силно осветление около източника. Получава се контраст на светлина и сянка в близост до лампата. Препоръчва се омекотяване посредством абажури с матова или опалова повърхност.

Непряка (индиректна или отразена). Тя е по-мека от директната и е за предпочитане по медицинско-хигиенни съображения. Получава се при използване на непрозрачни отразяващи повърхности, поставени над или под източника на изкуствено осветление.

Дифузна. Тя се разпространява равномерно от всички страни на скрития източник. Характерна е за осветяване на архитектурни елементи, ниши, окачени тавани, зад корнизи, бленди и др.

В интериора могат да се използват следните видове осветление:

- а) о б щ о — служи за равномерен-светлинен фон;
- б) местно (локално)— осветява определена функционална група в интериора;
- в) ефектно— използва се за акцентирание на цяла обемно-пространствена структура или на части от нея.

Осветителните тела могат да се разделят на:

Подвижни — лампиони, стоящи лампи, аплици или спотове, монтирани на токови шини, осветителни тела с променяща се височина на абажура и др.

Неподвижни— аплици, пендели, полилеи (препоръчва се да бъдат с нечетен брой тела), плафониери, спотове, скрито осветление в различните му варианти и др. Пра вилното им разполагане, изборът на вида, броя и габаритите им са в пряка връзка с мястото то на функционалната група или с интериорния елемент, който осветяват. Съществено влияние оказват също видът, формата и големината на крушката (тръбата). Производството на халогенни и криптонови крушки с намалени размери и консумация, както и на енергоефективни лампи на много западни фирми с означение SL"Prismatic", SU"Decor", SLD"Electronic" и PLCElectronic" придава нова линия на осветителните тела с малки габарити. Тя е изчистена максимално, а крушките имат прецизен външен вид.

В курсовия проект по интериор се изисква да се разработят уникални осветителни тела, за да могат студентите да се запознаят с конструкцията и подходящите размери и материали, а също така и с правилно то им разполагане в интериорното пространство.

След като се изберат видът, броят и мястото на осветителните тела (отразени в со-фита, плановете и разгъвките в М 1:20), се пристъпва към детайлната им разработка. Тя започва със скици В М 1:5 (дори 1:1). С тях се изясняват пропорциите, формата, габаритът и материалите. Работният проект на осветителното тяло се прави само в мащаб 1:1 (шаблон) и съдържа: разрези (хоризонтален и вертикален) и изгледи (отгоре и отстрани). За икономия на чертежна площ се практикува изчертаването на изгледа от едната страна на оста на симетрия (ако има такава), а на разреза — от другата. След завършване на детайлите истинският вид на осветителни те тела се маркира в интериорния проект в М 1:20 както в софита, така и по разгъвки те на стени-те.

III.НАЧИНИ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА КУРСОВИЯ ПРОЕКТ

Както при всяка архитектурна творба, така и в интериорния проект вярното възприемане на авторовите идеи зависи до голяма степен от тяхното качествено илюстриране с подходящи нагледни материали. И най-оригиналният замисъл, представен непълно, сухо или немарливо, може да отблъсне потенциалния възложител. За наличието на професионално майс торство и художествена култура говорят ба лансираното подреждане на чертежите и над писите в листа, точната графична техника, уметелното използване на шрих, растер и цвят, артистичното перспективно изобразяване на вътрешните пространства, изящното макетно моделиране и т.н. От начина на представя-

не на интериорната разработка би могло да се съди за естетическото ниво, деловите способности и интелектуалните заложи на нейния създател.

1) Изобразяване на проектното решение

а) А. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИНТЕРИОРНИЯ ПРОЕКТ

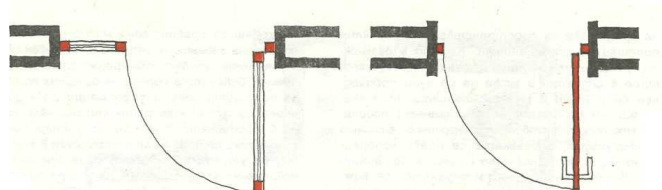
Спецификата на вътрешната архитектура проличава отново в начина на представяне на интериорния проект. Необходимостта от задълбочено и подробно проучване на Всички компоненти на вътрешно пространствената композиция и на тяхното образно взаимодействие налага използването на сравнително едрия мащаб 1:20. Отличителна особеност на интериорните чертежи (план, разгъвки, софит) е, че се изобразяват само контурите на строителните конструкции, ограничаващи вътрешното пространство, с окончателните им размери в завършено състояние, т. е. включително мазилки и други облицовки. Информацията относно структурата и начина на изпълнение на заграждащите елементи се съдържа в работните чертежи от предходните проектни фази или в детайлите. За вида на приложените материали свидетелствува единствено пластиката на ли цевите им повърхности. Като граница на интериорното пространство се приема онази равнина, която спира погледа. Та-

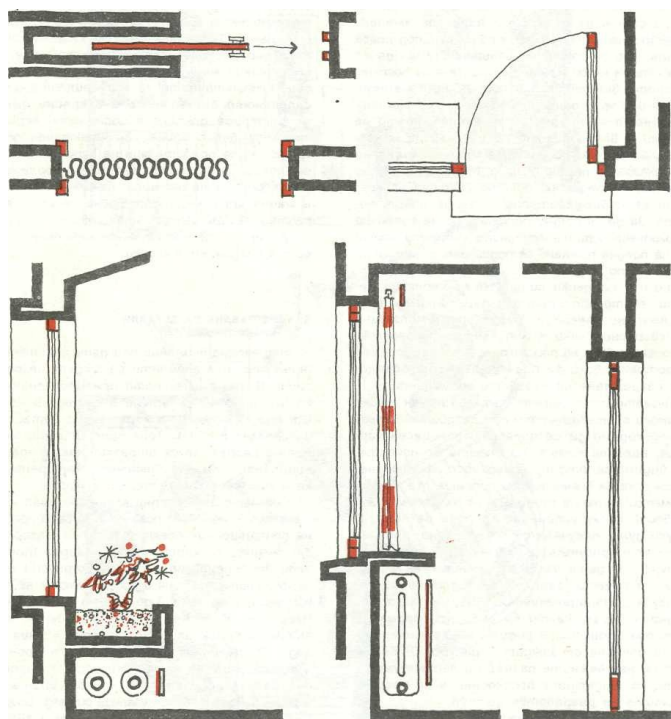
кива са случаите например при плътни ламперии или плътни окачени тавани. Ако те са рехави и през тях се вижда, тогава се отбелязва лежащата зад тях плоскост, а ажурните конструкции се по-казват в разрез. Общата дебелина на строителните елементи се забелязва само ако те се намират вътре в разработваното пространство, а така също и при отворите, водещи към съседни помещения или навън. Врати те, прозорците и витрините се виждат в разрез, но се изобразяват стилизирано.

Разпределенията в М 1:20 заемат значителна площ. Ето защо при разработването на курсовия проект се препоръчва пространствата да не надхвърлят в план границите от 9/18т, което на чертежа представлява петно с размери 45/90 см. Разбира се, това изискване не е ограничение. Представят се всички взаимосвързани нива, но по указание на преподавателя някои от тях могат да се покажат В друг мащаб. В редки случаи за едроплощни обекти, разпределенията се правят в М 1:50, но никога в М 1:25, който е много близък до 1:20 и заблуждава. За разлика от по-дребните архитектурни мащаби, където обзавеждането се чертае с голяма доза условност, в М 1:20 мебелите се изобразяват с всички подробности и при спазване на точните разстояния между тях. Те представляват умалено копие на хоризонталните проекции на разработените детайли. Същото изискване важи и за останалите интериорни елементи. Хоризонталният разрез през камините минава непосредствено над нивото на огнището, а конструкцията за отвеждане на дима се бележи с пунктир. Високите мебели за съхранение се режат през горната им част, а ниските корпуси се виждат в изглед отгоре. Стълбите се чертаят с реалната дебелина на парапетите. Отбелязва се със стрелка посоката на изкачване по ходовата линия, без да се пишат броят и размерите на стъпала та. Габаритите на помещенията също не се показват. В разпределението се нанасят с цифри вертикалните коти на отделните нива и се означават със стрелки и букви местата на разгъвките, но само в двата края, без разрезната линия да преминава през целия чертеж. С пунктирна линия се показват конзолно надвесените елементи от горните нива, а по някога и ниско висящи над масите осветителни тела. Мястото на аплиците не се маркира в план, освен ако те имат специална конструкция и преминават във вертикална посока през значителна част от помещението. Не се препоръчва 8 разпределението да се поставят хвърлени сенки, защото графиката се утежнява и чертежът става неясен.

Тъй като широчината на стените не се отчита, линиите, очертаващи контура на пространството, трябва да се чертаят със значителна дебелина — от 3 до 6 mm. За по-добра графична отчетливост с по-дебел рапидограф се начертават също обзавеждането, стъпалата, линиите при смяна на нива та. С тънка линия се бележат растерите на подовите настилки и другите облицовки, рисунъкът на фладера, щрихирането на тапицериите, завесите и др. под. Посоката на дървесните Жили при масивните детайли е на сочена по тяхната дължина, а при фурнированите — напречно или 6 Желаната посока, но никога под диагонал. Изброените препоръки са валидни както за разпределението, така и за разгъвките.

Разгъвката представлява вертикален разрез през вътрешното пространство. Терминът разгъвка не се покрива със същото понятие, използвано в геометрията. По-скоро тя условно може да се нарече вътрешна фасада. Подобно на разпределенията се отбелязва само ограничителният контур на подовете, стените и таваните. На чертежа се изобразяват всички интериорни елементи, които се Виждат В съответната посока, включително и мебелите с техните вертикални проекции. Броят и посоката на разгъвките се подбират така, че да се получи максимално вярна и цялост-

Начини за изобразяване на отвори в М 1:20

на представа за пространствените характеристики на помещенията. Където е възможно, разрезната линия преминава през отворите в стените и може да се чупи произволен брой пъти в разпределението, но така, че винаги да спазва първоначалната посока. Когато пространството е с енергично разиграна конфигурация, разгъвката се прави успоредно на една от основните стени, а останали те, в това число и обзавеждането, се виждат в ракурс. Ако се прецени, че се-получа ват силни и неизразителни ракурсни скъсявания, разгъвката може да се прекъсне и за скосената стена да се направи отделен чертеж. Прекарването на мисления разрез не под права линия, а с отстъпи се извършва с цел да се заобиколят някои мебелни групи. Така се постига тяхното включване в изобразяваната композиция или чрез отпадането им се избягва наслагването на преден и заден план, което не винаги е благоприятно за изясняване на замисъла. Най-често ниските мебели за сядане се показват в поглед отпред, евентуално заедно с масата пред тях, докато групите за хранене се наблюдават откъм гърба на столовете. За да се получи по-изразителна графична многоплановост, интериорните елементи, които са на предна позиция, се подсилват с по-плътни черти, а по-отдалечените се представят обобщено и с по-тънки линии. Не се чертаят ме бели, които прозират зад парапети или други ажурени прегради. Умереното използване на хвърлени сенки е допълнително средство за онагледяване на пластиката на интериорното пространство и за подчертаване на обемно то изграждане на неговите компоненти.

Когато помещението има по-сложен табан с много съставни части или раздвижен релеф, е необходимо да се изработи специален чертеж, наречен софит. На софита се изчертава видимата отдолу повърхност на табана. Тя се показва в американска проекция, т.е. всички геометрични точки от табана се спускат мислено отвесно върху успоредна на пода равнина. С други думи, получава се своеобразно "прожектиране" на рисунъка на тавана върху пода. Това се прави, за да се улесни изпълнението на място, а и чертането, защото за подложка се из ползува разпределението, а не неговият огледален образ, както би било при нормална монжова проекция. В софита наклонените зони на тавана се виждат в ракурс. Отбелязват се най-важните размери и вертикалните коти на отделните плоскости, а за подробностите се разработва детайл.

Понякога като изобразителен похват се прилага аксонометричен или по-добре — перспективен чертеж. На него пространството и обзавеждането се показват в техния обем израз, най-често от много висока гледна точка. Пред ните стени мозат да се дематериализират и да изглеждат прозрачни. Този начин е по-

подходящ за сравнително малки помещения с опростена геометрия, защото в противен случай чертежите стават извънредно сложни и тру доемки. Освен това поради необичайния хоризонт се получават големи деформации и не дотам вярна представа за реалното положение.

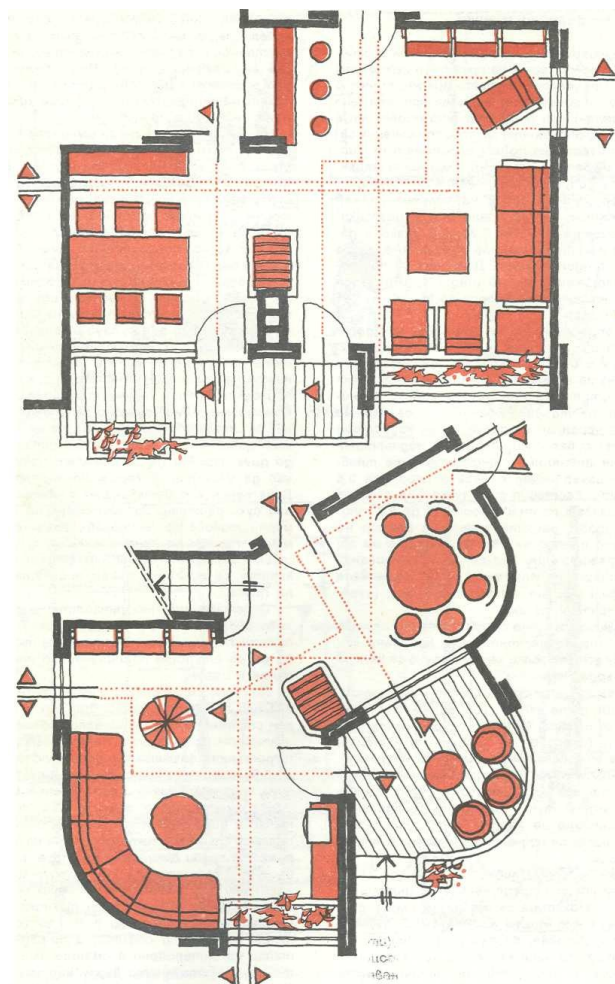
С чертежите в М 1:20 от интериорната разработка се цели да се илюстрират в графичен вид резултатите от авторския замисъл. Ед новременното изобразяване на пространството, на третирането на вътрешните му повърхности и елементите на обзавеждането дава възможност да се прецени дали е налице дос татъчно тясна обвързаност между интериорните компоненти. Тяхното взаимно съпоставяне показва нагледно равновесието в композицията, от носителния мащаб, пропорционалните отношения, съчетанието на материалите и емоционалното въздействие и в крайна сметка демонстрира доколко е постигнат хармоничен ансамбъл с единен архитектурен образ. Цялостното представяне на курсовия проект по интериор е съпроводено още с чертежи на разработваните детайли, пано на цветовете и материалите, перспективни скици и евен туално макет на пространството. Указания и препоръки за тяхното изработване се дават в следващите точки.

б) Б. НАЧЕРТАВАНЕ НА ДЕТАЙЛИ

Най-голямо внимание при детайлирането на интериорните елементи се отделя на разрезите. В тях се извърш-

ва оразмеряването на всички основни габарити и съставни части. От тях се изваждат характерни детайли за изясняване в М 1:1. Това приоритетно значение на разрезите се отразява както чрез по-подробното им начертване и котиране, така и при композирането им в листа.

Повечето интериорни елементи имат ос на симетрия в план. Това позволява първата проекция на детайлирания обект (изгледът отгоре) да се съчетае с хоризонтален разрез (при мебели за сядане, маси, легла, корпусни мебели, осветителни тела и др.). Мястото на този комбиниран чертеж е в долния ляв ъгъл на листа. Непосредствено над него се оставя място за втората проекция на изделието (челния изглед). Тя се проектира от първата проекция и поставения от дясната ѝ страна вертикален разрез на елемента, конструиран и начертан в чернова преди изгледа отпред. Следват (в същата редица горе) страничен и евентуално заден изглед. В останалата долна част на листа се поместват детайлите в М 1:1. Те могат да изпълнят целия десен долен ъгъл или да се остави място за перспективна скица на носещата конструкция на мебелта (при мебели за сядане, маси, легла и др.).

Прекарване на мислените разрезни ниши на разгъвките. Пунктирните линии не се чертаят

с) В. ГРАФИЧНИ И ЦВЕТНИ ТЕХНИКИ

Последният етап на разработката е окончателното представяне на проекта и детайлите към нея. От умелото изобразяване много често зависи по-нататъшната съдба на проекта (ако той е реален) или оценката (ако проектът е курсов). Подготовката за представянето започва от избора на подходящ формат на листобетте за белоба. При интериорното проектиране се допускат отклонения от стандартните формати с оглед на големия размер на чертежите. Както плановете и разгъвките на пространствата в М 1:20, така и детайлите на интериорните елементи е добре да бъдат в един формат. Допускат се при по-големи чертежи в М 1:20 (над 100/70 cm) два формата на листовите (един за М 1:20 и един за детайлите).

След определянето на формата за представяне на интериорния проект се избира техниката за изобразяването му. Най-популярна е графичната техника. При нея се използват възможностите на контраста между черните и белите тонове. Обикновено се чертае на паус с черен туш или на черен капастрон (паспарту) с бял туш. За да се подчертаят основните елементи в интериора, те трябва да се изчертават с дебело перо (от 0,6 до 1,2 mm). Растерите на пода или софита се изобразяват по-тънко (от 0,35 до 0,7 mm). Това се прави, защото големият размер на чертежите предполага възприемането им от далечно разстояние. Възможно е "повдигане" на интериорните елементи чрез подлепване на бяла или цветна хартия под пауса (изрязана по контурите им). Сполучливо графично представяне се получава при експониране на контактно копирани фотографии върху документална хартия, която се кашира върху твърда подложка.

Посочените препоръки важат и при туширането на детайлите. Тъй като при тези чертежи се навлиза в големи подробности, препоръчва се (особено при шаблоните) използването на по-дебели линии. Големият брой

коти, които съпътствуват детайлите, трябва да се напишат едро и четливо (с перо от 0,5 до 1,00 mm). И тук е Възможно "повдигане" чрез подлепване на хартия под пауса. Обикновено по-силно се подчертават частите, които са в разрез

Ефектни и атрактивни чертежи се получават при цветно представяне на интериорния проект. Могат да се използват един, два, три или най-много четири условни цвята. Понякога се търсят цветове, близки до реалните.

Проектът се чертае както при графичната техника, с изключение на интериорните елементи, които могат да се представят с по-тънки линии, защото те подлежат на оцветяване. Ако се използва един цвят (топ винаги е условен), всички елементи на интериора се

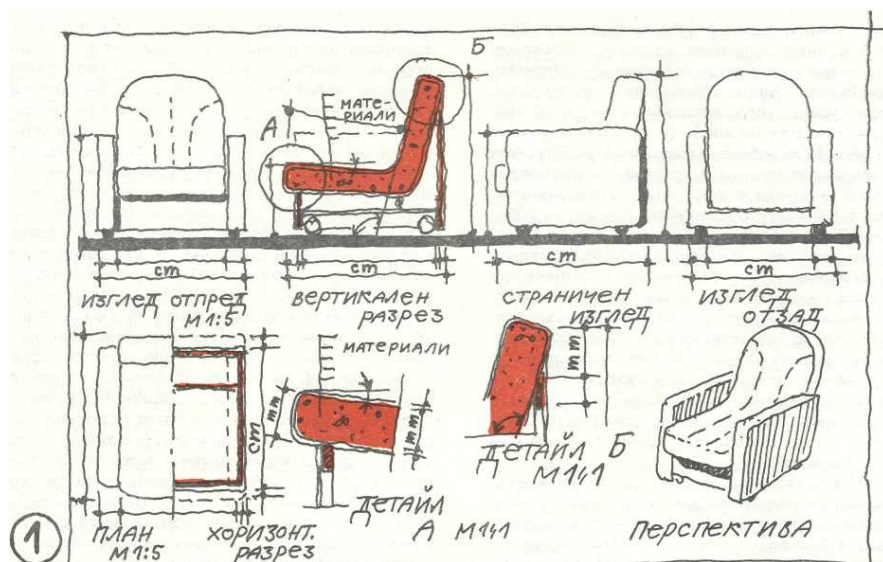
тонира с него (мебели за сядане, корпусни мебели, легла, маси, осветителни тела, камини, цветарници, радиаторни решетки, парапети, окачени тавани и т.н.). При използване на два или повече цветове трябва да се степенуват материалите в интериора (дърво, тапицерия, метал, боя и т.н.).

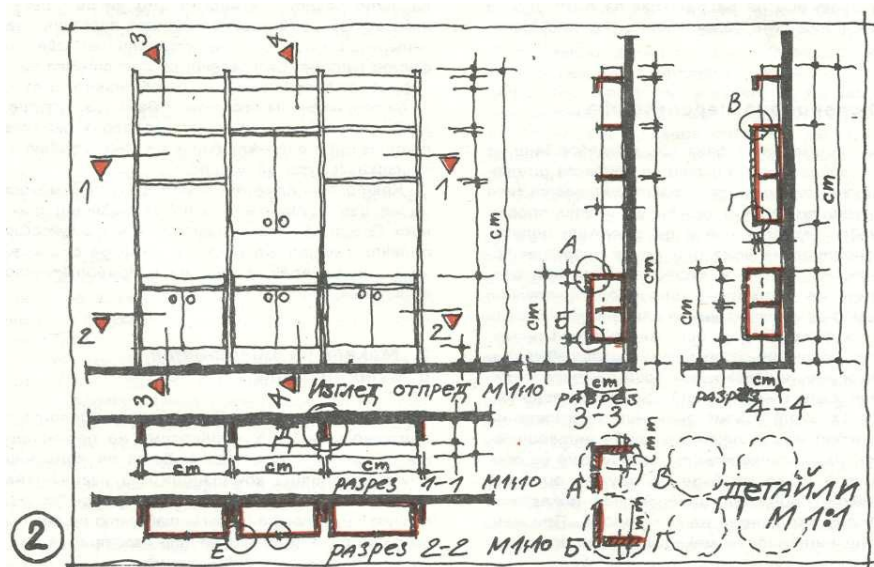
Върху паус мозаиката да се изпълняват различни цветни техники. Най-разпространена е работата с флуомастери. В тези случаи трябва да се избягва нанасянето на силно покривни тонове. Върху големи площи. Друга, по-малко разпространена, но много ефективна и достъпна за всеки техника е оцветяването с маслени бои, положени не по традиционния начин. След подбиране на подходящи съчетания от цветове (изпробвани предварително) се взема тампон от памук, филтър от цигара или парче мек памучен плат. Разтриването на боята става върху пробно парче паус и тогава започва нанасянето ѝ в определените контури на чертежа. За да не се излезе много от очертанията на оцветявания елемент, се използва подходящ шаблон от лист хартия или паус. Почистването на случайно зацапани части от листа става с мека гума. За да не се размажат оцветените чертежи при допиране един до друг, трябва да се оставят поне за един час да изсъхнат в хоризонтално положение. Друг начин е оцветяването с цветни моливи или сухи пастели. За постигане на по-равно мерни тонове се настъргва графит и с памучен тампон се нанася желаният цвят. И в трите случая тоновете изглеждат по-свежи, когато се полагат откъм лицевата страна на пауса.

Оцветяването на детайлите е по-пестеливо. Тук се тонират по различен начин съответните материали. Разрязаните части трябва да се открит по-интензивно от елементите в изглед.

По-рядко се използва цветна техника върху бял или сив кадасатрон. При нея е характерен стремежът за максимално доближаване на цветовете до реалните. Начертаването на интериорните елементи е доста тънко (0,3 — 0,5 mm) отколкото при останалите техники. Контурът, макар и едва забележим, присъства задължително, защото топ "стяга" оптически оцветените полета. За прецизно изпълнение от вътрешната страна на начертаната рамка се прави втора линия с пера "редис" или тушовка и разреждана боя. Най-често се използват темперни бои, гвашобе, а по-рядко — акварел, анилинови бои и др. С тази техника се изработват всички чертежи в М 1:20 (разпределения, разгъвки и софити) и по-рядко — детайли на интериорни елементи. Неудобство то на представянето върху картон е, че не могат да се вадят хелиографни копия.

През последно време голямо разпространение има техниката с апликиране на само-залепващи се фолия. Те се произвеждат от

Композиране на лист с детайлна разработка на елементи от интериора 1 — мебел за сядане: 2 — корпусен мебел

специализирани фирми 8 няколко варианта. Първият вид представляват графични изображения на шрифтове с различна големина, стрелки, вълнообразни линии, стилизирани мебели, саитарни уреди, хора, растения и мн. др. в най-употребяваните мащаби. Те се залепват чрез натриване върху избрания графичен знак. Втората разновидност предлага голямо разнообразие от точки, щрихи и растери, чиято наситеност се означава в проценти (от 20 до 80%). Съществува и богат набор от условно представени настилки, зидарии, облицовки, фладери на дървесина и т.н. Рисунокът е отпечатан на прозрачна синтетична плака, която се полага върху Желания участък и се обрязва със специален нож по очертанията му. След това плаката се пригласява до излизане на въздуха. По същия начин се работи и с фолията, които имат изключително широка гама от прозрачни, полупрозрачни и плътни цветни тонове с различни нюанси. Те се прилепват еднакво добре към паус и кадастрон.

В практиката се срещат различни комбинации от изброените начини на представяне. Специфичен метод е бояването с аерограф. С негова помощ се постига плавно преливане не на чернобели и цветни тонирания, които добре имитират пластиката на обемните елементи. Независимо от избраната техника окончателният вид на разработката е мерило за професионалните възможности на проектанта.

2. Интериорна перспектива

Още в идейната фаза при разработване на интериорния проект често се прибегва до перспективни скици на по-характерни места (или функционални групи) от вътрешното пространство. Тяхната цел е да докажат целесъобразността на една или друга проектантска идея. Скиците са много полезни при изграждане на обемите в интериора и служат предимно за ориентация на автора. Иак в тази фаза за доказване на вече затвърдено проектантско решение се правят по-представителни интериорни перспективи. Това са така наречените офертни проекти (офертни перспективи). Те имат голямо значение, тъй като на този етап много рядко се прави интериорен макет. При окончателното завършване на проекта той може да бъде придружен от една или няколко подробни перспективи, показващи най-добре характера на интериора. При напрана на интериорен макет те вече не са задължителен елемент на разработката.

Важен момент при конструирането на интериорната перспектива е изборът на гледна точка. Тя трябва да обхваща най-представителните части (или групи) от разработваното пространство, както и най-пълно и вярно да отразява техния образ. Гледната точка мо-

же да бъде "реална" — когато тя е в изобразяваното пространство на достъпно за наблюдателя място, и "нереална" — от недостъпно за наблюдателя място (вътре или извън обекта). При нереалната гледна точка могат да се приемат допълнителни условия — дематериализиране на външни или вътрешни стени, възпрепятстващи погледа, премахване на тава или подова конструкция — за перспективи с много висок хоризонт, и др. За правилния избор на гледната точка особено значение има нейната височина. В зависимост от сложността на изобразявания обект (наличие на няколко нива, преливане на пространства и др.) се избира подходящ хоризонт. По-простите обекти с по-малка светла височина изискват по-нисък хоризонт. По-сложните, начупени пространства, за да бъдат обхванати по-добре, изискват висок хоризонт. Обикновено проектантът с увеличаване на своята практика при добива усет към намирането на правилната гледна точка и подходящата височина. Въпреки това за точния избор е необходимо да се направят няколко работни скици с различни гледни точки и хоризонти. Най-сполучливата от тях (тази, която носи най-много информация) се доразработва и прецизира.

Независимо от хоризонта и гледната точка, за да се получи по-добро градиране на различните планове, е необходимо да се степенува детайлът в изобразяваните елементи на интериора. Най-близките предмети или човешки фигури (условно изобразени) се представят най-подробно, следващите — по-обобщено, и т.н. — до получаване на пространствено въздействие. Добри резултати се постигат, когато отделните планове на перспективата се съпоставят с човешки фигури за мащаб.

Както при другите чертежи и тук" могат да се използват графични или цветни техники. Представянето на перспектива към курсовия проект е задължително. Тя може да се замени с интериорен макет на разработваното пространство.

3. Макет на цветовете и материалите

Макетът на цветовете и материалите е помощно средство, необходимо на проектанта за доказване на качествата на една или друга колоритна композиция при изграждане на определено интериорно пространство. Използва се методът на съпоставянето на реални по фактура и цвят материали (мостри) за проверка на тяхната съвместимост.

Първоначално проектантът подбира мостри от материали и цбетове, които той смята, че ще му бъдат необходими. Следва сравняване на всеки с всеки и на всички заедно за евентуално отпадане или добавяне на цвят или смяна на материал (вид дървесина, тапицер-

ски плат, кожа, метали, пластмаса и т.н.) до получаване на необходимата хармония на материали, цбетобе и фактури. Изборът на материали е съществен момент в творческия процес. Той изисква много време, вкус и търпение и демонстрира професионалните възможности на архитекта.

За да се провери по-точно дали избрани те материали и цветове са подходящо дозирани, се изработва макет на цветовете и материалите. В него трябва да се отчете процентното участие на даден цвят или материал в зависимост от реалната му площ в конкретното интериорно пространство. Освен като площ необходимо е съпоставянето между цветовете и материалите да стане на базата на действителното им разположение в интериора (под със стени; стени с таван; под, стени и таван със завеси; под и стени с мебели; стени и таван с осветителни тела; мебели за сядане с корпусни мебели и т.н.). За да се получи по-пълно въздействие от взаимоотношението между цветовете и материалите, като се има предвид и по-големите размери на повечето от мострите, се препоръчва размерът на макета да бъде по-голям — 50/70 или 70/100 cm.

Така изработеният макет трябва да докаже, че проектантът е избрал подходящи, съвместими, хармонично свързани материали и цбетове и правилно ги е композирал в пространството.

4. Макетиране

Макетирането е процес на обемно проектиране на пространства, на техни фрагменти и компоненти. То предоставя на автора нагледна представа за създавания от него обект, дава възможност за контрол по време на проектирането в различните му фази.

Работното макетиране е вид творческа дейност, по време на която се получава допълнителна визуална информация за разработвания интериор.

Макетът е обемно материално изображение, което съдържа сведения за особеностите на проектирания обект и неговите съставни части (обемно-пространствена структура, фактура на повърхностите, размери и пропорции, функции, цвят, разположение на отделните елементи, хармония между тях и др.). Макетите се изграждат от специални материали, достъпни за работа и възприемане. Те са с определени качества, които позволяват намеса и промяна в процеса на проектирането.

Макетът и обектът на моделиране се различават както по своя произход (изграждат се от различни материали и по различен начин), така и функционално (имат различни цели и различно предназначение). От своя страна макетите могат да се диференцират по степента на приближение до реалния обект, по мащаба, по използваните материали и др. Те най-добре имитират обема и лицевата обратна страна на пространствата и на техните компоненти, а по-малко — функционалните им качества.

В процеса на проектирането се правят макети с различно предназначение — от работни (изследователски) до демонстративни, явяващи се като краен продукт на разработката. По този начин макетите фиксират отделни творчески етапи като междинни и крайни резултати. Те съпътствуват и завършват процеса на проектирането, като дават материален образ на авторския замисъл.

С помощта на модела се разрешават различни задачи — от чисто творчески (свързани с формообразуването) до изследователски (отнасящи се за някои специални изисквания — акустика, аеродинамика, осветеност, якост, коравина и др.).

По време на интериорното проектиране се правят различни по вид макети. Най-цялостна представа дават макетите на вътрешните пространства. Те обхващат целия обект или характерни части от него. В зависимост от големината на обемите се избира подходящият мащаб за макета. Често използвани мащаби са 1:20; 1:25; 1:30 и 1:33. Те дават възможност за реалистично третиране на повърхностите (подове, стени и тавани) и са достатъчно подробни за вярното възпроизвеждане на подвижните и неподвижните елементи на интериора.

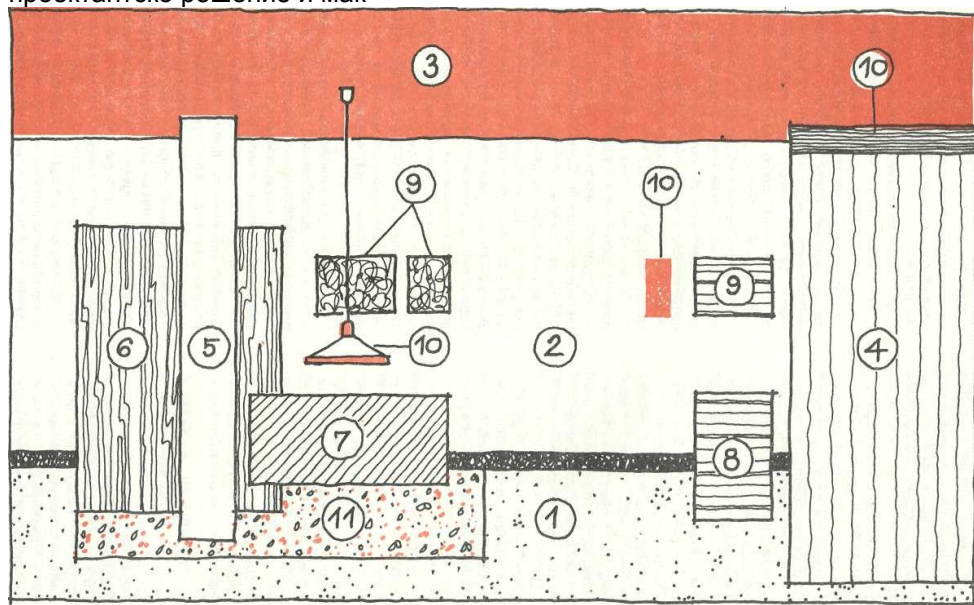
Понякога се използва мащаб 1:50. Той показва в по-обобщен вид пространствата, като само маркира местата за обзавеждане в интериора, без да отчита неговия детайл.

По време на проектирането се правят работни (изследователски) макети в различни етапи на творческия процес. Тук обикновено се започва с изграждане и съпоставяне на обемите и елементите в тях. Съставят се от леснообработваеми материали, които позволяват промени по време на макетирането (картон, велпапе, стиропор, корк и др.). По върхностите не се третират допълнително и се възприемат условно. Тези макети помагат много по време на формоизграждането и развитието на идеята. Те стимулират творческия процес и водят към преодоляване на традиционните решения. Макетите в началната фаза са по-грубо изпълнени.

Във втората фаза на работния макет след уточняването на обемно-пространствените параметри се проверяват някои довършителни работи (по подове, стени и тавани). По този начин се доказва целесъобразността на

едно или друго решение при обработването на ог раждащата конструкция.

След завършване на проектирането се прави демонстративен макет. Той трябва да отразява окончателното проектантско решение и мак-

Макет на цветовете с подробен опис на материалите

1 — под; 2 — стени; 3 — таван; 4 — пердета; 5 — вертикални елементи; 6 — лампсркия; 7 — група за сядане; 8 — корпусен мебел; 9 — картини; 10 — осветителни тела; 11 — килим

симално да имитира бъдещото интериорно прос-транстВо с Всички негови компоненти. Пред назначен е да за-
щити проекта като цяло. При изработването на макета много често отделни стени и табани се оставят
подви>кни (демон-тируеми). При последователното им отстра няване се откриват различни ракурси за въз-'
приемане на интериора. Като се използва това качество на макета, мо>ке да се изготви фо-тодокументация,
отразяваща най-характерните погледи към пространството. Тези снимки мак симално се доблиЖават като
възприятие до бъдещата реализация на интериора. В зави симост от това, дали макетът е решен ко лоритно с
близки до реалните тонобе, могат да се представят и цбетни снимки. При из работването на демонстративните
макети се използват по-трайни материали (специално произведени двустранно каширани стиропори с
различна дебелина и фактура, плексиглас и листоВ полистирол с различни дебелини, листов корк, различни
видове дървесина — липа, балса, топола и др), позволяващи допълнително по върхностна обработка или
действащи с на туралната си фактура и цвят. Възможно е из ползуването на метали — ламарина, фолия,
про фили, отливки от гипс, пенопласти, силикон и др. Подходящият избор на материали, мак симално близки
до проектните, повишава зна чително качеството на макета.

Освен интериорни макети в определени случаи се налага изработване на макети на елемен ти от обзавежда-
нето В по-подробен мащаб, подходящ за всеки отделен вид (например: мебели за сядане — в М 1:5; маси — В
М 1:5; корпус ни мебели — В М 1:10; камини В М 1:10 и др.). Тези макети са описани подробно при различните
групи на подВиЖното и неподбиЖното обза-веЖдане. Те съдърЖат изчерпателна информация за конс-
трукцията, материалите, повърхностната обработка, пропорциите, цвета и сглобките с голяма степен йа
приближение към реалния образ на изделието. Същите елементи В ин териорните макети са по-услоВно маке-
тира-ни или само се маркират като петна В М 1:50.

За изработването на макетите се изпол зуват различни реЖещи и помощни инструменти. Необходими са: ма-
кетни ноЖове за рязане на листови материали (картон, мукаба, полистирол, каширан стиропојх tt-gr.); малък
циркуляр, ком биниран със струе за дърбо; ръчна дрелка (мат-кап); пинцети; стеги; пили; пулверизатори за
боядисване; четки; аерограф и др. Необходи ми са и различни Видове лепила В зависимост от използваните
материали — поливинила цетатно (С-200), хелметекс, полидур, силико-нови лепила, декстринови лепила и
др., а за залепване на полистирол или плексиглас се из ползува хлороформ.

Макетите към курсовия проект по инте риор В четВърти курс не са задължителни. Въп реки това студентът
може да прецени, че нап равата на макет на интериорното пространство

(или на част от него) по-добре ще илюстри ра творческото решение. В такива случаи ма кетът замества
представянето на интери орна перспектива и макет на цветовете и ма териалите. По Желание извън за-
дълЖителни-те елементи на проекта могат да се предс-тавят и макети на елементи от обзавеЖда-нето.

БИБЛИОГРАФИЯ

Бед>кеВ, И. Интериорът — какбо и как. С. Техника. 1984.

ДоросиеВ, А.: И. КалайдЖиеВ. Вътрешна архитектура. С, ВИАС, 1978.

КалаидЖиеВ, И. Архитектура на мебелите 8 масоЗото Жилище. С, Техника, 1989

Лисиин, М.В. и до. Интеоьер общественних и >киль1х здания. М., Стройиздат, 1973.

Новикова, Е. Б. Интерьер. М., Стройиздат, 1984.

Раннев, В. Р., Интерьер. М., Вьющая школа, 1987.

Стефанов, С. Еднофамилни и дбуфамилни Жилищни сгради. С, Техника, 1989.

Стефанов, С. Проектиране на жилищния, интериор. С, [ехника, 1983.

Цветков, Е. Емоционално Въздействие на Вътрешните пространства. Хабилизация на труда. С. ВИАС. и зоО.

Чеопахина. А.Н. Эстетика современной мебели. М., Лесная промышленность, 1978.

Fabbro, M.D. How to build modern furniture. New York. McGraw — Hill, 1976,

Grad. B.J. Adventure into architecture. New York. Arco Publi. Co, 1968.

Heyer, P. Architects on architecture. New York. Walker and Co., 1975.

14.*** How to plan and build fireplaces. Menlo Park — California. Lane Publications Co., 1981.

15. Meilach, D. Creating modern furniture. New York Crown Publishers, inc., 1975.

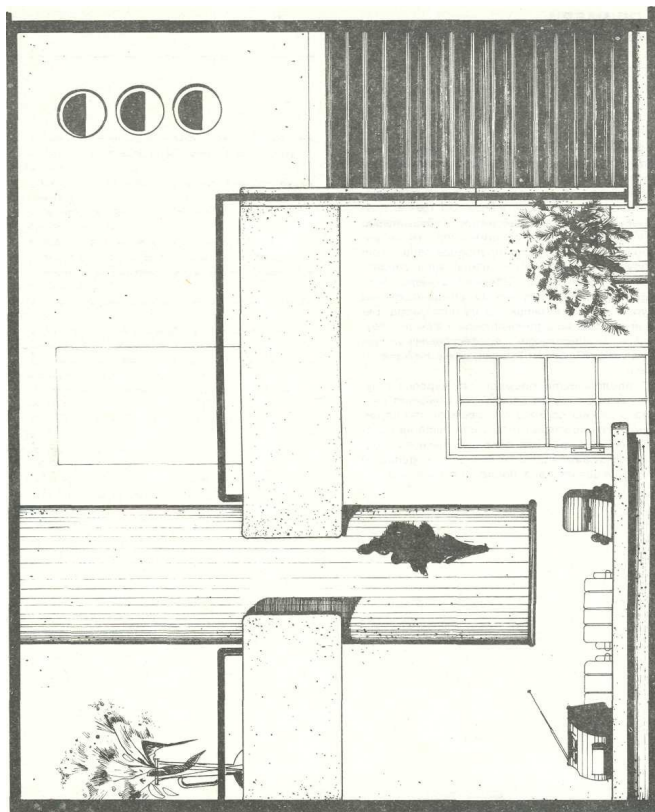
16. Pile, J.F. Modern furniture. New York. J.Wiley & Sons. 1979.

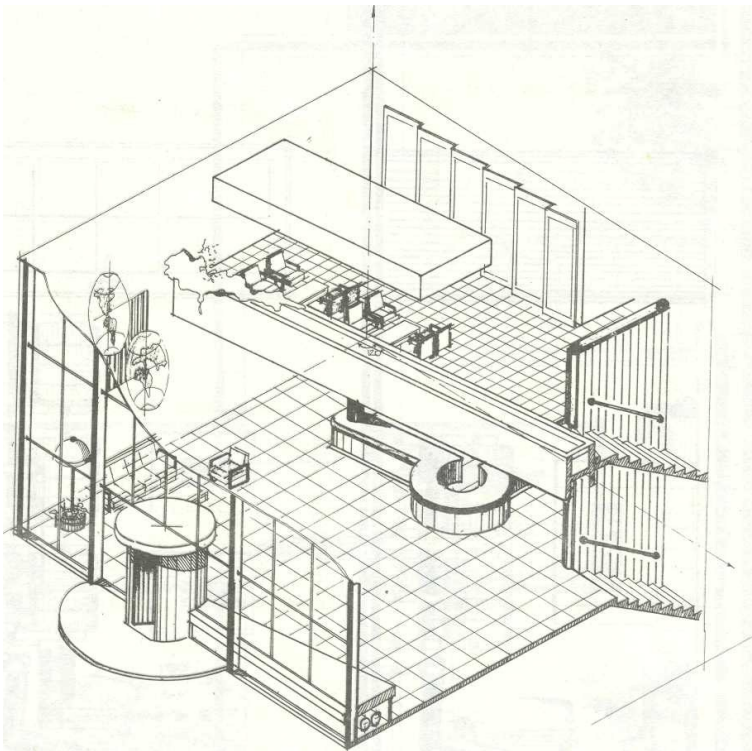
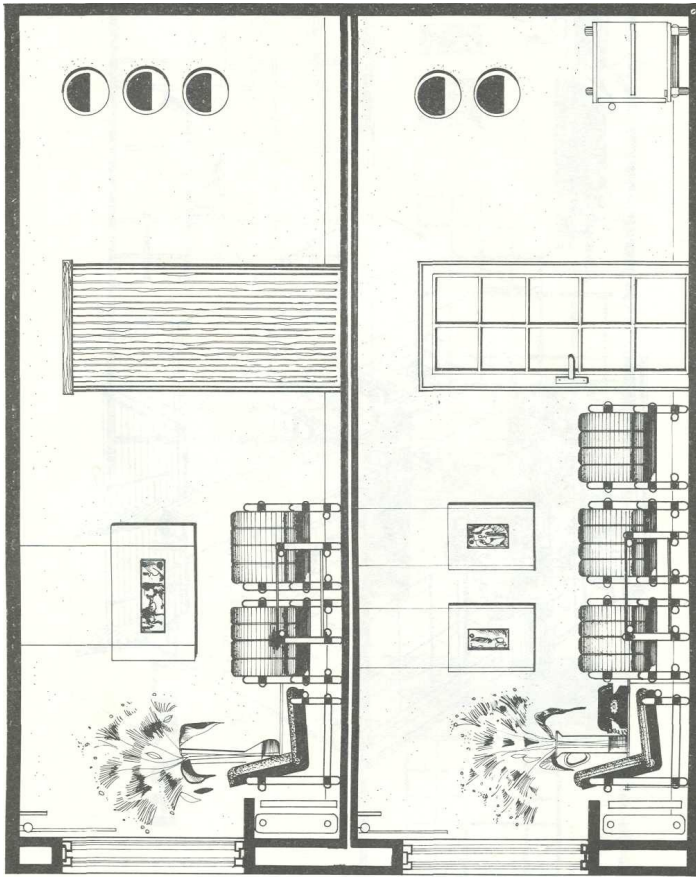
ПРИМЕРИ

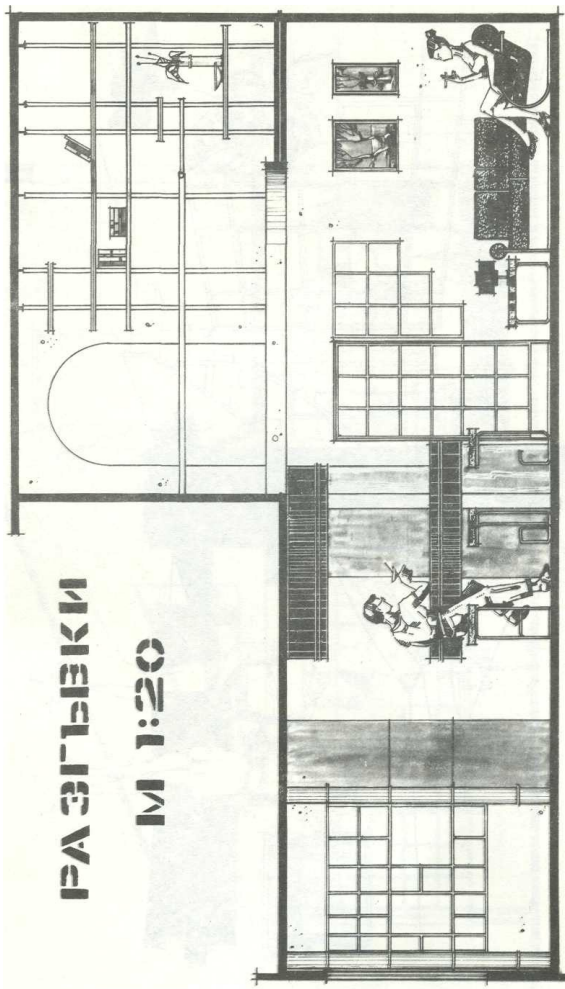
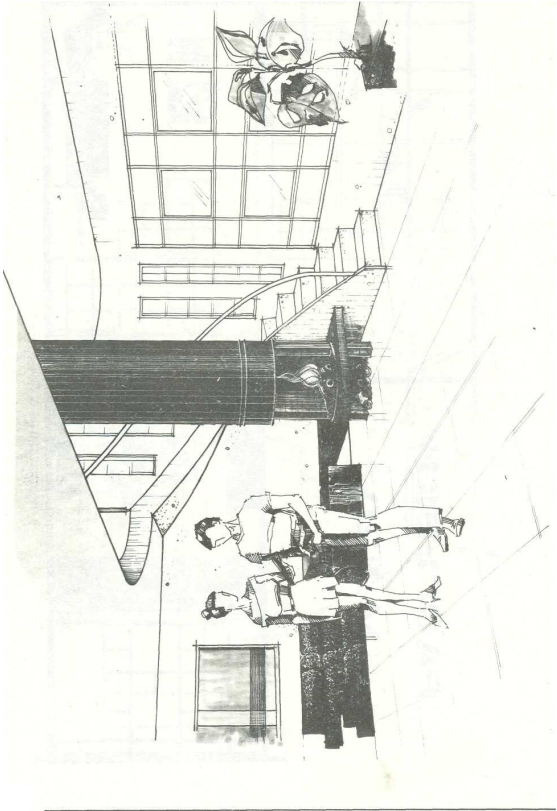
ОТ СТУДЕНТСКИ ПРОЕКТИ

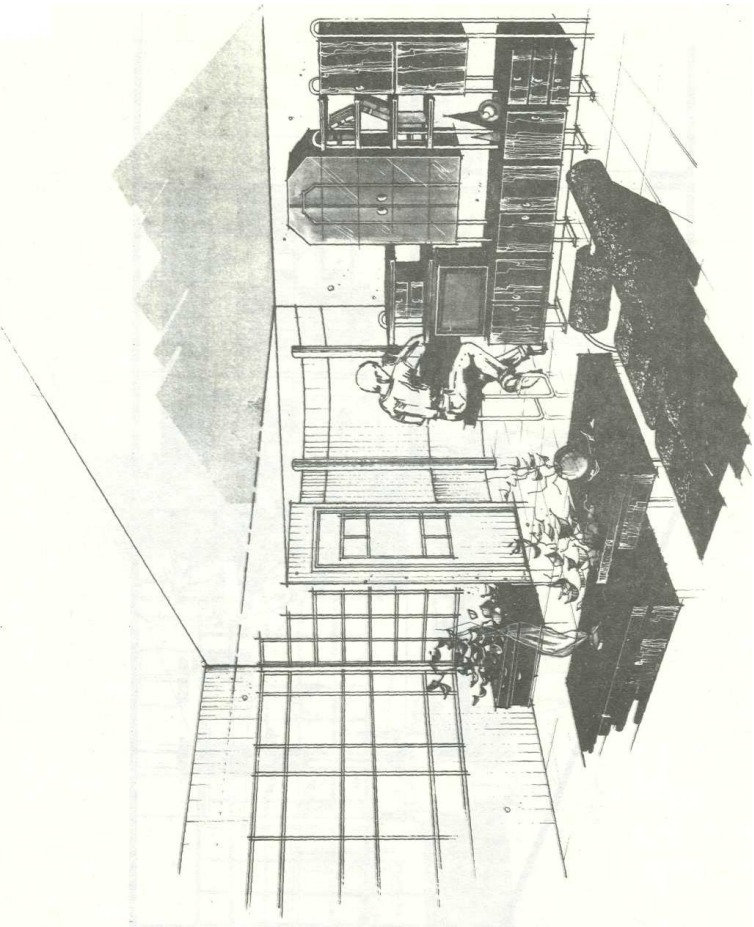
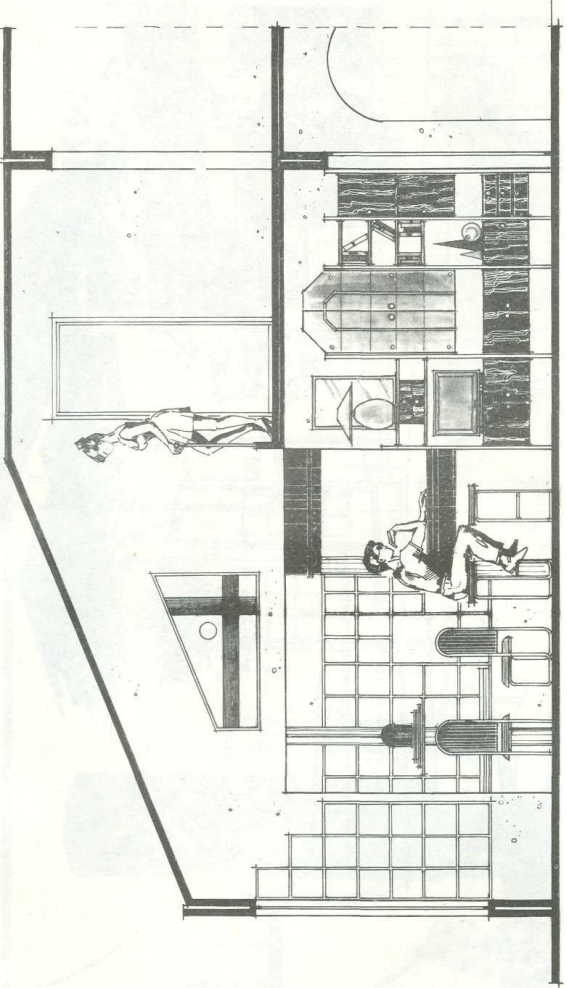
Началото на обучението по Вътрешна архитектура за студентите от Архитектурния факултет е поставено още през 50-те години. Като тедрата "Интериор и дизайн за архитектура та" съществува самостоятелно от 1984 г. Всяка учебна година се изработват приблизително 120 курсови проекта по интериор. Те се ръководят от редовните преподаватели и от хонорувани асистенти — изтъкнати специалисти от практиката. Повечето проекти илюстрират засиления интерес на студентите от IV курс към проблематиката на интериора. Бъдещите архитекти демонстрират завидно трудолюбие, задълбоченост и професионални умения при разработването на възложените им творчески задачи.

С приложените примери от курсови студентски проекти се цели да се покажат нагледно различни подходи при решаването на интериорните пространства и начините на представянето им чрез разнообразни техники. Подбрани са фрагменти и по-сполучливи детайли от продукцията през последните години.

ПАЦИЛЬКИ
М 1:20

